

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE**

Staša Novak

Mentor: red. prof. dr. Anton Grizold

VLOGA OVSE PRI REŠEVANJU KOSOVSKEGA VPRAŠANJA

Diplomsko delo

Ljubljana, 2006

KAZALO VSEBINE

SEZNAM KRATIC.....	3
1. UVOD	4
1. 1 Opredelitev problema.....	6
1. 2 Zgodovina kosovskega konflikta	7
1. 3 Hipotezi	13
1. 4 Struktura naloge in uporabljena metodologija	13
2. VLOGA POSAMEZNIH ORGANOV OVSE PRI REŠEVANJU KOSOVSKEGA VPRAŠANJA.....	14
2. 1 Organi za pogajanja in sprejemanje odločitev	15
2. 1. 1 Srečanja na vrhu.....	15
2. 1. 2 Ministrski svet.....	17
2. 1. 3 Stalni svet.....	21
2. 1. 4 Odbor visokih uradnikov.....	22
2. 2 Operativne strukture in institucije	23
2. 2. 1 Predsedujoči	23
2. 2. 2 Generalni sekretar in Sekretariat.....	33
2. 2. 3 Urad za demokratične institucije in človekove pravice	34
2. 2. 4 Visoki komisar za narodne manjšine	36
2. 2. 5 Predstavnik za svobodo medijev	40
2. 2. 5 Parlamentarna skupščina	41
3. SKLEP.....	46
4. SEZNAM VIROV IN LITERATURE.....	50
5. PRILOGA.....	76

SEZNAM KRATIC

BIH – Bosna in Hercegovina

EU – Evropska unija

HCNM – *High Commissioner on National Minorities* (Visoki komisar za narodne manjšine)

ICRC – *International Committee of the Red Cross* (Mednarodni odbor Rdečega križa)

OVK – Osvobodilna vojska Kosova

KVM – Kosovska verifikacijska misija

KVSE – Konferenca za varnost in sodelovanje v Evropi

NATO (Nato) – *North Atlantic Treaty Organization* (Organizacija severnoatlantskega zavezništva)

ODIHR – *The Office for Democratic Institutions and Human Rights* (Urad za demokratične institucije in človekove pravice)

OVSE – Organizacija za varnost in sodelovanje v Evropi

OZN – Organizacija združenih narodov

UNMIK – *United Nations Mission in Kosovo* (Misija Združenih narodov na Kosovu)

ZRJ – Zvezna Republika Jugoslavija

1. UVOD

Razvoj konflikta na Kosovu od razpada nekdanje Jugoslavije in odnos mednarodne skupnosti do reševanja le-tega, se v času, ko so se začela pogajanja o prihodnjem statusu Kosova in ko mednarodna skupnost razpravlja o svoji vlogi pri prihodnji ureditvi, o čemer govori tudi vodja misije Organizacije za varnost in sodelovanje v Evropi (OVSE) na Kosovu, ambasador Wendt (19. 1. 2006), izkaže za zanimivo raziskovalno področje. Pred samim raziskovanjem sem izhajala iz zanimanja, kako se je 'Kosovo' sploh lahko zgodilo, kako je mednarodna skupnost pristopila k posameznim fazam kosovskega konflikta - je bila v svojem delovanju proaktivna ali se je 'po sili razmer' odzivala na konflikt in ga vključila na svoj dnevni red, kakšna je bila pri tem vloga posameznih mednarodnih organizacij, in navsezadnje me je zanimalo, če bi mednarodna skupnost lahko preprečila genocid.

Ta vprašanja so me vodila do izbire raziskovalnega področja, pri čemer sem se, zaradi same izvedbe raziskovanja in omejitve v času, osredotočila samo na določen segment celotnega delovanja mednarodne skupnosti. Izbrala sem OVSE. Ta odločitev temelji na osebnem zanimanju za delovanje te organizacije, katere namen je zagotavljanje varnosti na območju od Vancouvra do Vladivostoka (Sekretariat OVSE 2000). Poleg tega je odločitev prišla v letu 2005, ko je prevzela predsedovanje OVSE Slovenija, kar je še dodatno okrepilo moje zanimanje.

Kosovo je postal opomin celotni mednarodni skupnosti, da je njeno delovanje in prizadevanje, kljub prisotnosti mehanizmov za zgodnje opozarjanje in preprečevanje konfliktov, nezmožno preprečiti konflikt in hkrati izziv, ki je dal mednarodni skupnosti in še posebej posameznim mednarodnim organizacijam, kot je OVSE, priložnost, da se izkažejo, utrdijo in nadalje razvijejo svoje delovanje in s tem ohranijo svoj obstoj. Delovanje OVSE na Kosovu se je razvijalo od začetka razpada Jugoslavije predvsem na podlagi odpošiljanja misij, od katerih je bila Kosovska verifikacijska misija (KVM) v času njene ustanovitve (1998) ogromen zalogaj, katerega dimenzije so bile za to organizacijo prej neznane, kot zapiše Walker (2000). Danes predstavlja Misija OVSE na Kosovu največjo 'terensko operacijo' te organizacije (Center za preprečevanje konfliktov 26. 8. 2005 in Sekretariat OVSE 2000). Preko terenske prisotnosti se je OVSE uveljavila na različnih področjih izgradnje institucij in demokracije ter uveljavitve vladavine prava in človekovih pravic. Postala je pomemben akter pri izgradnji multi-etničnega in demokratičnega Kosova.

Naloga se ne ukvarja z delovanjem samih misij OVSE, ki so se vrstile na območju Kosova, pač pa se posveča delovanju posameznih organov OVSE, njihovi vlogi pri reševanju kosovskega vprašanja ter njihovem odnosu do reševanja kosovskega vprašanja. S pomočjo analize dokumentov, ki so jih sprejeli posamezni organi, in preko analize izjav posameznih predstavnikov OVSE bom predstavila njihovo videnje in razumevanje vloge OVSE pri reševanju kosovskega vprašanja od razpada nekdanje Jugoslavije do začetka pogajanj o prihodnjem statusu. Vzporedno s tem bom analizirala njihovo delovanje, da ugotovim, kako so se v tem času, bodisi aktivno, bodisi pasivno vključevali v reševanje kosovskega vprašanja ter kaj je bil povod za njihovo ravnanje. S tem bom prikazala, kakšna je bila vloga organizacije pri reševanju situacije pred izbruhom konflikta, v času konflikta ter po njem.

Pri samem proučevanju OVSE se je izkazalo, da gre za veliko bolj zahtevno nalogo, kot sem na začetku predvidevala. Ugotovila sem, da obstaja v Sloveniji zelo malo literature, ki bi se nanašala izključno na delovanje OVSE, zato sem se morala opreti na tujejezično literaturo. Zanimivo pa je, da je tudi ta omejena. Poleg tega se moje raziskovanje, ki temelji na analizi primarnih virov, srečuje s problemom pri iskanju le-teh, saj niso vsi dostopni na spletu ali pa sploh niso dostopni javnosti. Delovanje OVSE, kot to ugotavlja Šabič (2004: 9), je namreč "delovanje 'v ozadju', daleč od medijev in z metodami, ki niso vedno (če sploh) merljive," kar otežuje proučevanje OVSE s kvalitativne ter kvantitativne perspektive.

Kljub omejitvam v raziskovanju sem s to nalogo uspela prikazati, kako se je vloga OVSE pri reševanju kosovskega vprašanja razvijala do trenutka, ko je mednarodna skupnost začela pogajanja o njegovem prihodnjem statusu, in kakšne so ambicije te organizacije pri prihodnji ureditvi Kosova. Naloga omogoča boljše razumevanje delovanja OVSE na Kosovu, na podlagi katerega OVSE gradi svojo podobo organizacije, ki je postala 'nepogrešljiva' v vseh fazah konflikta in pri zagotavljanju varnosti ne samo na Kosovu temveč tudi drugod, o čemer piše tudi Bloed (2004).

Vsekakor ta naloga ni vseobsežna in ne more zadostiti popolnemu razumevanju delovanja OVSE na Kosovu. Predstavlja namreč le en segment oz. en vidik celotnega delovanja. Kljub temu lahko služi kot spodbuda za širšo in bolj poglobljeno obravnavo z morebitno vključitvijo analize delovanja OVSE v istem obdobju v drugih konfliktnih situacijah na območju nekdanje Jugoslavije in drugod, kar bi nam omogočilo boljše razumevanje njene vloge na Kosovu skozi

različne faze razvoja konflikta. Poleg tega bi nadaljnja raziskava lahko vključevala tudi druge mednarodne organizacije, ki so pri reševanju kosovskega vprašanja igrale (ali še igrajo) pomembno vlogo. S tem bi se lahko približali boljšemu razumevanju odnosa celotne mednarodne skupnosti do reševanja kosovskega vprašanja – od začetnega vpletanja v preprečevanje izbruha konflikta, do upravljanja s konfliktom in pokonfliktne obnove – ter odgovorom na vprašanja, ki sem si jih zastavila na začetku raziskovanja.

1. 1 Opredelitev problema

Izbrana tema je relevantna z vidika razumevanja delovanja mednarodne skupnosti na Balkanu, saj je konflikt na Kosovu izbruhnil v Evropi in v času, ko je mednarodna skupnost že imela na razpolago določene mehanizme zgodnjega opozarjanja in preprečevanja konfliktov in ko si je zapriseгла, da se grozodejstva, ki jih je človeštvo že izkusilo, ne smejo ponoviti. Poleg tega je tema aktualna zato, ker se bližajo pogajanja o prihodnjem statusu Kosova, kjer bo mednarodna skupnost razpravljala o uspešnosti Kosova pri doseganju standardov, ki jih je določila v letu 2003, in o vlogi posameznih mednarodnih organizacij pri nadaljnjem reševanju kosovskega vprašanja, ter s tem vplivala na nadaljnjo varnostno situacijo na Kosovu in na celotnem Balkanu.

OVSE je institucija, ki je že dolgo dejavna na območju Kosova. Bila je med prvimi, ki so začeli opozarjati na dogajanja na Kosovu in med prvimi, ki so bili prisotni na Kosovu (Center za preprečevanje konfliktov 26. 8. 2005), a kljub temu, tako kot ostala mednarodna skupnost, s tem ni preprečila izbruha konflikta. Vendarle je ohranila svojo prisotnost in se razvijala, vzporedno s konfliktom, od institucije, dejavne pri zgodnjem opozarjanju, poskusih preprečevanja konflikta, do upravljanja s konfliktom, in nazadnje do institucije, ki igra, v sodelovanju z drugimi organizacijami, pomembno vlogo pri pokonfliktni obnovi Kosova (Shustov 2002: 38). Postala je ključnega pomena pri zagotavljanju pomoči kosovskim institucijam pri doseganju standardov, ki so pogoj za začetek pogajanj o statusu Kosova. Zaradi njene vpletenosti v reševanje kosovskega vprašanja od samega razpada nekdanje Jugoslavije do danes ter v luči procesa reševanja statusa Kosova se je sedaj pojavila potreba po podrobnejši analizi vloge OVSE na Kosovu in odnosa le-te do reševanja kosovskega vprašanja.

1. 2 Zgodovina kosovskega konflikta

Pregled razvoja dogajanj na Kosovu in odzivov mednarodne skupnosti nam omogočajo boljše razumevanje kosovskega konflikta in njegovega reševanja, kar bom v nadaljevanju, v 2. poglavju, ponazorila na primeru analize vloge OVSE na Kosovu in njenega odnosa do reševanja kosovskega vprašanja.

Zgodovina Kosova je nejasna, saj obstajata dve resnici, tj. srbska in albanska (Guzina 2003: 31). Tako eni kot drugi trdijo, da so se na ozemlje Kosova naselili prvi. Albanci iščejo svoj izvor pri Ilirih, ki so tu živeli pred invazijo Slovanov v 6. in 7. stoletju, medtem ko Srbi to zanikajo in dokazujejo, da so se na območju Kosova naselili pred njimi, kot je zapisal Daskalovski (2003: 13-21). V srednjem veku, v času srbske dinastije, so bili Albanci v manjšini. To je bil tudi čas, ko so začeli prestopati v islam (Judah 2000: 2-8).

Leta 1389 pride do bitke na Kosovskem polju, v kateri so bili Srbi poraženi. Tako, kot ne moremo z gotovostjo trditi, kaj se je dogajalo v zgodovini pred tem, tako tudi za to bitko ne obstaja dovolj dokazov, da bi lahko rekonstruirali, kaj se je zgodilo. Po vsej verjetnosti gre za mit, a ta mit je pomembno zaznamoval novejšo srbsko zgodovino (Guzina 2003: 4-8).

Pod osmansko oblastjo so bili v politično slabšem položaju Srbi, saj so muslimanski Albanci zavzemali vodilne administrativne položaje. To je bil čas preseljevanja Srbov proti severu in čas albanskih uporov proti sultanovi nadvladi (Judah 2000: 11). Takšno stanje se je začelo spreminjati z uveljavljanjem krščanskih držav v regiji (Srbija se vzpostavi leta 1804) in z njihovimi zahtevami po ozemlju, ki so ga naseljevali Albanci. Strah kosovskih Albancev pred negotovo prihodnostjo jih je prisilil v emigracijo in v naseljevanje na Kosovo, ki je ostalo pod osmansko oblastjo vse do leta 1912. To naseljevanje je posledično zahtevalo izseljevanje Srbov s Kosova (*ibid.* 11-12).

Leta 1876 je Srbija znova stopila v vojno z Osmanskim cesarstvom, pri čemer je hotela osvoboditi Kosovo (*ibid.* 14-15). V času nastajanja srbske države sta se namreč razvijali srbska umetnost in literatura, ki sta oživljali mite in legende o Kosovu in s tem povečevali pomen Kosova za Srbe (*ibid.* 16-18). Leta 1912 je Srbom uspelo osvojiti Kosovo, saj so že imeli razvito državo, državne mite in vojsko. Poleg tega je vojna izbruhnila v trenutku, ko so bili osmanski vojaki oslabljeni zaradi albanskih uporov (*ibid.* 17). Za kosovske Srbe je vrnitev

srbske vojske na Kosovo predstavljala osvoboditev, medtem ko je to za Albance pomenilo katastrofo, saj jim je bila s tem preprečena združitev z Albanijo. Začnejo se množični poboji in na desettisoče ljudi pobegne s Kosova (*ibid.* 18). Maščevanje kosovskih Albancev je sledilo kmalu; leta 1915 so uspeli premagati srbsko vojsko, ki se je umikala pred silami Avstro-Ogrske (*ibid.* 19-20). A tudi to ni trajalo dolgo, kajti leta 1918 so Srbi ponovno 'dobili' Kosovo pod svojo oblast (*ibid.* 21).

Z ustanovitvijo nove jugoslovanske države 1. decembra 1918 (do 1929 se imenuje Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev) se na Kosovu vzpostavijo nove oblasti, kar znova povzroči krvave upore s strani Albancev, ki niso želeli biti del Jugoslavije oz. države Slovanov (*ibid.* 21-25). Poleg tega, kot pojasni Nikolić (2003: 59-60), doprinese k poslabšanju situacije zapiranje albanskih šol, pospešeno priseljevanje srbskega prebivalstva na Kosovo in spodbujanje izseljevanja albanskega prebivalstva (največ se jih izseli v Turčijo). Najbolj se kosovski Albanci upirajo med letoma 1918 in 1924, in čeprav takratnim oblastem uspe zajeziti upore, jim ne uspe podjarmiti Albancev (Judah 2000: 25).

Marca 1941, po ugotovitvah Judaha (*ibid.* 26-27), so srbski vojaki izvedli državni udar, saj je vlada podpisala sporazum s Hitlerjem. Ta se je maščeval z bombardiranjem Beograda in izvedel invazijo na Jugoslavijo. 17. aprila je kapitulirala. Razdelili so jo tako, da je bilo Kosovo razdeljeno na tri dele. Enega od teh je dobila Bolgarija, drugega Srbija, ki je bila pod nemško oblastjo, tretji del (vključno z zahodno Makedonijo) pa je bil priključen k Albaniji, ki so jo zasedli Italijani leta 1939, zato ni presenetljivo, da so Albanci pozdravili italijansko okupacijo. Začeli so se uboji, preganjanja Srbov in uničevanja njihovih vasi (Nikolić 2003: 60-61).

Osnove za novo Jugoslavijo so bile zastavljene novembra 1943 v Jajcu, v Bosni, na zasedanju Antifašističnega sveta narodne osvoboditve Jugoslavije (AVNOJ-a). Tam so se dogovorili, da bo nova država osnovana na pravici narodov (*people*) do samoodločbe, vključno s pravico do odcepitve ali združitve z drugimi (*ibid.* 61). Na sestanku kosovski Albanci niso sodelovali in julija 1945, ko je bilo Kosovo formalno priključeno Srbiji, se je izkazalo, da zanje ta določila ne veljajo, saj je Kosovo dobilo status avtonomne srbske regije, Srbija pa je postala konstitutivni del nove Jugoslavije (Judah 2000: 30-31).

Jugoslovanska oblast ni bila sprejeta z navdušenjem s strani kosovskih Albancev, vendar ni prišlo do večjih uporov z željo po združitvi z Albanijo, vsaj ne do leta 1948, ko pride do spora med Jugoslavijo in Stalinom (Pirjevec 1995: 184-186). Do takrat je bil namreč tako v Jugoslaviji kot v Albaniji prisoten stalinizem, meje so bile prehodne, obstajala je celo ideja, da Albanija postane jugoslovanska republika, kot pojasni Judah (2003: 34-37). Z novo ustavo je Kosovo dobilo regionalno avtonomijo, kar pa do 60-ih ni dosti pomenilo, saj so vodilne administrativna položaje zavzemali Srbi. Sredi 60-ih let je Jugoslavija stopila na pot decentralizacije in liberalizma (na osnovi zahteve ekonomsko razvitejših republik), Kosovo pa na pot 'uporništvu', kot nadaljuje avtor. Leta 1968 so bile organizirane študentske demonstracije, kjer so se pojavile zahteve, da pokrajina dobi status republike in lastno univerzo, kar je republika Srbija zavrnila, saj kosovski Albanci kot etnična skupina, ki ima 'matično državo', po njenem mnenju nimajo pravice do samoodločbe oz. do statusa republike (*ibid.*).

Leta 1974 je z novo ustavo Kosovo dobilo določene značilnosti republike, tj. predstavništvo na predsedstvu federacije, svojo skupščino, policijo, banko ipd., s čimer so se povečala albanska pričakovanja glede samoodločbe (Nikolić 2003: 62-63). Po Titovi smrti leta 1980, ko je začela Jugoslavija razpadati, so se na Kosovu leta 1981 znova začele pojavljati demonstracije. Na njih so se pojavljali naslednji slogani: "Kosovo-republika!", "Mi smo Albanci, ne Jugoslovani" in "Hočemo združeno Albanijo" (Daskalovski 2003: 20 in Judah 2000: 46). Ti dogodki predstavljajo pomemben preobrat v zgodovini Jugoslavije, saj kažejo na padajočo moč komunizma. To je bil čas, ko so Srbi znova zapuščali Kosovo in bili tarče sovražnih dejanj, Albanci pa so prevzeli vodilne administrativne položaje (Nikolić 2003: 63).

S prihodom Miloševića na oblast, maja 1989, je Kosovo izgubilo avtonomijo. Čeprav bi že ob tem dejanju na Kosovu lahko prišlo do oboroženega spopada, se je večina kosovskih Albancev ob pomanjkanju vojaških sredstev odločila za obliko pasivnega upora. Vodil jih je Ibrahim Rugova (Judah 2000: 50-63). Kljub temu so se posamezne demonstracije in nasilje še nadaljevali do leta 1990, saj so Srbi v tem času izdali na stotine zakonov in odredb, s katerimi so spodbujali pospešeno naseljevanje Srbov na Kosovo, preganjali kosovske Albance iz javnih služb in uvedli srbski učni načrt (Pirjevec 2003: 463).

Upor Albancev, o čemer pišeta Judah (2000: 63-72) in Pirjevec (2003: 462-467), se je izrazil v razglasitvi republike, 2. julija 1990. 7. septembra so glasovali o novi ustavi (še vedno

znotraj Jugoslavije), 22. septembra 1991 pa o neodvisnosti in suverenosti Kosova. Nato so organizirali referendum, na katerem je 99,87 % od 87,01 % volivcev, ki so volili, glasovalo za neodvisnost. 19. oktobra 1991 je kosovski parlament razglasil neodvisno Republiko Kosovo. Kosovski Albanci so začeli razvijati vzporedne državne institucije. Prve parlamentarne in predsedniške volitve so potekale 24. maja 1992. Največ glasov sta dobila stranka Demokratična liga Kosova in Ibrahim Rugova. Poleg političnega sistema sta se razvijala šolstvo in zdravstvo, in sicer predvsem s pomočjo prilivov kapitala izseljencev.

Med letoma 1992 in 1997 je Kosovo dobilo le malo pozornosti s strani mednarodne skupnosti. Razloge lahko iščemo v vojnah, ki so se v tem času dogajale na Hrvaškem in v Bosni, ter v dejstvu, da se na Kosovu ni zgodilo 'nič odmevnega', kot zapiše Judah (*ibid.* 84-86). Albanci so v tem času dosegli, da se je začelo pojavljati vedno več poročil o kršenju človekovih pravic, ki so spodkopavala legitimnost srbskih izjav, da spada Kosovo v njihove notranje pristojnosti (*ibid.*). Med drugimi je tudi Konferenca za varnost in sodelovanje v Evropi (KVSE) imela misije na Kosovu, Sandžaku in Vojvodini, ki so bile ustanovljene z namenom poročati o stanju človekovih pravic (Center za preprečevanje konfliktov 26. 8. 2005).

Do leta 1995, ko je bil sklenjen Daytonski sporazum, je Kosovo za mednarodno skupnost predstavljal 'zadnja stvar', a kljub temu so se zavedali, da bodo nekaj morali ukreniti. To se po besedah Judaha (2000: 91-92) lahko opazi na mirovni Konferenci v Londonu avgusta 1992, ko je vodja konference Lord Carrington poslal Rugovi vabilo, naslovljeno na Dr. Rugova (ne predsednik), z naslednjo vsebino: "Če nameravate biti v Londonu v času konference," potem bo mogoče, da se sestaneta, ampak zaradi praktičnih in drugih razlogov ne bo mogoče, da se kosovski delegaciji zagotovi dostop do konferenčne dvorane.¹

Mirovna konferenca v Daytonu ni izpolnila pričakovanj kosovskih Albancev, saj Kosovo ni prišlo na njen dnevni red oz. ni prišlo do željenega premika k večji avtonomiji. Zato so se po tem srečanju začela razhajanja med voditelji Kosova; eni so še vedno zagovarjali mirno upiranje, drugi pa so želeli poskusiti z radikalnejšim pristopom. Izkazalo se je, da politika pasivnega upora Rugove ni uspela, zato je v ospredje stopila Osvobodilna vojska kosova (OVK; *Kosova Liberation Army – KLA oz. Ushtria Çlirimtare e Kosovë – UÇK*) (Guzina 2003: 43-44). Nadaljnji element, ki je spodbudil agresivnejšo strategijo uresničevanja albanskih

---

¹ Prevod je avtoričin.

ciljev, je bila odločitev Evropske unije (EU), junija 1996, da prizna Zvezno republiko Jugoslavijo (ZRJ) kot suvereno državo (Pirjevec 2003: 466).

Varnostna situacija na Kosovu se je začela slabšati, napadi so postajali vse pogostejši. Kljub temu je prišlo do pogovorov med Miloševićem in Rugovo in kasneje do pogovorov s predstavniki pogajalskih skupin, ki sta jih vodila Holbrook in Christopher Hill. Nakar so Srbi februarja in marca 1998 izvedli protiofenzivo na območju Drenice in pogajanja so se prekinila (Guzina 2003: 44). Dogajanje je postalo predmet zanimanja predvsem zaradi velikega števila beguncev in mednarodna skupnost se je začela zavedati, da bo nekaj morala ukreniti (Judah 2000: 171).

Varnostni svet Organizacije združenih narodov (OZN) se je odzval tako, da je sprejel Resolucijo 1160 (1998)², Resolucijo 1199 (1998)³ ter Resolucijo 1203 (1998).⁴ Ker se je izkazalo, da Milošević ne izpolnjuje obveznosti o umiku svojih čet iz Kosova, kot določajo te resolucije, je Varnostni svet OZN poslal v Beograd Richarda Holbrooka, kateremu je, po besedah Pirjevca (2003: 485-486), naposled uspelo doseči dogovor z Miloševićem. Kljub temu se je razpošiljanje srbske vojske nadaljevalo in pripeljalo 15. januarja 1999 do pokola v Račaku (osrednjem predelu Kosova), s čimer se je povečala pripravljenost mednarodne skupnosti, da posreduje z uporabo sile; 30. januarja je Nato (*North Atlantic Treaty Organization* – Organizacija severnoatlantskega zavezništva) izjavil, da je pripravljen za vojaško posredovanje (*ibid.* 485-494).

Reševanje kosovske krize se je nadaljevalo z mirovnimi pogajanja v Rambouilletu, v Franciji februarja 1999, za katerimi je stala pripravljenost Nata (in znotraj tega zavezništva predvsem pripravljenost Združenih držav Amerike), da uporabi silo (*ibid.* 491 in Dauphinee 2003: 104). To ni prepričalo Srbov, zato tudi ta mirovni poskus ni uspel (Dauphinee 2003: 105). Varnostna situacija na Kosovu se je poslabšala in opazovalci OVSE so se 20. marca 1999 umaknili iz države (Center za preprečevanje konfliktov 26. 8. 2005). 24. marca 1999 je Nato začel z vojaško akcijo. Humanitarna katastrofa je postajala vse večja; vzporedno s tem je naraščalo število beguncev v sosednjih državah. V ozadju pa so še vedno potekala

---

² S/RES/1160, sprejeta na 3868. srečanju Varnostnega sveta OZN, 31. 3. 1998, <http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N98/090/23/PDF/N9809023.pdf?OpenElement> (24. 12. 2005).

³ S/RES/1199(1998), sprejeta na 3930. srečanju Varnostnega sveta OZN, 23. 9. 1998, <http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N98/279/96/PDF/N9827996.pdf?OpenElement> (24. 12. 2005).

⁴ S/RES/1203, sprejeta na 3937. srečanju Varnostnega sveta OZN, 24. 10. 1998, <http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N98/321/21/PDF/N9832121.pdf?OpenElement> (24. 12. 2005).

diplomatska prizadevanja za rešitev nastale situacije. Po 78 dneh se je vojaška akcija končala (Pirjevec 494-550). Varnostni svet OZN je 10. junija sprejel Resolucijo 1244 (1999)⁵, s katero je ustanovil mednarodno civilno in varnostno misijo na Kosovu. Kosovo je postalo protektorat OZN (*ibid.* 573). 10. decembra 2003 je misija Združenih narodov na Kosovu (*United Nations Mission in Kosovo* – UNMIK) predstavila dokument Standardi pred statusom, v katerem je predstavljenih osem standardov, ki bi jih moralo Kosovo doseči do sredine leta 2005, ko naj bi mednarodna skupnost pregledala situacijo in odprla pogajanja o prihodnjem statusu Kosova, kot je zapisano v dokumentu *Kosovo Standards Implementation Plan*, ki ga je 11. marca 2004 predstavil UNMIK.⁶

Posebni odposlanec Generalnega sekretarja OZN, Kai Eide, je podal poročilo o situaciji na Kosovu, v katerem je zapisal, da čeprav je implementacija standardov potekala na neenak način, je prišel čas, da se pogajanja o prihodnjem statusu Kosova pomaknejo na naslednjo raven.⁷ Generalni sekretar je na osnovi tega, konec leta 2005, imenoval novega Posebnega odposlanca, Marttija Ahtisaarija, ki bo vodil pogajanja o prihodnjem statusu Kosova.⁸

Zgodovina kosovskega konflikta nam pokaže, da je bila varnostna situacija na Kosovu nestabilna in da je bilo prebivalstvo Kosova priča preganjanju in pobijanju že pred letoma 1998 in 1999. Predvsem pa kaže na to, da je že na začetku razpada Jugoslavije situacija bila 'zrela' za izbruh konflikta, a kljub temu to ni pritegnilo pozornosti mednarodne skupnosti v zadostni meri, da bi preprečila grozodejstva, ki so se zgodila konec 90-ih let na tem območju. Ob začetku pogajanj o prihodnjem statusu Kosova, kot sem zapisala že v uvodnem poglavju, se je pojavila potreba po analizi vloge posameznih organizacij pri reševanju kosovskega konflikta, saj nam prav ta analiza lahko pove, kako in zakaj mednarodna skupnost ni uspela preprečiti izbruha konflikta ter zakaj in kako se je v času pokonfliktne obnove (ne) vključevala

---

⁵ S/RES/1244(1999), sprejeta na 4011. srečanju Varnostnega sveta OZN, 10. 6. 1999, <http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N99/172/89/PDF/N9917289.pdf?OpenElement> (24. 12. 2005).

⁶ Implementacijski načrt doseganja standardov na Kosovu, *Kosovo Standards Implementation Plan*, predstavljeno s strani UNMIK-a, Priština, 11. 3. 2004, http://www.unmikonline.org/standards/docs/ksip_eng.pdf (21. 1. 2006).

Standardi, ki jih je postavila mednarodna skupnost, so (*ibid.*): (1) demokratične institucije; (2) vladavina prava; (3) svoboda gibanja; (4) trajnostne vrnitve in pravice skupnosti in njihovih članov; (5) gospodarstvo; (6) lastninske pravice; (7) dialog; in (8) *Kosovo Protection Corps*.

⁷ S/2005/635, objavljeno s strani Varnostnega sveta OZN, 7. 10. 2005, vključno s pismom Generalnega sekretarja naslovljenim na predsednika Varnostnega sveta OZN in z Aneksom (*A comprehensive review of the situation in Kosovo*, avtor Kai Eide), <http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N05/540/69/PDF/N0554069.pdf?OpenElement> (21. 1. 2006).

⁸ SG/A/955, *Secretary General Appoints Former President Martti Ahtisaari of Finland as Special Envoy for Future Status Process for Kosovo*, 15. 11. 2005, <http://www.un.org/News/Press/docs/2005/sga955.doc.htm> (21. 1. 2006).

v reševanje kosovskega vprašanja. Poleg tega je to zanimivo izhodišče za razumevanje prihodnjih pogajanj o statusu Kosova in njegovega upravljanja v prihodnosti.

1. 3 Hipotezi

Pri raziskovanju sem izhajala iz dejstva, da OVSE ni supranacionalna organizacija, saj so države tiste, ki določajo prednostne naloge delovanja, ne organizacija (Shustov 2002: 39). Poleg tega odločanje v OVSE temelji na konsenzu, zato je pri 'reševanju' kosovskega vprašanja predvsem branila lastne interese oz. interese posameznih sodelujočih držav, pri tem pa ni uspela preprečiti konflikta.

Zastavila sem si naslednji hipotezi:

H1: Odnos OVSE do Kosova in njena vloga na tem območju sta bila povezana s samim dogajanjem na Kosovu in v širši mednarodni skupnosti tako, da se je OVSE pri svojem delovanju odzivala na odločitve drugih mednarodnih organizacij, kot sta npr. OZN in EU, saj je bila obremenjena z iskanjem konsenza sodelujočih držav pri sprejemanju svojih odločitev.

H2: Odziv posameznih organov OVSE na krizo na Kosovu je bil različen, ne nujno usklajen in odvisen od same narave posameznega organa, tj. sestave, namena ustanovitve, njenih nalog in ciljev delovanja. T. i. operativne strukture in institucije so pri reševanju kosovskega vprašanja dejavnejše, saj so pri svojem delovanju manj politično obremenjene kot t. i. organi za pogajanja in sprejemanje odločitev.

1. 4 Struktura naloge in uporabljena metodologija

V Uvodu predstavljam problem, s katerim se ukvarjam, zastavljene hipoteze, strukturo naloge ter uporabljeni metodološki okvir. Poleg tega vsebuje uvod zgodovinsko analizo kosovskega konflikta, ki temelji na analizi sekundarnih virov. Predstavitev dogajanj na Kosovu ter odzivov mednarodne skupnosti nas vodi do boljšega razumevanja raziskovalnega problema, tj. vloge in odnosa OVSE do reševanja kosovskega vprašanja.

V osrednjem delu naloge bom uporabila različne metodološke pristope, in sicer bo poglavje z naslovom Vloga posameznih organov OVSE pri reševanju kosovskega vprašanja temeljilo na

analizi primarnih virov, tj. dokumentov, ki so jih sprejeli posamezni organi OVSE in se nanašajo na Kosovo, in na analizi sekundarnih virov, ki nudijo dodatno razlago njihovega delovanja. Pri izbiri teh organov bom uporabila klasifikacijo iz Priročnika OVSE iz leta 2000, kjer so organi razdeljeni na t. i. organe za pogajanja in sprejemanje odločitev (srečanja na vrhu, Ministrski svet, Stalni svet, Visoki svet in Forum za varnostno sodelovanje),⁹ t. i. operativne strukture in institucije (Predsedujoči, Generalni sekretar in Sekretariat, Urad za demokratične institucije in človekove pravice, Visoki komisar za narodne manjšine, Predstavnik za svobodo medijev in Parlamentarna skupščina)¹⁰ in na t. i. z OVSE povezane organe (Sodišče za spravo in arbitražo, Skupna posvetovalna skupina, Posvetovalna komisija Pogodbe o odprtem nebu). Vzporedno s tem bom uporabila primerjalno analizo, v kateri bom primerjala posamezne organe oz. njihov odnos do kosovskega vprašanja in njihovo odzivanje na razmere na Kosovu od razpada nekdanje Jugoslavije do začetka pogajanj o prihodnjem statusu Kosova.¹¹ Tako bom lahko ocenila odnos OVSE do kosovskega vprašanja.

V zaključnem poglavju bom povzela ugotovitve, ovrednotila zastavljene hipoteze ter predstavila sklep o odnosu OVSE do reševanja kosovskega vprašanja.

Priloga naloge bralcu omogoča časovni pregled sprejetih dokumentov posameznih organov OVSE in pregled nad njihovo vsebino, s čimer se ustvari večja preglednost in omogoči primerjava, tako časovna kot vsebinska.

2. VLOGA POSAMEZNIH ORGANOV OVSE PRI REŠEVANJU KOSOVSKEGA VPRAŠANJA

OVSE, po mednarodnem pravu, ni klasična mednarodna organizacija, ki bi imela institucije, kot jih poznamo pri drugih mednarodnih organizacijah, saj tudi nima ustanovnega akta (Sekretariat OVSE 2000: 3). Gre za poseben status, ki temelji na politični odločitvi sodelujočih držav.¹² Zato bom za potrebe tega poglavja izbrala klasifikacijo organov OVSE,

---

⁹ Angleški termin je *negotiating and decision making bodies* (Sekretariat OVSE 2000: 21). Prevod je avtoričin.

¹⁰ Angleški termin je *operational structures and institutions* (Sekretariat OVSE 2000: 30). Prevod je avtoričin.

¹¹ Za potrebe lastne naloge definiram ta pojem kot sinonim za Socialistično federativno republiko Jugoslavijo (SFRJ), ki je od 29. 11. 1945 obstajala na območju današnjih držav Slovenije, Hrvaške, Bosne in Hercegovine, Srbije in Črne gore ter Makedonije in je razpadla oz. prenehala obstajati 25. 6. 1991 – ta datum zaznamuje razglasitev samostojnosti Republike Slovenije in Republike Hrvaške (Leksikon Cankarjeve založbe 1994: 448).

¹² Organizacija za varnost in sodelovanje v Evropi (OVSE), ki danes obsega 55 držav in se razteza od Vancouvra do Vladivostoka, se je razvila iz Konference o varnosti in sodelovanju v Evropi (KVSE), in sicer se je ideja o vse-evropski varnostni konferenci pojavila že v 50-ih letih s strani takratne Sovjetske zveze. V 60-ih letih le-ta

kot je zapisana v Priročniku OVSE (Sekretariat OVSE 2000) in se omejila na organe iz prvih dveh skupin, z izjemo Foruma za varnostno sodelovanje. Le-tega bom izpustila iz svoje analize, saj se ukvarja predvsem z vojaškimi vidiki varnosti na območju OVSE oz. z razoroževanjem (Forum za varnostno sodelovanje n. d.), s čimer se neposredno ni vključeval v reševanje kosovskega vprašanja, in analizirala njihov odnos do reševanja kosovskega vprašanja.

2. 1 Organi za pogajanja in sprejemanje odločitev

2. 1. 1 Srečanja na vrhu

Srečanja na vrhu so periodični sestanki predsednikov držav ali vlad, na katerih ti ocenijo razmere na območju delovanja OVSE, postavijo prednostne naloge, nadaljnje smernice razvoja in delovanja OVSE na najvišji ravni (Šabič, Bolka in Koražija 2005: 21). Po prvem sestanku predsednikov držav in vlad leta 1975 v Helsinkih je naslednji sledil šele leta 1990 v Parizu. V vmesnem obdobju so se sestajali državni predstavniki nižjega ranga, potekale so specializirane konference in sestanki strokovnjakov. S tem ko se je začela intenzivnejša institucionalizacija KVSE, so se začela pojavljati vprašanja o dinamiki srečanj na vrhu in njihovi vlogi, vendarle so se države strinjale o sami smiselnosti srečevanja. Tako so nadaljnji sestanki potekali v razmiku dveh let, tj. v Helsinkih (1992), Budimpešti (1994) in Lizboni (1996). Zadnje srečanje na vrhu pa je bilo leta 1999 v Istanbulu (*ibid.* 26).

Na srečanju na vrhu v Helsinkih, julija 1992, je OVSE sprejela Deklaracijo o krizi v Jugoslaviji, v kateri izpostavi potrebo po takojšnji preventivni akciji na Kosovu. Pozvala je beograjske oblasti, naj se vzdržijo nadaljnjih represivnih dejanj in se vključijo v dialog s

---

znova obudi svojo pobudo, z željo po potrditvi obstoječih meja in oblikovanja okvirja za ekonomsko sodelovanje med Vzhodom in Zahodom. Pozdravi jo večina neodvisnih in neuvrščenih evropskih držav. Leta 1969 tudi države zveze Nato potrdijo pripravljenost za sodelovanje ob izpolnitvi določenih pogojev (tj. sodelovanje Združenih držav Amerike in Kanade, potrditev statusa Berlina, razprava o konvencionalnem razoroževanju v Evropi in vključitev človekovih pravic na dnevni red konference). 22. novembra 1972 se v Helsinkih začno pripravljala pogajanja za konferenco in trajajo do 8. junija 1993, ko je sprejeta t. i. Modra knjiga, ki vsebuje dogovor o poteku konference. Le-ta poteka v Helsinkih od 3. do 9. julija 1973. Druga, delovna faza poteka v Ženevi od 18. septembra 1973 do 21. julija 1975. Tretja faza pa znova v Helsinkih od 30. julija do 1. avgusta 1975, kjer sprejmejo t. i. Helsinško sklepno listino. Sodelujoče države že takrat predvidijo nadaljevalne sestanke. Po padcu komunizma stopi KVSE na pot institucionalizacije, utrjevanja delovnih zmogljivosti, razvoja terenskih dejavnosti in nadaljnega oblikovanja obvez in načel, še posebej na področju človekove razsežnosti. Z nastankom novih institucij se KVSE *de facto* razvije v organizacijo. Formalno se njeno ime spremeni na srečanju na vrhu v Budimpešti (od 5. do 6. decembra 1994) in začne veljati 1. januarja 1995. Zaradi njenega posebnega statusa ne moremo govoriti o državah članicah OVSE, pač pa o sodelujočih državah (*participating states*) (Sekretariat OVSE 2000: 1-19).

kosovskimi predstavniki ob prisotnosti tretje stranke. Istočasno so potrdili suspendiranje ZRJ iz OVSE (Troebst 1999: 15).

V Lizbonskem dokumentu¹³ iz leta 1996 so predsedniki držav in vlad pozdravili ukvarjanje OVSE z ZRJ in izrazili pričakovanje, da bodo misije na Kosovu, v Sandžaku in Vojvodini v najkrajšem možnem času ponovno začele delovati, kajti ravno takšne misije, po njihovem mnenju, aktivno pripomorejo h gradnji dialoga, ki je potreben za preseganje obstoječih težav.¹⁴ Ob tem so poklicali h gradnji dialoga oblast ZRJ in albanske predstavnike na Kosovu, z namenom, da rešijo njihove 'pereče probleme'. Poleg tega so izrazili prepričanje, da naj bi OVSE delovala tudi na drugih področjih, kot so demokratizacija, neodvisni mediji ter svobodne in pravične volitve.

Na naslednjem srečanju, na vrhu v Istanbulu, leta 1999, ki je bilo zadnje tovrstno srečanje predsednikov držav in vlad sodelujočih držav OVSE, so sprejeli t. i. Istanbulski dokument,¹⁵ kjer so zapisali, da razmere na Kosovu predstavljajo ogromen izziv za OVSE in da je sama organizacija zelo pomemben element v procesu vzpostavljanja multi-etnične družbe na tem območju.¹⁶ Kot primer so navedli uspešno delovanje policijske šole OVSE, začetek urjenja in izobraževanja pravnega in administrativnega osebja, pomoč pri izgradnji civilne družbe, podporo OVSE pri oblikovanju pluralističnega strankarskega sistema, svobodnih medijev, mreže nevladnih organizacij in ustvarjanje ugodnih pogojev za prve svobodne volitve na Kosovu. Še posebej so izpostavili vlogo OVSE pri pospeševanju in zaščiti človekovih pravic in vzpostavitvi vladavine prava, kajti ravno "uspeh takšnega dela je nujen za razvoj

---

¹³ *Lisbon Document*, sprejeto na 5. Srečanju na vrhu OVSE v Lizboni, 2.–3. 12. 1996, 19. odstavek, 8, http://www.osce.org/documents/mcs/1996/12/4049_en.pdf (1. 1. 2006).

¹⁴ Misije na Kosovu, v Sandžaku in Vojvodini (*The OSCE Missions of Long Duration in Kosovo, Sandjak and Vojvodina*) so bile ustanovljene na 15. zasedanju Odbora visokih uradnikov, 14. avgusta 1992. Njihov mandat obsega pospeševanje dialoga, zbiranje informacij, ki se nanašajo na kršitve človekovih pravic in ponujati rešitve, ustanavljanje kontaktnih točk za reševanje identificiranih problemov ter informiranje o zakonodaji s področja človekovih pravic, varstva manjšin, svobodnih medijev in demokratičnih volitev. Misije so začele z delovanjem 8. septembra 1992. Njihovo delovanje je prenehalo julija 1993, ko je prenehal veljati Memorandum o soglasju med KVSE in Beogradom (Center za preprečevanje konfliktov 26. 8. 2005: 62-63). Četudi je ta misija prenehala delovati je KVSE/OVSE ohranila svojo pozornost na razmere na teh območjih, saj se je tudi po letu 1993 na Dunaju redno srečevala *ad hoc* delovna skupina in poročala Stalnemu svetu (Sekretariat OVSE 17. 11. 1999).

¹⁵ *Istanbul Document*, sprejeto na 6. Srečanju na vrhu OVSE v Istanbulu, 18.–19. 11. 1999, 3. in 4. odstavek, 46-47, http://www.osce.org/documents/mcs/1999/11/4050_en.pdf (1. 1. 2006).

¹⁶ Na pregledni konferenci, ki se je odvijala leta 1999 in je sledila srečanju na vrhu v Lizboni, so bile obravnavane naslednje teme, povezane s Kosovom: volitve, položaj Romov na Kosovu, pravice žensk, begunska problematika ipd. V: Končno poročilo 3. pregledne konference, *Final Report of the 3rd Review Conference*, Dunaj, 20. 9.–1. 10., in Istanbul, 8.–10. 11. 1999, http://www.osce.org/documents/mcs/1999/10/4232_en.pdf (1. 1. 2006).

demokracije" (*ibid.*). V tem dokumentu so zapisali tudi sam cilj delovanja mednarodne skupnosti, tj. izgradnja multi-etnične družbe, ki bi temeljila na precejšnji (*substantial*) avtonomiji, ob hkratnem upoštevanju suverenosti in teritorialne celovitosti ZRJ, kot je zapisano tudi v Resoluciji 1244 Varnostnega sveta OZN (*ibid.*).

Predsedniki držav ali vlad so na svojih srečanjih že relativno zgodaj opozorili na situacijo na Kosovu – že leta 1992 v Helsinkih. Predvsem so opozarjali na pomen dialoga med oblastmi v Beogradu in med albanskimi predstavniki na Kosovu in obe strani pozvali k preseganju 'obstoječih težav' ter reševanju 'perečih problemov' (na srečanjih leta 1992 ter 1996). Na zadnjem srečanju so nakazali, da bo OVSE ostala dejavna na Kosovu tudi v prihodnost, saj kot sem že omenila zapišejo, da je situacija na Kosovu zanjo velik izziv, sama pa je za Kosovo pomemben element v procesu vzpostavljanja multi-etnične družbe. Poleg tega so pohvalili njeno delovanje na različnih področjih, ki so po njihovem mnenju nujna za razvoj demokracije (tako na srečanju leta 1996 kot 1999). Glede statusa Kosova pa je najpomembnejše to, da so leta 1999 potrdili zavezanost OVSE do implementacije Resolucije 1244, kar pomeni, da so pristali na *status quo* (tj. precejšnjo avtonomijo Kosova ob hkratnem upoštevanju suverenosti in teritorialne celovitosti ZRJ), ki ga je uvedla ta resolucija.

Takšna stališča so razumljiva, saj gre za predsednike držav in/ali vlad, ki se pri svojem delu ne postavljajo proti načelom ozemeljske celovitosti in suverenosti. Poleg tega se moramo zavedati, da je OVSE organizacija, ki je ta načela zapisala in jih s tem utrdila kot ena izmed temeljnih načel, na podlagi katerih države v mednarodni skupnosti delujejo. V mislih imam seveda Helsinško sklepno listino iz leta 1975.¹⁷

2. 1. 2 Ministrski svet

Ministrski svet sestavljajo zunanji ministri sodelujočih držav, ki se srečujejo praviloma enkrat na leto, razen takrat, ko poteka srečanje na vrhu (Šabič, Bolka in Koražija 2005: 28). Gre za organ, ki s tem, ko sprejema odločitve ocenjuje delovanje OVSE in vodi organizacijo, ohranja

---

¹⁷ *Helsinki Final Act*, sprejeto na 1. Srečanju na vrhu KVSE v Helsinkih, 1. 8. 1975, http://www.osce.org/documents/mcs/1975/08/4044_en.pdf (1. 1. 2006).

V tem dokumentu se nahaja tudi deklaracija desetih načel (t. i. Dekalog) oz. *Declaration on Principles Guiding Relations between Participating States* (ta načela so: suverena enakost, prepoved grožnje s silo in uporabe sile, nespremenljivost meja, ozemeljska celovitost, mirno reševanje sporov, nevmešavanja v notranje zadeve posameznih držav, spoštovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin, vključno s pravico mišljenja, vesti, vere in prepričanja, enake pravice in samoodločba narodov, sodelovanje med državami, ter uresničevanje obvez izhajajočih iz mednarodnega prava v dobri veri.

povezavo med političnimi odločitvami in vsakodnevnim delovanjem (Sekretariat OVSE 2000: 25).

Ministrski svet je organ OVSE,¹⁸ ki se je prvi odzval na situacijo v nekdanji Jugoslaviji. Na svojem prvem srečanju, 19.–20. junija 1991, je sprejel t. i. Izjavo o situaciji v Jugoslaviji.¹⁹ V njej so ministri izrazili podporo demokratičnemu razvoju, enotnosti in ozemeljski celovitosti Jugoslavije, ki bi temeljila na ekonomskih reformah, popolnem spoštovanju človekovih pravic v vseh delih Jugoslavije, vključno z pravicami manjšin, in na mirni rešitvi krize v državi. Iz te izjave je razvidno stališče OVSE do nastale situacije, kjer je predvsem pomembno načelo ozemeljske celovitosti in suverenosti. To stališče je po besedah Remacla (1993: 144) odraz posameznih stališč sodelujočih držav in težav ob pomanjkanju konsenza. Države so pozivale k enotnosti in ohranjanju dialoga med republikami in zavračale priznavanje enostranskih odcepitev, kar je po avtorjevem mnenju predvsem posledica poskusa preprečitve razpada Sovjetske zveze, ne pa ohranjanja Jugoslavije, ter problemov posameznih držav z lastnimi manjšinami (kot primer navede naslednje države: Velika Britanijo, Francijo, Romunijo, Španijo in Turčijo). Šele z izbruhom vojn v nekdanjih jugoslovanskih republikah oz. ob hudih kršitvah človekovih pravic je OVSE začela spreminjati svoje stališče (*ibid.* 115).

Na srečanjih Ministrskega sveta od leta 1992 do 1995 so se ministri sodelujočih držav posvečali 'jugoslovanski krizi', kot so imenovali razmere na Kosovu, predvsem z vidika obsojanja kršitev človekovih pravic in humanitarnega prava. Poleg tega so poudarjali pomen misij OVSE in pozivali k vrnitvi le-teh na območje Kosova, Sandžaka in Vojvodine, saj bi lahko takšne misije po njihovem mnenju preprečile širitev konflikta.²⁰

---

¹⁸ S Pariško listino predsedniki držav in/ali vlad določijo, da se bodo zunanji ministri sodelujočih držav sestajali kot Svet KVSE. V: *Charter of Paris for a New Europe*, sprejeto na 2. Srečanju na vrhu KVSE v Parizu, 19.–21. 11. 1990, razdelek I, 12, http://www.osce.org/documents/mcs/1990/11/4045_en.pdf (1. 1. 2006).

Na vrhu v Budimpešti pa Svet KVSE preimenujejo v Ministrski svet. V: *Towards a Genuine Partnership in a New Era*, sprejeto na 4. Srečanju na vrhu KVSE v Budimpešti, 5.–6. 12. 1994, 16. odstavek, 2, http://www.osce.org/documents/mcs/1994/12/4048_en.pdf (1. 1. 2006).

Zaradi poenostavitve bom v besedilu naloge uporabljala za srečanja v letih 1991, 1992, 1993 in 1994 naziv Ministrski svet in ne Svet KVSE.

¹⁹ *1st Ministerial Council Summary of Conclusions and Statements*, sprejeto na 1. Ministrskem svetu v Berlinu, 19.–20. 6. 1991, 9, http://www.osce.org/documents/mcs/1991/06/4138_en.pdf (17. 11. 2005).

²⁰ *2nd Ministerial Council Summary of Conclusions and Statements*, sprejeto na 2. Ministrskem svetu v Pragi, 30.–31. 1. 1992, 4. poglavje, 3-5, http://www.osce.org/documents/mcs/1992/01/4142_en.pdf (17. 11. 2005).

3rd Ministerial Council Summary of Conclusions and Statements, sprejeto na 3. Ministrskem svetu v Stockholmu, 14.–15. 12. 1992, 1. poglavje, 4-7, http://www.osce.org/documents/mcs/1992/12/4156_en.pdf (17. 11. 2005).

4th Ministerial Council Summary of Conclusions and Statements, sprejeto na 4. Ministrskem svetu v Rimu, 30. 11.–1. 12. 1993, 1. poglavje, 1-3, http://www.osce.org/documents/mcs/1993/11/4165_en.pdf (17. 11. 2005).

Tudi mirovna konferenca v Daytonu ni 'predramila' ministrov, kljub naraščajočemu nezadovoljstvu med kosovskimi Albanci (Pirjevec 2003: 466). 'Prebudi' pa jih naraščajoče nasilje, ki je sledilo. Nanj so se odzvali predvsem z obsojanjem in iskanjem rešitve v dialogu. Tako se je leta 1997, na srečanju v Kopenhagnu, začelo prebujati zanimanje za situacijo na Kosovu, kar je razvidno iz tega, da so ministri izrazili zaskrbljenost nad naraščajočimi napetostmi na Kosovu. V povzetku Predsedujočega je zapisano, da OVSE znova vabi stranke v sporu, da vzpostavijo konstruktiven dialog, ki bi jih popeljal do politične rešitve.²¹ Pozvali pa so tudi vlado ZRJ k sodelovanju z Osebnim predstavnikom predsedujočega, Max van der Stoelom.²²

Leta 1998 ministri v deklaraciji iz Osla dejansko zapišejo, da je Kosovo prišlo v ospredje zanimanja in delovanja OVSE.²³ Znova pozovejo stranke v konfliktu k prenehanju nasilja in k sodelovanju v pogajanjih za političen dogovor. Na tem Ministrskem svetu so ministri sprejeli tudi t. i. Izjavo o Kosovu, kjer je znova zapisana ideja, da je delovanje OVSE na Kosovu tako izziv kot priložnost za samo organizacijo (to idejo ponovijo predsedniki držav in vlad na srečanju v Istanbulu leta 1999). OVSE je, s tem ko je ustanovila novo misijo na Kosovu, t. i. Kosovsko verifikacijsko misijo (KVM), prevzela nase nalogo izvajanja nadzora nad tem, ali stranke v konfliktu delujejo v skladu z Resolucijo 1160 in Resolucijo 1199, ki ju je sprejel Varnostni svet OZN.²⁴ Ta misija je bila ne samo nova, pač pa tudi največja operacija OVSE do takrat. Ministri so izrazili upanje in prepričanje, da bo le-ta pripomogla k iskanju rešitve kosovskega konflikta, vendar so opozorili, da največje breme nosijo stranke v konfliktu same.

Po letu 1999, ko je Varnostni svet OZN sprejel Resolucijo 1244 in vzpostavil začasno mednarodno administrativno misijo, v kateri je OVSE prevzela glavno vlogo na področju

---

⁵*5th Ministerial Council Summary of Conclusions and Statements*, sprejeto na 5. Ministrskem svetu v Budimpešti, 7.–8. 12. 1995, 2, http://www.osce.org/documents/mcs/1995/12/4166_en.pdf (17. 11. 2005).

²¹ *6th Ministerial Council Summary of Conclusions and Statements*, sprejeto na 6. Ministrskem svetu v Kopenhagnu, 18.–19. 12. 1997, 3, http://www.osce.org/documents/mcs/1997/12/4167_en.pdf (17. 11. 2005).

²² O delovanju Max van der Stoela glej poglavje 2. 2. 4.

²³ *7th Ministerial Council Summary of Conclusions and Statements*, sprejeto na 7. Ministrskem svetu v Oslu, 2.–3. 12. 1998, 2. poglavje, 7-8, http://www.osce.org/documents/mcs/1998/12/4168_en.pdf (17. 11. 2005).

²⁴ Kosovska verifikacijska misija (*The OSCE Kosovo Verification Mission – KVM*) je bila ustanovljena na 193. plenarnem zasedanju Stalnega sveta, 25. oktobra 1998 (PC.DEC/263). Njene naloge so bile naslednje: nadzor nad spoštovanjem Resolucije 1199 Varnostnega sveta OZN, poročanje o napredku ali nespoštovanju, ohranjanje stika z ZRJ in drugimi avtoritetami na Kosovu, nadzor nad volitvami na Kosovu, poročanje Stalnemu svetu OVSE, Varnostnemu svetu OZN in drugim organizacijam o področjih, ki jih pokrivajo resolucije Varnostnega sveta OZN. Zaradi poslabšanih varnostnih razmer na Kosovu, je takratni Predujoči OVSE, Knut Vollebæk, umaknil misijo s Kosova (Center za preprečevanje konfliktov 26. 8. 2005: 64-67). Več o delovanju KVM v Walker (2000).

izgradnje institucij, kot zapiše Eiff (2000: 283-288), so ministri sodelujočih držav na svojih srečanjih (od 2000 do 2003) predvsem izpostavljali svojo podporo tej resoluciji, poudarjali njen pomen in zavezanost OVSE za njeno implementacijo. Poleg tega so pozdravili napredek pri izgradnji demokratične družbe ter vlogo, ki jo je pri tem igrala OVSE (predvsem z ozirom na volitve, ki so zanje eden pomembnejših mejnikov na poti do demokracije, ter na področju vračanja beguncev in notranje razseljenih ljudi, na področju vzpostavljanja institucij, človekovih pravic, vladavine prava, razvoja medijev in urjenja policije), kar lahko razberemo iz analize deklaracij teh srečanj.²⁵ Za analizo odnosa do kosovskega vprašanja je relevantno tudi to, da so na srečanju v Maastrichtu leta 2003 izrazili podporo t. i. politiki 'standardi pred statusom', saj je le-ta temelj za začetek pogajanj o prihodnjem statusu Kosova, kot sem že omenila v uvodnem delu naloge. Ne samo to, pri doseganju teh standardov je OVSE eden ključnih akterjev, ki pomaga kosovskim institucijam pri doseganju teh standardov, zato ni presenetljivo, da je bilo podpiranje te politike v njenem interesu.

Na dvanajstem Ministrskem srečanju v Sofiji leta 2004 in na trinajstem v Ljubljani leta 2005 ministri niso sprejeli skupne deklaracije o Kosovu, kar lahko pripišemo pomanjkanju konsenza med sodelujočimi državami.²⁶ Gre namreč za čas, ko se približuje začetek pogajanj o prihodnjem statusu in ko bodo znova prišla na plan razhajanja glede temeljnih načel mednarodnega prava, kot so načelo ozemeljske celovitosti in suverenosti ter načelo samoodločbe, pri katerih se države težko opredelijo, zaradi svojih notranjih 'težav', na kar je že pred samim izbruhom konflikta opozarjal Remacle (1993: 114) in je relevantno tudi za razumevanje dogodkov v letu 2004 ter 2005.

Ministrski svet je organ, ki se je, znotraj OVSE, prvi odzval na jugoslovansko krizo, junija 1991 (Sica 1997: 481). In čeprav je res, da je tudi organ, ki se je na vseh svojih srečanjih

---

²⁵ 8th *Ministerial Council Summary of Conclusions and Statements*, sprejeto na 8. Ministrskem svetu na Dunaju, 27.–28. 11. 2000, 1. poglavje, 1-3, http://www.osce.org/documents/mcs/2000/11/4170_en.pdf (17. 11. 2005).

⁹ 9th *Ministerial Council Summary of Conclusions and Statements*, sprejeto na 9. Ministrskem svetu v Bukarešti, 3.–4. 12. 2001, 1. poglavje, 6. odstavek, 18, http://www.osce.org/documents/mcs/2001/12/4173_en.pdf (17. 11. 2005).

¹⁰ 10th *Ministerial Council Summary of Conclusions and Statements*, sprejeto na 10. Ministrskem svetu v Portu, 6.–7. 12. 2002, 1. poglavje, 2. odstavek, 21, http://194.8.63.155/documents/mcs/2002/12/4174_en.pdf (17. 11. 2005).

¹¹ 11th *Ministerial Council Summary of Conclusions and Statements*, sprejeto na 11. Ministrskem svetu v Maastrichtu, 1.–2. 12. 2003, 29-30, http://194.8.63.155/documents/mcs/2003/12/4175_en.pdf (17. 11. 2005).

²⁶ 12th *Ministerial Council Summary of Conclusions and Statements*, sprejeto na 12. Ministrskem svetu v Sofiji, 6.–7. 12. 2004, http://194.8.63.155/documents/mcs/2005/02/4324_en.pdf (17. 11. 2005). In Zaključni govor Predsedujočega OVSE, Dimitrija Rupla, na 13. Ministrskem svetu, Ljubljana, 6. 12. 2005, http://www.osce.org/documents/mcs/2005/12/17345_en.pdf (8. 12. 2005).

ukvarjal s situacijo v Jugoslaviji in še posebej opozarjal na situacijo človekovih pravic na Kosovu ter na pomen misije OVSE na tem območju, se je Kosovo pomaknilo v ospredje srečanja šele decembra 1998, torej ob povečani stopnji nasilja na tem območju. Še vedno pa so ministri, kot rešitev nastale situacije ponujali predvsem političen dialog in pozivali stranke k prenehanju nasilja, kar ni ravno 'trda palica' v rokah mednarodne skupnosti. Zanimivo je, da so v letu 1998 zapisali, da je delovanje OVSE na Kosovu tako izziv kot priložnost za samo organizacijo, saj se prav to sporočilo ponavlja tudi na naslednjih srečanjih Ministrskega sveta. Analiza ministrskih deklaracij daje slutiti, da pri reševanju kosovskega vprašanja ne gre toliko za iskanje končne rešitve, pač pa za upravljanje nastale situacije po sprejetju Resolucije 1244, kar ponuja OVSE izredne priložnosti, da se uveljavi na različnih področjih (izgradnja institucij in demokracije, predvsem preko njenega dela na področju človekovih pravic, vladavine prava, razvoja medijev, urjenja policije ipd.). Poleg tega ne smemo zanemariti dejstva, da ministri na zadnjih dveh srečanjih niso sprejeli deklaracije o Kosovu, kar se je zgodilo v ključnem trenutku, ko se bodo začela pogajanja o prihodnjem statusu.

2. 1. 3 Stalni svet

Stalni svet oz. Stalni odbor, kot se je ta institucija imenovala do 1994,²⁷ je stalni organ za politična posvetovanja in odločanje o vseh zadevah OVSE. Gre za organ, ki je odgovoren za dnevne aktivnosti te organizacije, zato ga sestavljajo stalni predstavniki sodelujočih držav, ki se tedensko sestajajo na Dunaju (Šabič, Bolka in Koražija 2005: 29).

Seznam odločitev, ki jih je sprejel ta organ OVSE in se nanašajo na Kosovo, se nahaja v tabeli na koncu naloge.²⁸ Predvsem se te odločitve nanašajo na ustanovitev t. i. Verifikacijske misije na Kosovu v letu 1998 (PC.DEC/263), ustanovitev t. i. *OSCE Taks Force for Kosovo* leta 1999 (PC.DEC/296),²⁹ ustanovitev in mandat Misije OVSE na Kosovu 1. julija 1999

---

²⁷ Stalni odbor je bil ustanovljen z dokumentom *4th Ministerial Council Summary of Conclusions and Statements*, sprejeto na 4. Ministrskem svetu v Rimu, 30. 11.–1. 12. 1993, odstavek g, 4, http://www.osce.org/documents/mcs/1993/11/4165_en.pdf (17. 11. 2005).

Na srečanju na vrhu v Budimpešti ga preimenujejo, kot je zapisano v dokumentu *Towards a Genuine Partnership in a New Era*, sprejeto na 4. Srečanju na vrhu KVSE v Budimpešti, 5.–6. 12. 1994, razdelek I, 2, http://www.osce.org/documents/mcs/1994/12/4048_en.pdf (1. 1. 2006).

²⁸ Na spletu je dostopen celoten tekst odločitev Stalnega sveta od 1999 naprej. Celoten seznam virov teh dokumentov se nahaja na koncu naloge.

²⁹ Formalno je KVM prenehala obstajati z odločitvijo PC.DEC/296 Stalnega sveta OVSE (8. junij 1999). S tem je bila ustanovljena prehodna *OSCE Taks Force for Kosovo*, katere naloge so bile: (1) priprave za čim hitrejšo vrnitev na Kosovo; (2) pomoč pri načrtovanju in priprave za nove naloge, ki jih bo OVSE sprejela kot del mednarodne prisotnosti na Kosovu; (3) opravljanje pripravljanih sestankov in aktivnosti na Kosovu, ki bi

(PC.DEC/305) in na finančne odločitve povezane s temi misijami ter na podaljševanje mandata Misiji OVSE na Kosovu. Iz analize sprejetih odločitev lahko razberemo, da se je, kot je določeno v mandatu tega organa, le-ta posvečal dnevnim aktivnostim, predvsem v smislu ustanavljanja misij in njihovega financiranja, s čimer je seveda pripomogel k ohranjanju prisotnosti OVSE na Kosovu in s tem do njenega neprekinjenega delovanja na tem območju.

2. 1. 4 Odbor visokih uradnikov

Leta 1990 so države udeleženke ustanovile Odbor visokih uradnikov, ki naj bi opravljal naloge izvršnega organa.³⁰ Gre za srečanja političnih uradnikov iz različnih zunanjih ministrstev, ki pripravljajo delo in uresničujejo odločitve v času, ko ni zasedanj Ministrskega sveta, kot je zapisano v Priročniku OVSE (2000: 26-27). Leta 1992 se odločijo, da naj bi ta organ imel primarno odgovornost na področju zgodnjega opozarjanja, preprečevanja konfliktov in kriznega upravljanja.³¹ Leta 1994 ga preimenujejo v Visoki svet.³² Od 1997 pa se Visoki svet sestaja le še kot Ekonomski forum,³³ saj se je večina njegovih dejavnosti prenesla na Stalni svet (Šabič, Bolka in Koražija 2005: 30-31).³⁴

Delovanje Odbora visokih uradnikov v letih 1991 in 1992 je povzeto po Wieruszewski (1993: 304-305). 28. junija 1991 je Luksemburg, na zahtevo držav Evropske skupnosti, sprožil mehanizem KVSE za posvetovanje in sodelovanje glede izrednih situacij. Ker se je ZRJ na to neustrezno odzvala, je Odbor visokih uradnikov na prvem izrednem zasedanju v Pragi, ki je potekalo od 3. do 4. julija 1991, ponudil pomoč pri vzpostavitvi miru, in sicer v obliki pošiljanja opazovalcev v Jugoslavijo in v obliki nudenja dobrih uslug Jugoslaviji za vzpostavitev in vodenje dialoga med strankami v sporu. Na četrtem srečanju, 2. oktobra 1991,

---

olajšali vrnitev misije; (4) sodelovanje z OZN in drugimi mednarodnimi organizacijami pri aktivnostih, ki so povezane s prihodnjim statusom Kosova, še posebej pri registraciji in pripravi dokumentov za begunce; (5) nadzor nad stanjem človekovih pravic na Kosovu (Sekretariat OVSE 17. 11. 1999).

³⁰ *Charter of Paris for a New Europe*, sprejeto na 2. Srečanju na vrhu KVSE v Parizu, 19.–21. 11. 1990, razdelek I (B), 15, http://www.osce.org/documents/mcs/1990/11/4045_en.pdf (1. 1. 2006).

³¹ *Challenges of Change*, sprejeto na 3. Srečanju na vrhu KVSE v Helsinkih, 9.–10. 7. 1992, razdelek III, 4. odstavek, 15, http://www.osce.org/documents/mcs/1992/07/4046_en.pdf (1. 1. 2006).

³² *Towards a Genuine Partnership in a New Era*, sprejeto na 4. Srečanju na vrhu KVSE v Budimpešti, 5.–6. 12. 1994, razdelek I, 17. odstavek, 2, http://www.osce.org/documents/mcs/1994/12/4048_en.pdf (1. 1. 2006).

³³ Ekonomski forum je bil ustanovljen na Ministrskem svetu leta 1992 v Pragi, kot organ za pomoč pri tranziciji in razvoju tržnih ekonomij (Sekretariat OVSE 2000: 134-135). Kot lahko vidimo v tabeli, ki jo prilagam nalogi, se je ta organ na svojih zasedanjih ukvarjal tudi z razmerami na Kosovu. Njegovo delovanje pri reševanju kosovskega vprašanja je pomembno z vidika nudenja pomoči pri tranziciji ter prehodu na tržno gospodarstvo.

³⁴ Odbor visokih uradnikov se je srečeval ne samo na rednih sestankih temveč tudi na podlagi t. i. berlinskega mehanizma, po katerem pride do srečanja v izrednih situacijah, in sicer predvsem zaradi situacije v Jugoslaviji (Sekretariat OVSE 2000: 27).

je odbor sprejel odločitev o ustanovitvi t. i. *human rights rapporteur mission* in pozval h kazenskem preganjanju storilcev kaznivih dejanj na tem območju. Na sedmem zasedanju (27. in 28. februarja 1992) je razpravljajal o nadaljnjih ukrepih, ki se nanašajo na situacijo človekovih pravic v Jugoslaviji. Strinjali so se, da je potrebna nadaljnja vpletenost in aktivno delovanje KVSE, zato so se odločili odposlati t. i. *follow-up mission to the human rights rapporteur mission*. Na dvanajstem zasedanju, 10. junija 1992, so odposlali preiskovalno misijo na Kosovo, Sandžak in v Vojvodino. Na trinajstem srečanju, 8. julija 1992, so sprejeli odločitev o suspendiranju Jugoslavije (z uporabo načela 'konsenz minus ena'). Istočasno so ustanovili t. i. *steering group on the Yugoslav crisis*. Na petnajstem srečanju, 11. avgusta 1992, je odbor sprejel odločitev o ustanovitvi poročevalne misije, ki bi preiskala domnevne kršitve človekovih pravic (t. i. *Sir John Thomson mission*) in o ustanovitvi trajne prisotnosti na Kosovu, Sandžaku in v Vojvodini v obliki *missions of long duration*. Na šestnajstem zasedanju, 16.–18. septembra 1992, je odbor poslal misijo KVSE v Skopje, z namenom preprečiti širitev konflikta na Kosovo.

Tudi za Odbor visokih uradnikov lahko rečemo, da se je hitro odzval, a tudi to je bilo predvsem v smislu nudenja pomoči ZRJ za njeno ohranitev. Ta pomoč je obsegala opazovalce in nudenje dobrih uslug. Situacija človekovih pravic jih je zanimala kot potencialna možnost za izbruh konflikta, zato so reagirali, in sicer ne samo tako, da so poslali opazovalce, temveč tudi s suspendiranjem ZRJ, kar lahko smatramo za 'velik' odziv in jasno nestrinjanje OVSE z dogajanjem na območju ZRJ.

2. 2 Operativne strukture in institucije

Po razdelitvi iz Priročnika OVSE (2000: 30) so to organi, s katerimi OVSE izvršuje politične odločitve, na katere so pristale sodelujoče države.

2. 2. 1 Predsedujoči

Kot je zapisano v Mehikić (2005: 54-58) je predsedujoči zunanji minister sodelujoče države. Ta funkcija je bila ustanovljena leta 1992 na vrhu v Helsinkih, z namenom, da se ustvari institucija, ki je odgovorna za koordinacijo in za posvetovanje o tekočih zadevah.³⁵ Njegove

---

³⁵ *Challenges of Change*, sprejeto na 3. Srečanju na vrhu KVSE v Helsinkih, 9.–10. 7. 1992, razdelek I, 12. odstavek, 3, http://www.osce.org/documents/mcs/1992/07/4046_en.pdf (1. 1. 2006).

naloge so usmerjevalne, izvršilne, usklajevalne in obveščevalne narave. Njegov mandat traja eno leto. Pri njegovem delu mu pomagajo predhodni in bodoči predsedujoči (t. i. *troika*), in *ad hoc* skupine ter osebni predstavniki.³⁶

V nadaljevanju bom predstavila odzive, poglede predsedujočega OVSE na Kosovo in njegovo vlogo pri reševanju kosovskega vprašanja. Pred tem naj omenim, da se vloge predsedujočega od nastanka tega organa še vedno spreminjajo in razvijajo. In sicer, ugotavlja Mehikić (*ibid.*: 60), sta bili prvi dve predsedovanji (leta 1990 predsedovanje Nemčije in leta 1991 Češkoslovaške) bolj protokolarni, medtem ko so naslednja predsedovanja postajala vedno bolj aktivna (švedsko, italijansko in madžarsko). S švicarskim predsedovanjem pa se je le-to razvilo v institucijo s številnimi nalogami in pristojnostmi.³⁷

V letu 1995, ko se je mednarodna skupnost ukvarjala predvsem z Bosno in Hercegovino in je bil podpisan Daytonski sporazum (Judah 2000: 84-86),³⁸ je bil Predsedujoči OVSE Laszlo Kovacs. Le-ta se je posvečal razmeram na območju nekdanje Jugoslavije, a ne Kosovu. Pozival je mednarodno skupnost k iskanju primernejših in učinkovitejših načinov upravljanja s konflikti v nekdanji Jugoslaviji, ni pa opozarjal na razmere na Kosovu (Predsedujoči OVSE, 12. 7. 1995 in *ibid.* 19. 10. 1995). Podobno se je odzval Flavio Cotti, ki je prevzel predsedovanje leta 1996). Posvečal se je predvsem volitvam v Bosni in Hercegovini (BIH) ter volitvam v ZRJ.³⁹ Nad slednjimi je izrazil zaskrbljenost, saj se je pri njihovi izvedbi dogajalo veliko nepravilnosti in kršitev zakona, zato je v ZRJ postal svojega Posebnega predstavnika, nekdanjega španskega zunanjega ministra, Filipa Gonzaleza, z nalogo, da pridobi informacije iz različnih virov o volitvah, da razpravlja v ZRJ o demokratičnih pravicah, medijih in narodnih manjšinah, ter da razišče možne poti in načine, po katerih bi OVSE lahko nudila podporo pri implementaciji njegovih priporočil (*ibid.* 19. 11. 1996, *ibid.* 17. 12. 1996 in *ibid.* 20. 12. 1996). Prav tako se je Predsedujoči Niels Helveg Petersen v naslednjem letu ukvarjal

---

³⁶ *Challenges of Change*, sprejeto na 3. Srečanju na vrhu KVSE v Helsinkih, 9.–10. 7. 1992, razdelek I, 14. odstavek, 4, http://www.osce.org/documents/mcs/1992/07/4046_en.pdf (1. 1. 2006).

³⁷ Več o pregledu in analizi samih predsedovanj glej: Mehikić (2005: 60-71).

³⁸ Poleg tega pa je to razvidno iz samih naslovov in vsebine izjav za medije, ki jih je v tem letu pripravila institucija predsedujočega OVSE. Seznam le-teh je naveden v seznamu virov na koncu naloge in v priloženi tabeli.

³⁹ Področje delovanja oz. predmet zanimanja te institucije v letu 1996 je mogoče razbrati iz analize izjav za medije, ki so bile objavljene v tem letu. Seznam le-teh je naveden v seznamu virov na koncu naloge.

z isto problematiko na območju bivše Jugoslavije in izrazil prepričanje, da se situacija v ZRJ lahko reši le s pomočjo demokratične reforme.⁴⁰

S pomočjo analize delovanja predsedujočih na področju nekdanje Jugoslavije od 1995 do izbruha konflikta na Kosovu lahko zaključimo, da je OVSE na tem geografskem območju sicer bila prisotna, vendar se Kosovu ni intenzivno posvečala, kot smo lahko opazili že pri analizi delovanja organov za pogajanja in sprejemanje odločitev.⁴¹ Šele z zaostrovanjem situacije v letu 1998 se je Predsedujoči Bronislaw Geremek začel intenzivneje posvečati Kosovu.⁴² Njegov pristop je temeljil predvsem na pozivanju sprtih strani k prekinitvi nasilja in vzpostavljanju dialoga ter na poudarjanju dolgoročne pripravljenosti OVSE, da sodeluje pri mirnem reševanju kosovskega konflikta (Predsedujoči OVSE 2. 3. 1998, *ibid.* 30. 7. 1998, *ibid.* 7. 10. 1998 in *ibid.* 15. 10. 1998). Zanimivo je, da se pri tem zazna izpostavljanje vloge OVSE oz. prizadevanje za uveljavljanje njenega položaja na dolgi rok, in sicer preko poudarjanja njenih 'nepogrešljivih' kvalitet na področju nadziranja (*monitoring*), ki naj bi po njegovem mnenju bil eden od ključnih mehanizmov reševanja kosovske krize (*ibid.* 7. 10. 1998).

Ko je Knut Vollebæk postal Predsedujoči OVSE leta 1999, je začel obsojati nasilje, pozivati k prenehanju vojaških aktivnosti in aktivnosti, ki bi lahko vodila v poslabšanje situacije, ter opozarjati, da je rešitev nastale krize mogoče doseči le s političnimi sredstvi (Predsedujoči OVSE 16. 1. 1999, *ibid.* 19. 1. 1999). V tem duhu so se leta 1999 začela pogajanja v Rambouilleju, v Franciji. Predsedujoči je pozival k sodelovanju, kajti ta pogajanja so po njegovih besedah predstavljala zadnjo možnost za mirno rešitev nastalega konflikta (*ibid.* 4. 2. 1999). Po pogajanjih je pozdravil izid in dodal, da je OVSE pripravljena igrati ključno vlogo pri implementaciji sporazuma (*ibid.* 23. 2. 1999).⁴³ Hkrati s tem se je nadaljevalo izpostavljanje pomena OVSE in njen boj za ohranjanje prisotnosti na tem območju. Opazimo lahko, da se je mednarodna skupnost na to odzivala, saj je predajala OVSE vedno več odgovornosti pri reševanju kosovskega vprašanja in s tem večala njeno vlogo na področju upravljanja s konflikti in pokonfliktne obnove. Izpostavi se vloga OVSE kot usklajevalke, ki

---

⁴⁰ Seznam analiziranih izjav za medije, ki so bile objavljene leta 1997, je naveden v seznamu virov na koncu naloge.

⁴¹ Glej poglavje 2. 1.

⁴² Seznam vseh objavljenih izjav za medije v letu 1998, ki sem jih analizirala, je naveden v seznamu virov na koncu naloge.

⁴³ *Rambouillet Agreement, Interim Agreement for Peace and Self-Government in Kosovo*, Rambouillet, Francija, 23. 2. 1999, 2. poglavje, 1. člen, 2. odstavek in 3. poglavje, 1. in 2. člen, http://www.state.gov/www/regions/eur/ksvo_rambouillet_text.html (1. 12. 2005).

bo prevzela nase velik del odgovornosti za implementacijo politične rešitve kosovskega konflikta, predvsem na področju volitev in v sodelovanju z drugimi mednarodnimi organizacijami, kot je Svet Evrope. Poudari se tudi vloga OVSE na področju izobraževanja in urjenja sodnikov, vladnih uslužbencev, policijskih uslužbencev in zaščite človekovih pravic (*ibid.* 28. 4. 1999, *ibid.* 20. 5. 1999, *ibid.* 7. 10. 1999 in *ibid.* 21. 11. 1999).⁴⁴ Naposled, kljub

---

⁴⁴ Odziv mednarodne skupnosti na delovanje OVSE na Kosovu in njeno videnje vloge OVSE pri reševanju kosovskega vprašanja, bom nakazala s pomočjo analize posameznih dokumentov, ki so jih sprejele mednarodne organizacije kot so OZN, EU, Svet Evrope in Nato. Za celovitejše razumevanje pa bi bila potrebna razširjena in poglobljena analiza. Varnostni svet je na začetku 90-ih podpiral delovanje KVSE na Kosovu. Ob zavrnitvi njene misije je pozval ZRJ k ponovnemu sodelovanju, saj je na misijo KVSE gledal kot na element preventivne diplomacije, ki lahko doprinese k zagotavljanju varnosti in stabilnosti, in tako kot mehanizem za preprečevanje nadaljnje širitve konflikta, kot je zapisano v Resoluciji 855 (1993). Tudi nekaj let kasneje, ko je konflikt na Kosovu že naraščal, je Varnostni svet podpiral prizadevanja OVSE za mirno reševanje kosovske krize, ki temelji na ozemeljski celovitosti ZRJ in je v skladu z načeli OVSE, ki so zapisana v Helsinški sklepni listini iz leta 1975, kot zapiše v Resoluciji 1160(1998). Takrat je tudi določil, da bo spremljal situacijo na Kosovu s pomočjo poročil Generalnega sekretarja, zato pozove OVSE, da redno podaja ocene situacije na Kosovu. Ta zahteva se ponovi z Resolucijo 1199(1998) in Resolucijo 1203(1998). Varnostni svet daje tej misiji popolno podporo, saj po njegovem mnenju vodi do zmanjšanja napetosti in začetka političnega reševanja kosovskega vprašanja.

Tudi Generalni sekretar OZN je na vlogo OVSE na Kosovu v tem času gledal predvsem na pozitivni način, kar je mogoče razbrati iz njegovih poročil, ki jih je pripravil na podlagi različnih resolucij Varnostnega sveta. V poročilu S/1998/361 zapiše, da podpira odločitve Varnostnega sveta, ki v Resoluciji 1160(1998) predvidi pozitivno vlogo OVSE pri nadzoru nad implementacijo restrikcij, ki jih ta dokument uvede (tj. embargo na orožje), saj meni, da je OVSE sposobna in primerna institucija za uresničitev te odgovornosti. Njegova nadaljnja poročila pozdravljajo prizadevanja OVSE in drugih mednarodnih akterjev po vzpostavitvi dialoga, vendar hkrati ugotavlja, da se situacija na Kosovu poslabšuje. Ta poročila vsebujejo tudi ocene OVSE o razmerah na Kosovu, s čimer ta institucija doprinese k odločanju Generalnega sekretarja in Varnostnega sveta. Poleg tega je OVSE s svojo prisotnostjo na terenu (v obliki KVM, katere mandat določa izvajanje nadzora nad implementacijo Resolucije 1199(1998), v tem času, kot to označi Generalni sekretar v S/1998/1068, postala vodilna politična organizacija pri reševanju kosovske krize. Po sprejetju Resolucije 1244(1999) Generalni sekretar v svojem poročilu S/1999/627 predstavi predvideno sestavo UNMIK-a. Po tem se njegovo poročanje o delovanju UNMIK-a in izvajanju S/RES/1244(1999) nadaljuje. V teh poročilih je predstavljeno delovanje OVSE in s tem označen njen doprinos k reševanju kosovskega vprašanja (seznam teh poročil se nahaja na koncu naloge v seznamu virov). Pri tem je OVSE izbrana za vodilno organizacijo tretjega stebra mednarodne misije, ki se nanaša na izgradnjo institucij, s čimer je OVSE dobila precejšnjo odgovornost pri nadaljnji obnovi Kosova. Misija OVSE na Kosovu pa je prvič postala integralni del operacije, ki jo vodi OZN. S tem je OVSE stopila na pot, ki ji omogoča, da se uveljavi na ključnih področjih, ki so potrebna za izgradnjo demokratičnega in multi-etničnega Kosova ter si skozi čas, s svojo prisotnostjo na terenu in nabranimi izkušnjami, zagotovi ustrezen položaj v mednarodni skupnosti.

Tako kot Varnostni svet tudi Generalna skupščina OZN na začetku 90-ih let podpira prizadevanja KVSE na področju izvajanja nadzora in poročanja o stanju človekovih pravic na Kosovu (A/RES/48/143), zato ob prekinitvi delovanja Misije dolgega trajanja na Kosovu, v Sandžaku in Vojvodini zahteva od ZRJ, da dovoli takojšnjo vrnitev misije (A/RES/49/204, A/RES/50/190 in A/RES/51/111).

Svet EU se v 90-ih ukvarja z razmerami v nekdanji Jugoslaviji, tj. tudi z volitvami, ki so novembra 1996 potekale v ZRJ. Pri tem omenjajo delovanje Osebnega predstavnika Predsedujočega OVSE, Gonzaleza, predvsem v smislu nudenja podpore in pozivanja ZRJ, da sodeluje z njegovo misijo. Kasneje postavi EU implementacijo Gonzalezovega poročila kot pogoj za njeno sodelovanje z Beogradom in za doseganje napredka glede Kosova. Iz tega je razvidna vloga OVSE in njena kredibilnost pri nadzoru in poročanju. Pravzaprav je Gonzalez deloval tudi kot Posebni predstavnik EU, kar priča o posebnem in tesnem odnosu sodelovanja med tema institucijama na območju nekdanje Jugoslavije in Kosova. Poleg tega EU, tako kot OZN, ob prekinitvi delovanja misije KVSE na Kosovu poziva k njeni vrnitvi in pozdravlja sodelovanje med organizacijama na terenu, kot lahko zasledimo v poročilih Sveta. Ob ustanovitvi KVM pa Svet v Deklaraciji o celostnem pristopu h Kosovu izrazi popolno podporo njenemu delu. VIR: Poročilo 1984., 1989., 2078., 2111. in 2126. Sveta EU, Poročilo Amsterdamskega Evropskega sveta in Deklaracija Evropske unije o vseobsegajočem pristopu do Kosova (seznam se nahaja v na koncu naloge v seznamu virov).

pozivom Predsedujočega (*ibid.* 13. 3. 1999) k sprejetju sporazuma iz Rambouilleta, ki ga je označil kot pravičnega in uravnoveženega, stranke niso zgrabile priložnost v iskanju mirne rešitve kosovskega konflikta (kot je bil sporazum označen v *ibid.* 24. 3. 1999) in situacija se je poslabšala. Predsedujoči se je odločil za takojšen umik KVM s Kosova (*ibid.* 19. 3. 1999). Po tem se je OVSE oz. osebje Kosovske verifikacijske misije posvečalo predvsem beguncem in poročalo o zločinih storjenih nad civilnim prebivalstvom Kosova (*ibid.* 1. 4. 1999, *ibid.* 1. 4. 1999, *ibid.* 4. 4. 1999 in *ibid.* 25. 7. 1999).⁴⁵

Pozivanje k političnem reševanju kosovskega konflikta in k vzpostavitvi dialoga ter izpostavljanje pomembne vloge OVSE v mirovnem procesu se nadaljuje tako s predsedovanjem Benite Ferrero Waldner (2000) kot Mircea Geoana (2001).⁴⁶ V času njenega predsedovanja je bila ZRJ znova sprejeta v OVSE, kar je Ferrero Waldnerjeva pozdravila s pričakovanjem, da bo ZRJ igrala aktivno vlogo v prihodnjem miroljubnem razvoju na Balkanu (Predsedujoči OVSE 7. 11. 2000). Isti dogodek je Geoana označil kot velik preboj za demokracijo (Predsedujoči OVSE 11. 1. 2001). V tem času so prišle na dnevni red tudi volitve, ki so po dan Geoanovih besedah, predstavljale najpomembnejši dogodek v tem letu za to provinco in za vzpostavljanje multi-etnične družbe ter začasnih samoupravnih institucij (*ibid.* 6. 7. 2001). Naslednji predsedujoči Jaime Gama (2002) pa jih je razumel kot enega izmed temeljnih mehanizmov demokratičnega razvoja, ki daje prebivalstvu Kosova večjo odgovornost (Predsedujoči OVSE 20. 2. 2002).⁴⁷ Prav tako so bile volitve (občinske volitve v

---

Svet Evrope se je, tako kot EU, v 90-ih dotaknil volitev v ZRJ in Gonzalezovega poročila. Pozval je ZRJ k sodelovanju z njegovo misijo in k upoštevanju in izvrševanju njegovih priporočil. VIR: PA/REC 1368 (1998), THE CONGRESS / REC 44 (1998) E in PA/REC 1376 (1998).

Nato v svojih dokumentih, pred izbruhom konflikta na Kosovu, izraža podporo prizadevanjem mednarodne skupnosti, tudi OVSE. Podpira delovanje Gonzalezove misije, poziva ZRJ, da sprejme misijo OVSE na svoje območje, ter podpira nadzorne in poročevalske dejavnosti OVSE (Nato 30. 4. 1998, Nato 28. 5. 1998, Nato 11. 6. 1998). Z ustanovitvijo KVM se je odprla nova stopnja v sodelovanju z OVSE, ustanovljena je bila zračna verifikacijska misija, ki jo je izvajal Nato, s čimer sta ti dve organizaciji delovali komplementarno (M-NAC-2(98)140, M-NAC-D-2(98)152 in Nato 8. 12. 1998). Z Resolucijo 1244(1999) se podobna situacija nadaljuje, saj Nato sodeluje pri izvajanju mednarodne vojaške misije, in s tem skrbi za varno okolje, v katerem deluje tudi OVSE.

⁴⁵ Poročila OVSE o zločinih storjenih pred Natovo akcijo in takoj po začetku same akcije:

Kosovo/Kosova As Seen, As Told. An Analysis of the Human Rights Findings of the OSCE Kosovo Verification Mission from October 1998 to June 1999, http://www.osce.org/documents/mik/1999/11/1620_en.pdf (20. 1. 2006).

Kosovo/Kosova As Seen, As Told. An Analysis of the Human Rights Findings of the OSCE Kosovo Verification Mission from 14 June-31 October 1999, http://www.osce.org/documents/mik/1999/11/1622_en.pdf (20. 1. 2006).

⁴⁶ Seznam izjav za medije in govori, ki jih je ta organ pripravil v letu 2000 in 2001, in govori o delovanju Predsedujoče OVSE Benite Ferrero Waldner ter Predsedujočega Mircea Geoana, se nahaja na koncu naloge v celotnem seznamu virov.

⁴⁷ Seznam analiziranih izjav za medije, ki so bile objavljene leta 2002, je naveden v seznamu virov na koncu naloge.

oktobru 2002) v središču pozornosti pri Antoniu Martins da Cruzu (2002). Ta jih je označil kot prelomne v procesu izgradnje institucij, kot velik korak naprej pri doseganju demokratičnih standardov in sploh kot korak naprej na poti k spravi in demokraciji (Predsedujoči OVSE 2. 8. 2002, *ibid.* 10. 9. 2002, *ibid.* 24. 10. 2002 in *ibid.* 29. 10. 2002). Ob tem pa je poudaril, da ima pri njihovi izvedbi OVSE zelo veliko vlogo, s čimer se pokaže njena pripravljenost prispevati k stabilizaciji Balkana, k pospeševanju demokracije in vladavine prava (*ibid.* 19. 4. 2002). To je znova odraz utrjevanja pomena OVSE v mednarodni skupnosti s strani same organizacije pri pokonfliktni obnovi družb, ki so bile priča etničnim konfliktom.

Vseskozi se pojavlja in utrjuje ideja, da je OVSE zaradi svoje dolgotrajne in v prihodnost usmerjene dejavnosti na področjih človeške dimenzije, urjenja policijskih uslužbencev, razvoja mehanizmov proti trgovanju z belim blagom idr., postala nepogrešljivi element na poti demokratizacije Kosova in na poti uresničevanja multi-kulturne družbe.⁴⁸ Lahko se vprašamo kdo potrebuje koga? Kosovo OVSE ali obratno? Predvsem je to vprašanje zanimivo, ko analiziramo dokumente, ki pričajo o delovanju naslednjega Predsedujočega, Jaap de Hoop Schefferja (2003). On namreč ni podpiral ideje, da bi se odprla pogajanja o končnem statusu Kosova na tej točki, saj je na Kosovu še preveč odprtih vprašanj oz. nerešenih stvari, tako na ekonomskem, kot na političnem področju (Predsedujoči OVSE 24. 4. 2003). Zato je predlagal mednarodni skupnosti, da ponovno obnovi svoje obveznosti do Kosova in začne delovati proti nezaposlenosti, za izboljšanje situacije na področju zdravstva, izobraževanja, svobode gibanja in varnostne situacije, kar bi omogočilo razseljenim ljudem, da se vrnejo nazaj na Kosovo, s čimer bi se ohranila potreba po prisotnosti mednarodne skupnosti, tudi OVSE, na Kosovu (*ibid.*).

Dogodek, ki znova pomakne proces reševanja kosovskega vprašanja naprej (tako kot nasilje v letih 1997 ter 1998), je nasilje v marcu 2004.⁴⁹ Predsedujoči v tem letu je bil Solomon Passy.

---

⁴⁸ Sedanja misija, Misija OVSE na Kosovu, je bila ustanovljena z odločitvijo Stalnega sveta, PC.DEC/305 (1. 7. 1999). Misija je sestavni del oz. steber UNMIK-a. Ima primarno odgovornost na področju izobraževanja in urjenja človeških virov, izgradnje institucij in človekovih pravic (Center za preprečevanje konfliktov 26. 8. 2005: 25-27). Področja delovanja OVSE na Kosovu so našeta tudi v *Overview of the Activities of OSCE Missions, OSCE Secretariat and Institutions on aspects related to the Annual Security Review Conference* (Sekretariat OVSE 10. 6. 2003). Več o Misiji OVSE na Kosovu tudi v Everts (2001).

⁴⁹ Nasilje se je zgodilo 15.–19. marca 2004. Prišlo je do 19 smrtnih žrtev in preko 900 ranjenih. Nasilje se je zgodilo v času, ko je mednarodna skupnost verjela, da so se razmere na Kosovu začele stabilizirati, zato je predstavljalo velik šok (de Vrieze 2004: 147-151 in Human Rights Watch 2004).

V govoru pred Varnostnim svetom OZN, 7. maja 2004,⁵⁰ je poudaril, da je nasilje v marcu pokazalo potrebo po sodelovanju mednarodne skupnosti, predvsem med OZN, Natom, EU in OVSE, pri doseganju trajnega miru in varnosti, ter da je pri tem potrebno slediti politiki 'standardi pred statusom'. Posebna vrlina, ki omogoča OVSE, da doprinese k pomiritvi situacije in k iskanju rešitve po mirni poti, je njena prisotnost na terenu, kajti to omogoča hitro odzivanje in usklajevanje s partnerskimi institucijami. To je zapisal tudi v govoru, ki ga je podal pred Parlamentarno skupščino OVSE, 5. julija.⁵¹ Poleg tega je Predsedujoči znova izpostavil, da je OVSE popolno predana k izgradnji multi-etničnega in demokratičnega Kosova in pripravljena igrati pomembno vlogo na področju varnosti, vladavine prava, svobode gibanja, vračanja razseljenih ljudi, urjenja človeških virov ter policije (*ibid.* 23. 7. 2004 in *ibid.* 20. 9. 2004). Zelo zanimivo je, da je Predsedujoči poudaril, da se bo OVSE s tem ukvarjala tudi v prihodnosti, saj bo obstajala nenehna potreba po vzpostavljanju institucij in človeških virov ter po izobraževalnih aktivnostih mladih (*ibid.* 19. 10. 2004). To vztrajnost in dolgoročno zavezanost OVSE do reševanja kosovskega vprašanja, je ponazoril z njenim sodelovanjem pri volitvah in pri pomoči, ki jo ta institucija nudi začasnim samoupravnim institucijam pri doseganju standardov, ki vodijo Kosovo do stabilnosti in napredka (*ibid.* 27. 10. 2004). Skratka, znova lahko opazimo, da se je Predsedujoči ukvarjal predvsem z izpostavljanjem vloge OVSE, ki jo ima na Kosovu, in z njenim doprinosom k uresničevanju ciljev mednarodne skupnosti na Kosovu.

Takšno razmišljanje se samo še stopnjuje, kar ni presenetljivo, če se spomnimo, da naj bi se v letu 2005 začel proces pregledovanja uspešnosti pri uresničevanju standardov in posledično pogajanja o prihodnjem statusu Kosova, kot je zapisano v dokumentu *Kosovo Standards Implementation Plan*, ki ga je 11. marca 2004 predstavil UNMIK.⁵² Ob tem pa seveda še ni znano, kakšen naj bi ta status bil in kakšno vlogo bodo pri njem igrale mednarodne institucije kot je OVSE, zato je mogoče razumeti nenehno poudarjanje vloge OVSE za demokratizacijo Kosova. Dimitrij Rupel, Predsedujoči v letu 2005, je že na začetku svojega mandata, v govoru pred Stalnim svetom OVSE, 13. januarja, napovedal, da bo Kosovo v letu 2005 postalo velika tema za OVSE, saj je OVSE ključni igralec na Kosovu in kot taka naj bi bila aktivno

---

⁵⁰ Govor Predsedujočega OVSE, Dr. Solomon Passya, v Varnostnem svetu OZN, New York, 7. 5. 2004, http://www.osce.org/documents/cio/2004/05/2889_en.pdf (23. 11. 2005).

⁵¹ Govor Predsedujočega OVSE, Dr. Solomon Passya, na 13. letnem zasedanju Parlamentarne skupščine OVSE, Edinburgh, 5. 7. 2004, http://www.osce.org/documents/cio/2004/07/3285_en.pdf (23. 11. 2005).

⁵² Implementacijski načrt doseganja standardov na Kosovu, *Kosovo Standards Implementation Plan*, predstavljeno s strani UNMIK-a, Priština, 11. 3. 2004, http://www.unmikonline.org/standards/docs/ksip_eng.pdf (21. 1. 2006).

vključena v proces pregleda standardov, ki je bil predviden za to leto.⁵³ Izhajajoč iz vloge OVSE na Kosovu, kot jo je videl Predsedujoči, je postavil kot prednostno nalogo svojega mandata aktivno sodelovanje OVSE pri pogajanjih o prihodnjem statusu Kosova.⁵⁴ Posebne vrline OVSE, ki ji omogočajo ta ključni položaj, so po njegovem mnenju znatno strokovno znanje o zadevah, ki se tičejo manjšin, policije in ustanavljanja učinkovitih institucij javnega značaja, kar je izrednega pomena za miren in trajnosten razvoj Kosova (OZN 4. 3. 2005). Te vrline temeljijo na večletnih izkušnjah OVSE pri utrjevanju demokratičnih institucij, človekovih pravic in vladavine prava, zato se mora to nadaljevati tudi v prihodnje.⁵⁵ Izhajajoč iz tega je označil OVSE za 'graditelja dialoga za mir na Kosovu'.⁵⁶ Predsedujoči izrecno opozarja, da bo premik naprej v pogajanjih o prihodnjem statusu Kosova odvisen v prvi vrsti od pregleda standardov (*ibid.* 25. 3. 2005). Opozarja pa, tako kot njegovi predhodniki, da se s tem proces implementacije standardov in mednarodni nadzor nad implementacijo ne bo končal (*ibid.* 2. 6. 2005 in *ibid.* 14. 10. 2005).⁵⁷

S pomočjo analize govorov Predsedujočega in analize izjav za medije je mogoče opaziti 'novost' v pristopu te institucije do kosovskega vprašanja, in sicer časovno razsežnost. Rupel je namreč pogosto opozarjal, da je mednarodna skupnost na tesnem s časom, zato prej kot bodo začeli reševati status Kosova, bolje bo, in sicer ne samo za Kosovo, temveč za celotno regijo.⁵⁸ V ospredje je postavil tudi potrebo po iskanju prihodnjih rešitev za to regijo znotraj jasne evropske perspektive.⁵⁹

---

⁵³ Govor Predsedujočega OVSE, Dimitrija Rupla, v Stalnem svetu OVSE, 13. 1. 2005, http://www.osce.org/documents/cio/2005/01/4080_en.pdf (22. 11. 2005).

⁵⁴ Govor Predsedujočega OVSE, Dimitrija Rupla, na zimskem zasedanju Parlamentarne skupščine OVSE, Dunaj, 24. 2. 2005, http://www.osce.org/documents/cio/2005/02/4359_en.pdf (22. 11. 2005).

⁵⁵ Otvoritveni govor Predsedujočega OVSE, Dimitrija Rupla, na 13. Ministrskem svetu, Ljubljana, 5. 12. 2005, http://www.osce.org/documents/mcs/2005/12/17242_en.pdf (8. 12. 2005).

⁵⁶ Govor Predsedujočega OVSE, Dimitrija Rupla, na 14. letnem zasedanju Parlamentarne skupščine OVSE, Washington, 1. 7. 2005, http://www.osce.org/documents/cio/2005/07/15538_en.pdf (22. 11. 2005).

⁵⁷ Visoki predstavnik EU za Skupno zunanjo in varnostno politiko v govoru pred Stalnim svetom OVSE, 18. 1. 2001, je poudaril, da je tesno sodelovanje med EU in OVSE temelj varnosti v Evropi. Poleg tega je omenil, da bo to sodelovanje ostalo integralni del prizadevanj EU pri odzivanju na krizne situacije, predvsem zaradi znatnih izkušenj OVSE pri načrtovanju, pripravi in implementaciji terenskih misij, hitrega odzivanja in pošiljanja civilnega osebja na teren, na področju urjenja policije, izobraževanja javne uprave, podpore manjšinam ter neodvisnim medijem. Nazadnje pa poudari, da bo OVSE, prav zaradi teh lastnosti in fleksibilnosti, igrala ključno vlogo pri reformi družbe na Kosovu tudi v prihodnje (govor v Stalnem svetu OVSE 25. 9. 2002). Ravno to pa je tisto po čemer stremi OVSE, kot smo lahko opazili s pomočjo analize dokumentov, ki so jih sprejeli njeni organi.

⁵⁸ Otvoritveni govor Predsedujočega OVSE, Dimitrija Rupla, na 13. Ministrskem svetu, Ljubljana, 5. 12. 2005, http://www.osce.org/documents/mcs/2005/12/17242_en.pdf (8. 12. 2005). In

Zaključni govor Predsedujočega OVSE, Dimitrija Rupla, na 13. Ministrskem svetu, Ljubljana, 6. 12. 2005, http://www.osce.org/documents/mcs/2005/12/17345_en.pdf (8. 12. 2005).

Pomen časa je mogoče zaslediti tudi v: Predsedujoči OVSE 21. 9. 2005, *ibid.* 14. 10. 2005a in Rupel 2005.

⁵⁹ Otvoritveni govor Predsedujočega OVSE, Dimitrija Rupla, na 13. Ministrskem svetu, Ljubljana, 5. 12. 2005, http://www.osce.org/documents/mcs/2005/12/17242_en.pdf (8. 12. 2005).

Iz poročil o delovanju predsedujočega OVSE in izjav za medije lahko razberemo še eno izmed značilnosti odnosa OVSE ter širše mednarodne skupnosti do kosovskega vprašanja, ki smo jo opazili že pri njegovih predhodnikih, in sicer, da so se v primeru kosovskega konflikta mednarodne organizacije odločile sodelovati in se medsebojno podpirati.⁶⁰ V skladu s tem je Predsedujoči zagotavljal, da bo OVSE sledila trem glavnim načelom EU glede statusa Kosova, tj. pokrajina se ne sme razdeliti, ne sme se pridružiti kateri koli drugi albanski etnični skupnosti in ne sme se povrniti v status, ki ga je imela pred letom 1999.⁶¹ Predsedujoči je izrazil podporo stališču Generalnega sekretarja OZN, skupine za stike in Varnostnega sveta, tj. da se mora implementacija standardov nadaljevati tudi v prihodnjih mesecih in da je prioriteta postalo predvsem zagotavljanje manjšinskega varstva in ekonomski razvoj (*ibid.* 15. 3. 2005 in *ibid.* 7. 6. 2005 ter Chairman-in-Office 11. 1. 2005, *ibid.* 23. 2. 2005, *ibid.* 25. 3. 2005). Iz tega lahko razberemo značilnosti odnosa med mednarodnimi organizacijami na Kosovu. Opazimo lahko, da je v zadnjih letih OVSE predvsem sledila ravnanju in določilom drugih mednarodnih organizacij, kot sta v tem primeru EU in OZN. In sicer najprej na podlagi Resolucije 1244 Varnostnega sveta OZN, nato na podlagi načel EU ter kasneje na podlagi želje po sodelovanju z EU pri izvajanju 'evropske perspektive'.

Naj povzamem slovensko predsedovanje OVSE z besedami, da se je v tem obdobju Predsedujoči v veliki meri posvečal reševanju kosovskega vprašanja. Nov element v

---

Zaključni govor Predsedujočega OVSE, Dimitrija Rupla, na 13. Ministrskem svetu, Ljubljana, 6. 12. 2005, http://www.osce.org/documents/mcs/2005/12/17345_en.pdf (8. 12. 2005).

Poročilo o aktivnostih Predsedujočega OVSE, *Report on the activities of the OSCE Chairman-in-Office*, 13. 7. 2005, http://www.osce.org/documents/cio/2005/07/15763_en.pdf (22. 11. 2005).

Ideja evropske perspektive je prisotna tudi v: Predsedujoči OVSE 5. 4. 2005 in *ibid.* 1. 7. 2005.

⁶⁰ Tako je leta 1998 Generalni sekretar OZN poudaril pomen delovanja OVSE in njene KVM, ter opozoril, da je za preprečevanje konflikta potrebno sodelovanje med OVSE in OZN, zato si je pri svojem delu prizadeval za ustanovitev tega sodelovanja in ne za razvoj vzporedne politične prisotnosti OZN na Kosovu (SG/SM/6816). Tudi Lord Robertson, prvi generalni sekretar Nata, ki je nagovoril srečanje na vrhu OVSE v Istanbulu (19. 11. 1999) ob tej priložnosti pohvalil sodelovanje med organizacijama in izpostavil posebno vlogo OVSE pri zagotavljanju evropske varnosti. Dejal je, da Nato podpira delovanje OVSE predvsem pri njenem postavljanju političnih norm in standardov, ter seveda pri njeni prisotnosti na terenu. S Kosovim pa se je sodelovanje postavilo še na višjo raven. Robertson je tudi prvi Generalni sekretar Nata, ki je nagovoril Stalni svet OVSE (2. 11. 2000, 6. 11. 2003 in 3. 11. 2005), kjer prav tako izpostavi njuno sodelovanje in ključno vlogo OVSE pri gradnji demokratične družbe. In nenazadnje tudi Generalni sekretar Sveta Evrope v svojem govoru pred Stalnim svetom OVSE, 7. 12. 2004, govori o sodelovanju med tema organizacijama. Sodelovanje na področju nadzora nad volitvami, zaščite narodnih manjšin, reform sistema zaporov, medijev ipd. izhaja iz njune zelo podobne politične agende, saj obe gradita na demokraciji, človekovih pravicah in pravni državi. Tudi naslednje leto (14. 7. 2005) organom ter pred Ministrskim svetom v Ljubljani (6. 12. 2005), Generalni sekretar Sveta Evrope poudarja, da morata organizaciji sodelovati, tako politično kot na terenu, in ne podvajati svojih struktur

⁶¹ Poročilo o dejavnostih Predsedujočega OVSE, *Report on the activities of the OSCE Chairman-in-Office*, 12. 4. 2005, http://www.osce.org/documents/cio/2005/04/13947_en.pdf (22. 11. 2005). In Rupel, Dimitrij (10. 3. 2005) *Status and standards in Kosovo and the OSCE's role*, <http://www.heritage.org/Research/Europe/wm681.cfm> (27. 11. 2005).

njegovem delovanju glede na njegove predhodnike je 'časovna razsežnost' in izvajanje pritiska na mednarodno skupnost, da odpre pogajanja o prihodnjem statusu Kosova, saj je to povezano z varnostjo celotne regije. Seveda je tudi tu prisotno poudarjanje dolgoročne pripravljenosti OVSE, da ostane vpletena v dogajanje na Kosovu, tudi po pregledu implementacije standardov, in da sodeluje pri samih pogajanjih o prihodnjem statusu Kosova. To bi bilo namreč izredno pomembno za samo uveljavitev te organizacije v mednarodni skupnosti, sploh če pomislimo, da kljub njeni začetni angažiranosti v 90-ih, dobi pomembnejšo vlogo šele z Daytonom (1995) (Sica 1997: 482-483). OVSE so s tem dokumentom zaupane naloge na področju organiziranja volitev, varovanja človekovih pravic, vzpostavljanja varnosti in omejevanja oboroževanja.⁶² Poleg tega je misija na Kosovu eden največjih zalogajev, ki si jih je OVSE zastavila. V primeru, da bi postala enakovreden partner v pogajanjih in ostala pomemben akter po pogajanjih, bi opravičila svoje dosedanje delovanje ter si zagotovila dobro odskočno desko za nadaljnje aktivnost znotraj svojega območja delovanja.

Sedanji Predsedujoči OVSE, Karel De Gucht, belgijski zunanji minister, je že pred nastopom svoje funkcije, v govoru na 13. Ministrskem svetu OVSE v Ljubljani, 13. decembra 2005, potrdil, da bo Kosovo zelo pomembna tema za OVSE v letu 2006, in dodal, da si bo belgijsko predsedstvo v času svojega mandata prizadevalo zadostiti pričakovanjem mednarodne skupnosti do OVSE in njene vloge na Kosovu.⁶³ Kosovo je postalo prednostna naloga belgijskega predsedovanja.⁶⁴ Predsedujoči je poudaril, da so se pogajanja o prihodnjem statusu že začela, zato je OVSE, zaradi svoje dolgotrajne prisotnosti na tem območju, po njegovem mnenju, zavezana k igranju pomembne vloge, ko se bo misija UNMIK-a začela bližati h koncu, in k aktivni vpletenosti v proces pogajanj o prihodnjem statusu.⁶⁵

---

⁶² *The General Framework Agreement for Peace in Bosnia and Herzegovina*, znan tudi pod imenom Daytonski sporazum, podpisan v Parizu, v Franciji, 14. 12. 1995, Aneks 1B, Aneks 3, Aneks 6B/C, http://www.ohr.int/dpa/default.asp?content_id=380 (1. 12. 2005).

⁶³ Zaključni govor belgijskega zunanjega ministra Karla de Guchta, prihodnjega Predsedujočega OVSE, 13. zasedanje Ministrskega sveta OVSE, Ljubljana, 13. 12. 2005, http://194.8.63.155/documents/mcs/2005/12/17461_en.pdf (2. 1. 2005).

⁶⁴ Govor belgijskega zunanjega ministra Karla de Guchta, prihodnjega Predsedujočega OVSE, v Stalnem svetu OVSE, Dunaj, 12. 1. 2006, http://www.osce.org/documents/cio/2006/01/17674_en.pdf (12. 1. 2006).

⁶⁵ *Ibid.*

2. 2. 2 Generalni sekretar in Sekretariat

Generalni sekretar deluje kot predstavnik Predsedujočega OVSE in ga podpira pri njegovem delovanju.⁶⁶ Sekretariat KVSE/OVSE je bil ustanovljen 1990 s Pariško listino.⁶⁷ Sekretariat je odgovoren za operativno podporo organizaciji, administrativno podporo zasedanjem Stalnega sveta, distribucijo dokumentov, informiranje javnosti in vodenje arhiva (Sekretariat OVSE 2000: 32).⁶⁸ Funkcija Generalnega sekretarja pa je bila ustanovljena na zasedanju Ministrskega sveta decembra 1992.⁶⁹ Prvi Generalni sekretar je postal nemški veleposlanik dr. Wilhelm Höynck (1993-1996), nasledil ga je veleposlanik Giancarlo Aragona (1996-1999), nato je to mesto zasedel Ján Kubiš (1999-2005) (*ibid.*). Sedanji Generalni sekretar je Marc Perrin de Brichambaut (2005) (Sekretariat OVSE 2000: 31-33).

Zaradi pomanjkanja zanesljivih virov lahko za ta organ OVSE rečemo samo naslednje. Kot organ, katerega funkcija je predvsem pomagati predsedujočemu in ga predstavljati, se je Generalni sekretar odzival na Kosovo podobno kot Predsedujoči. Generalni sekretar Aragona je tako pogosto prisostvoval na sestankih Predsedujočega, ki so se nanašali na Kosovo in vlogo OVSE na tem območju, kar lahko razberemo iz analize izjav za medije, ki so bile objavljene v času njegovega mandata (Predsedujoči OVSE 21. 10. 1998 in OSCE 28. 4. 1999). Ján Kubiš pa je v svojem govoru na mednarodni konferenci z naslovom Ocenjevanje dogodkov na zahodnem Balkanu: Današnji problemi, ideje za prihodnost 23. maja 2005 zelo nazorno predstavil vlogo OVSE na Kosovu in njeno prizadevanje in želje za prihodnost. Tako je zapisal, da je OVSE s svojim delom veliko pripomogla k ustanovitvi dobro delujočih in utrjenih institucij na Kosovu in k zaščiti človekovih pravic, še posebej manjšinskih pravic. Ob pričakovanju začetka pogajanj o prihodnjem statusu Kosova, se OVSE zaveda potrebe po fleksibilnosti. Ob postopnem umiku UNMIK-a ter prevzemanjem vedno več odgovornosti s strani kosovskih institucij se bo pojavila potreba po mednarodnem izvajanju določenih nalog, katere lahko izvedejo samo organizacije kot so EU, Nato in OVSE, kot meni Generalni sekretar. Izobraževanje in urjenje človeških virov, ustanavljanje institucij, nadzor nad policijo

---

⁶⁶ 2nd *Ministerial Council Summary of Conclusions and Statements*, sprejeto na 2. Ministrskem svetu v Pragi, 30.–31. 1. 1992, Aneks 1, 5. odstavek, 1-2, http://www.osce.org/documents/mcs/1992/01/4142_en.pdf (17. 11. 2005).

⁶⁷ *Charter of Paris for a New Europe*, sprejeto na 2. Srečanju na vrhu KVSE v Parizu, 19.–21. 11. 1990, razdelek I(E), 16-17, http://www.osce.org/documents/mcs/1990/11/4045_en.pdf (1. 1. 2006).

⁶⁸ Sekretariat sestavljajo (Sekretariat OVSE 2000: 31-34): Urad Generalnega sekretarja, Center za preprečevanje konfliktov, Oddelek za upravljanje in finance, Oddelek za človeške vire, Urad sekretariata v Pragi.

⁶⁹ 2nd *Ministerial Council Summary of Conclusions and Statements*, sprejeto na 2. Ministrskem svetu v Pragi, 30.–31. 1. 1992, Aneks 1, 5. odstavek, http://www.osce.org/documents/mcs/1992/01/4142_en.pdf (17. 11. 2005).

in državno upravo (skratka naloge, ki jih izvaja OVSE na Kosovu že sedaj, op. av.) so naloge, ki jih lahko opravi le OVSE, saj je po njegovem mnenju to edina organizacija, ki ohranja terensko prisotnost v vseh občinah Kosova in ima znatne izkušnje ter strokovno znanje iz drugih nadzorovalnih misij v regiji. V loči prihajajočega zmanjševanja odgovornosti UNMIK-a in povečane vloge EU, je Generalni sekretar pozval EU k ohranitvi sodelovanja in usklajevanja z OVSE. Kljub temu, da imata obe organizaciji potrebne izkušnje, imata tudi različne primerjalne prednosti na določenih področjih, kar mora mednarodna skupnost upoštevati, ko bo 'delila' nove odgovornosti na Kosovu je zaključil Ján Kubiš. Sedanji Generalni sekretar nadaljuje z že znano zgodbo o uveljavljanju OVSE. Tudi on poudarja pomen delovanja OVSE in njenih terenskih misij na Kosovu za samo Kosovo in za vlogo OVSE v prihodnosti na tem območju (OSCE Secretary General 12. 8. 2005 in govor v Bernu, 21. 11. 2005).⁷⁰ Iz tega lahko znova prepoznamo prizadevanje OVSE, da ohrani svojo prisotnost na Kosovu in postane pomemben akter pri upravljanju njegovega prihodnjega statusa in s tem pomemben akter v mednarodni skupnosti.

2. 2. 3 Urad za demokratične institucije in človekove pravice

S Pariško listino leta 1990 je bil ustanovljen Urad za svobodne volitve.⁷¹ Le-ta se je leta 1992 (srečanje na vrhu v Helsinkih) razširil, zato so ga preimenovali v Urad za demokratične institucije in človekove pravice (*The Office for Democratic Institutions and Human Rights – ODIHR*).⁷² Aktivnosti te institucije posegajo na področje izvajanja in spodbujanja demokratičnih volitev, vzpostavljanja demokratičnih institucij in pomoč misijam OVSE pri delu, ki se tiče varstva človekovih pravic. Poleg tega spremlja aktivnost držav pri uveljavljanju demokracije in s tem prispeva k zgodnjemu opozarjanju o možnosti konflikta, kot je določeno v Pariški listini (*ibid.*). Organizira tudi sestanke o izvajanju obveznosti s področja človekovih pravic ter služi kot kontaktno središče OVSE za obravnavo problemov Romov in Sintov (*ibid.* in Šabič, Bolka in Koražija 2005: 35).

---

⁷⁰ Govor Generalnega sekretarja OVSE Generala Marc Perrin de Brichambauta na simpoziju OVSE, Nato in EU ter vloga oboroženih sil v spreminjajočem varnostnem okolju, Bern, 21. 11. 2005, http://www.osce.org/documents/sg/2005/11/17048_en.pdf (24. 1. 2006).

⁷¹ *Charter of Paris for a New Europe*, sprejeto na 2. Srečanju na vrhu KVSE v Parizu, 19.–21. 11. 1990, razdelek I(G), 1.-5. odstavek, 18-19, http://www.osce.org/documents/mcs/1990/11/4045_en.pdf (1. 1. 2006).

⁷² *Challenges of Change*, sprejeto na 3. Srečanju na vrhu KVSE v Helsinkih, 9.–10. 7. 1992, razdelek VI, 5.-7. odstavek, 42-44, http://www.osce.org/documents/mcs/1992/07/4046_en.pdf (1. 1. 2006).

S pomočjo analize letnih poročil o delovanju tega organa lahko razberemo, da se je ukvarjal z vrsto področij, ki so pomembne za izgradnjo demokratične in multi-kulturne družbe, predvsem je bil dejaven na področjih človeške razsežnosti. V primeru ODIHR lahko rečemo, da gre za organ, ki izvaja politične odločitve in smernice sprejete s strani organov za pogajanja in sprejemanje odločitev, in sicer predvsem preko sodelovanja z Misijo OVSE na Kosovu, z drugimi mednarodnimi organizacijami (Svet Evrope, UNHCR, OZN ipd.) in lokalnimi nevladnimi organizacijami ter preko izvajanja različnih programov in akcij na terenu, ki vključujejo prebivalstvo Kosova.

Naj ponazorim delovanje tega organa OVSE s povzetkom njegovih aktivnosti. V letu 2000 je ODIHR (ODIHR 1. 12. 2000): (1) razvil poseben program za Rome in Sinte s Kosova (*Action Plan for Roma in Kosovo*), ki se izvaja v sodelovanju z Misijo OVSE na Kosovu (aktivnosti povezane z izgradnjo človeških virov, identifikacijo potencialnih partnerjev za politične aktivnosti, pospeševanjem pravnih pravic romskih skupnosti, nudenjem informacij v romskem jeziku, izboljšanjem zaščite pravic beguncev in nudenjem izobraževanja o človekovih pravicah); (2) nadziral volitve na Kosovu in pri tem opozarjal na možne prevare in kršitve pri izvajanju samih volitev; (3) sodeloval pri izobraževanju osebja institucije Varuha človekovih pravic; (4) prevedel in izdal albansko različico Priročnika o pravičnem sojenju od *Amnesty International*; ter (5) organiziral številne aktivnosti in kulturne prireditve v podporo mednarodnega dneva Romov.

Leta 2002 je bil ODIHR (ODIHR 1. 12. 2002) (1) dejaven na področju nadzora nad trgovino z belim blagom na Kosovu; (2) podpiral je Misijo OVSE na Kosovu pri ustanavljanju Akademije za civilno družbo za urjenje potencialnih voditeljev nevladnih organizacij in ustanavljanje kontaktnih omrežij med posamezniki in nevladnimi organizacijami; (3) pomagal je ustanoviti dialog med nevladnimi organizacijami iz Kosova in Srbije; (4) pomagal je pri urjenju Romov, pripadnikov aškalske skupnosti in Egipčanov živečih na Kosovu za predstavnike njihovih skupnosti v odnosu do kosovskih avtoritet, kot so policija, socialna služba ali občinski uradniki; (5) podpiral je institucijo Varuha človekovih pravic; (6) organiziral je delavnico o sklepanju kontaktov za Rome na Kosovu.

Prav tako je leta 2003 in 2004 ODIHR ostal dejaven na področju trgovine z belim blagom, na področju ustanavljanja dialoga med akterji civilne družbe na Kosovu in v Srbiji in na

področju pospeševanja človekovih pravic za Rome in Sinte ter na področju nudenja pomoči beguncem in notranje razseljenim ljudem (ODIHR 19. 3. 2004 in *ibid.* 24. 5. 2005).

Področja delovanja in način delovanja ODIHR kažejo na njegovo prispevanje k reševanju kosovskega vprašanja. Njegove kvalitete so prisotnost na terenu in stik s prebivalci Kosova. Na ta način lahko ODIHR v veliki meri pripomore h gradnji demokratičnega in multi-etničnega Kosova.

2. 2. 4 Visoki komisar za narodne manjšine

Ta organ je bil ustanovljen na vrhu v Helsinkih (1992) kot instrument za preprečevanje konfliktov oz. za upravljanje konfliktnih situacij, ki so povezane z narodnimi manjšinami.⁷³ Če povzamem po Roter (2005: 110-122), so na samo ustanovitev tega organa v največji meri vplivale takratne razmere v mednarodni skupnosti, ko so večnacionalne države začele razpadati zaradi neurejenega položaja nacionalnih skupnosti. Tako so sodelujoče države, tudi ob nevarnosti razširitve konflikta v nekdanji Jugoslaviji na Kosovo, hotele ustvariti mehanizem, ki bi bil sposoben hitrega in neodvisnega ukrepanja še pred samim izbruhom konflikta. Zato so pomembne lastnosti njegovega delovanja predvsem zaupnost, neodvisnost in nepristranskost.

Prvi Visoki komisar za narodne manjšine (*High Commissioner on National Minorities – HCNM*) je bil Max van der Stoep, ki je funkcijo opravljal od decembra 1992 do 1. julija 2001, ko ga nasledil Rolf Ekéus (*ibid.* 115).

O delovanju Visokega komisarja na področju reševanja kosovskega vprašanja izvemo največ iz sekundarne literature, kar je posledica samega mandata tega organa, ki največkrat deluje zaupno, daleč stran od oči javnosti. Poleg tega je bilo delo Max van der Stoela, kljub fleksibilnosti njegove funkcije v primeru Kosova, omejeno, in sicer kot to zapiše Roter (2005: 122), predvsem "zaradi omejitev, ki izhajajo iz državocentričnosti zagotavljanja miru in varnosti v OVSE", zato ni igral vidnejše vloge pri reševanju kosovskega konflikta, vendar je ostal pozoren na dogajanja na tem območju.

---

⁷³ *Challenges of Change*, sprejeto na 3. Srečanju na vrhu KVSE v Helsinkih, 9.–10. 7. 1992, razdelek II, 8-14, http://www.osce.org/documents/mcs/1992/07/4046_en.pdf (1. 1. 2006).

Čeprav je na Kosovu obstajal resen spor že od 1989, ko mu je Beograd odvzel avtonomen status, se je mednarodna skupnost takrat osredotočala na razmere v BIH in na Hrvaškem. Tudi po sporazumu iz Daytona so se stvari le malo spremenile z vidika mednarodne skupnosti, čeprav se zaskrbljenost Visokega komisarja povečuje (Packer 1999: 175). S Kosovim se je van der Stoel začel ukvarjati že na začetku svojega mandata leta 1993. S tem ko je aktivno spremljal situacijo narodnih manjšin v Makedoniji in Albaniji, je opazil povezavo teh problemov s statusom Albancev na Kosovu, zato se je začel posvečati tudi Kosovu (Kemp 2001: 199). Leta 1993 se je sestal z Rugovo v Tirani in se pogovarjal o situaciji na Kosovu in položaju kosovskih Albancev. Rugova se je z njim sestal na zaupnem sestanku, vendar je pri tem izrazil nasprotovanje, da bi se sestal z njim v funkciji Visokega predstavnika za narodne manjšine, saj, kot sam razloži, kosovski Albanci niso manjšina, pač pa narod. In v primeru, da bi pristali na posredovanje Visokega komisarja, bi pristali na status manjšine, s čimer bi si lahko škodovali na svoji poti do neodvisnosti (*ibid.* 199-200).

Junija 1992 je bila Jugoslavija suspendirana iz OVSE, kar je dodatno otežilo delo Visokega komisarja (*ibid.* 200). Kljub temu, kot zapiše Kemp (*ibid.* 200-201), je še vedno spremljal situacijo in pozival k dialogu. Po sprejetju sporazuma o izobraževanju med Miloševićem in Rugovo, leta 1996, se je odpravil v Beograd (kot član Mednarodne komisije za pogrešane v nekdanji Jugoslaviji). Po tem je poskušal navezati stike še z Rugovo, a mu ni uspelo, saj se kosovski Albanci še vedno niso želeli srečati z njim v funkciji Visokega predstavnika za narodne manjšine. 6. februarja 1997 ga je OVSE prav zato imenovala za Osebnega predstavnika Predsedujočega OVSE, z mandatom, da razišče načine, ki bi zmanjšali potencialne napetosti in doprinesli h gradnji konstruktivnega dialoga.

Kmalu je naletel na novo oviro, ko mu beograjske oblasti niso dale vstopne vize, in sicer zaradi njihove suspenzije iz OVSE, zaradi poročila drugega Osebnega predstavnika Predsedujočega, Gonzaleza, ki je obsojalo srbske volitve v novembru 1996 in zaradi njegovega novega naziva – kot Visoki komisar jim bolj ugaja iz razlogov, zaradi katerih ga kosovski Albanci niso hoteli sprejeti (*ibid.* 201). Zato se je, kot zapise Kemp (*ibid.* 201-202), van der Stoel odločil nadaljevati s svojo diplomacijo zunaj Jugoslavije. Oktobra 1997 je organiziral neformalno in zaupno okroglo mizo z izbranimi politikami s Kosova in Srbije v Dörensteinu, v Avstriji. Poročilo s tega srečanja, ki vsebuje analizo razmer na Kosovu in zaključke ter priporočila za nadaljnje korake mednarodne skupnosti pri reševanju kosovskega vprašanja, je predložil Predsedujočemu OVSE. Januarja 1998 je pripravil novo zaupno

poročilo o razvoju dogodkov na Kosovu in o njihovih potencialnih vplivih na varnost v regiji. V tem poročilu je ocenil, da obstaja velika verjetnost, da se bo na Kosovu v letu 1998 situacija še poslabšala, če ne bo prišlo do napredka pri iskanju rešitve kosovskega vprašanja (*ibid.* 202).

Med 17. in 20. februarjem 1998 je obiskal Beograd in Prištino kot privatna oseba. Ampak v tem trenutku je bilo že prepozno, saj je nasilje na Kosovu, po besedah Kempa (*ibid.* 203) že močno naraslo. Van der Stoel je podal poročilo o svojem obisku Stalnemu svetu (kot dejanje zgodnjega opozarjanja). 28. februarja je situacija eskalirala, napetosti so se preobrazile v konflikt. Kot odgovor mednarodne skupnosti je sledilo med drugim izredno srečanje Stalnega sveta 11. marca 1998. 17. marca je van der Stoel prosil za prenehanje njegove funkcije Osebnega predstavnika za Kosovo (*ibid.*).

Glede na to, da se je konflikt na Kosovu stopnjeval več let, bi lahko pričakovali, da se bo preventivna diplomacija izkazala za učinkovitejšo. Tudi van der Stoel je kasneje dejal, da je ena izmed najbolj žalostnih stvari ta, da se je kriza na Kosovu razvila zelo počasi. Kljub temu, da se je mednarodna skupnost nameravala naučiti iz lekcije v Bosni, se problem ni pomaknil na vrh mednarodnega dnevnega reda, vse dokler ni bilo prepozno.⁷⁴ Na primeru nekdanje Jugoslavije lahko zato govorimo ne toliko o preprečevanju konfliktov kot o "pokonfliktni preprečitvi konfliktov", saj si je Visoki komisar prizadeval predvsem preprečiti širitev oz. ponoven izbruh konflikta, kot zapiše Packer (1999: 180).

Analiza govorov, ki jih je sedanjí HCNM, Rolf Ekéus, imel od leta 2002 do 2005 na plenarnih zasedanjih Stalnega sveta, daje slutiti, da le-ta ni bil najbolj vpleten v dogajanje na Kosovu.⁷⁵ Največkrat HCNM v povezavi s svojim delovanjem na območju nekdanje Jugoslavije omenja Srbijo in Črno goro ter sprejetje Zakona o zaščiti narodnih manjšin, in situacijo v Hrvaški, Makedoniji, če se sploh posveča razmeran na tem območju. V svojem govoru, ki ga je imel 30. marca 2004, je omenil Kosovo, in sicer predvsem zaradi nasilja, ki se je zgodilo v tem

---

⁷⁴ Govor Max van der Stoela na Kraljevem inštitutu za mednarodne zadeve (*Royal Institute of International Affairs*), London, 9. 7. 1999, http://www.osce.org/documents/hcnm/1999/07/2913_en.pdf (20. 11. 2005).

Več o izzivih, ki jih Kosovo ponuja glej tudi:

Govor Max van der Stoela na konferenci o Preprečevanju etničnih konfliktov v Osrednji-Vzhodni Evropi, Varšava, 6. 11. 2000, http://www.osce.org/documents/hcnm/2000/11/485_en.pdf (20. 11. 2005).

Govor Max van der Stoela na seminarju o Pravnih vidikih manjšinskih pravic, Zagreb, 4. 12. 2000, http://www.osce.org/documents/hcnm/2000/12/484_en.pdf (20. 11. 2005).

⁷⁵ Popoln seznam analiziranih govorov, ki jih je Rolf Ekeus, Visoki komisar za narodne manjšine, imel pred Stalnim svetom je objavljen v seznamu virov na koncu naloge.

mesecu.⁷⁶ Rolf Ekeus je zapisal, da so nedavni dogodki na Kosovu ponovno usmerili pozornost na Balkan in poudaril, da situacija še ni stabilna, zato je potrebno vložiti še veliko truda v izgradnjo stabilnega in naprednega Balkana, kjer se bo spoštovalo pravice manjšin. Poleg tega je HCNM poudaril, da bo sam, na območju Jugovzhodne Evrope, še vedno ostal aktiven in se posvečal predvsem izobraževanju, oblikovanju manjšinske zakonodaje in nudenju pomoči avtoritetam pri njeni implementaciji. Ob prisotnosti vzajemnega nezaupanja med različnimi etničnimi skupinami, ne samo na Kosovu, temveč tudi drugod v regiji, in ob potencialnih negativnih učinkih na celoten Balkan, Rolf Ekéus zagotavlja, da skrbno nadzoruje situacijo in se osredotoča na vzroke problemov.

Poleg tega se o vpletenosti v reševanje kosovskega vprašanja s strani Visokega komisarja da soditi tudi iz njegovega obiska na Kosovu, in sicer je Rolf Ekeus šele maja 2005 prvič obiskal Kosovo kot HCNM, in sicer z namenom, da se seznanijo s situacijo.⁷⁷ Tema pogovorov je bil razvoj dogodkov na področju medetničnih odnosov, s posebnim poudarkom na izobraževanju, procesu demokratizacije, gospodarstva in zaposlovanja pripadnikov manjšin. Izjavo je HCNM zaključil s pojasnilom, da bo ostal v tesnem stiku s Predsedujočim OVSE glede svoje vpletenosti v tej regiji.

Kot 'zunanji opazovalci' delovanja sedanjega Visokega predstavnika (dosti je skrito javnosti, kot sem napisala na začetku tega poglavja) lahko zapišemo, da njegov odziv na izbruh nasilja v marcu 2004 daje jasno slutiti, da je mednarodna skupnost 'zaspala' pri reševanju kosovskega vprašanja. Rečemo lahko, da je 'zaspal' tudi HCNM in to lahko vzamemo kot odraz njegovega odnosa do Kosova. Vsekakor pa lahko rečemo, da je Max van der Stoep pred začetkom izbruha konflikta na Kosovu opravljal svoj mandat in opozarjal na pretečo nevarnost, vendar je bil pri svojem delu oviran s strani nezainteresiranih držav, ki so se posvečale lastnim interesom in zato niso mogle doseči konsenza, ki je potreben za njihovo odločanje.

---

⁷⁶ Izjava Visokega komisarja za narodne manjšine, Rolfa Ekeusa, na 502. plenarnem zasedanju Stalnega sveta OVSE, 30. 3. 2004, http://www.osce.org/documents/hcnm/2004/03/14790_en.pdf (17. 11. 2005).

S podobno dinamiko nadaljuje v govoru iz 22. julija 2004 pred Parlamentarnim svetom, saj je tudi tu poudaril, da je nasilje na Kosovu, ki se je zgodilo v marcu, vplivalo na zavedanje o tem, da je situacija na Balkanu še vedno potrebna velike pozornosti in zavezanosti s strani mednarodne skupnosti. Kljub temu pa potem HCNM, v tem govoru, usmeri svojo pozornost pozitivnim elementom razvoja v državah nekdanje Jugoslavije in ne Kosovu. Glej: Izjava Visokega komisarja za narodne manjšine, Rolfa Ekeusa, na 555. plenarnem zasedanju Stalnega sveta OVSE, 12. 5. 2005, http://www.osce.org/documents/hcnm/2005/05/14787_en.pdf (17. 11. 2005).

⁷⁷ Izjava Visokega komisarja za narodne manjšine, Rolfa Ekeusa, na 555. plenarnem zasedanju Stalnega sveta OVSE, 12. 5. 2005, http://www.osce.org/documents/hcnm/2005/05/14787_en.pdf (17. 11. 2005).

2. 2. 5 Predstavnik za svobodo medijev

Ta institucija je bila formalno ustanovljena z odločitvijo Stalnega sveta, 5. novembra 1997, na podlagi odločitve sprejete na srečanju na vrhu v Lizboni leta 1996,⁷⁸ in potrjena na sestanku Ministrskega sveta istega leta v Kopengahnu, z namenom da pomaga vladam sodelujočih držav pri vzpostavljanju, širitvi svobodnih, neodvisnih in pluralističnih medijev. Na ta način opravlja funkcijo zgodnjega opozarjanja, kot je zapisano v Šabič, Bolka in Koražija (2005: 36).

Analiza rednih poročil Predstavnika za svobodo medijev pred Stalnim svetom omogoča spoznati odnos tega organa do kosovskega vprašanja.⁷⁹ Predstavnik za svobodo medijev, Freimut Duve, je opozarjal, da konflikt na Kosovu ni notranja zadeva ZRJ, zato so ravno mediji, ki pokrivajo ta konflikt, ključnega pomena. Obsojal je ravnanje ZRJ z mediji in z novinarji, kajti po njegovem mnenju je za mirno rešitev kosovskega konflikta potrebna odprta in javna razprava znotraj same ZRJ, za kar so potrebni svobodni in neodvisni mediji. Pri tem lahko ZRJ pomaga predvsem OVSE z omejevanjem sovražnega govora, z ustanavljanjem medijskega pluralizma in s širjenjem dostopa širši javnosti na Kosovu do aktualnih in nepristranskih informacij. Zanimivo je, da delo tega organa ni bilo ustavljeno s suspendiranjem ZRJ iz OVSE. Predstavnik za svobodne medije je namreč nadaljeval z opazovanjem medijev na podlagi argumenta, da je ZRJ še vedno podpisnica Helsinške sklepne listine.

Novi Predstavnik za svobodo medijev, Miklós Haraszti, ki je nastopil svoj mandat marca 2004, je objavil Poročilo o vlogi medijev pri dogodkih v marcu 2004 na Kosovu.⁸⁰ V tem dokumentu je izpostavil vlogo medijev v družbah, ki so bile soočene z etničnim konfliktom in ponudil predloge, kako izboljšati pomanjkljivosti medijev, preprečiti izbruh podobnih situacij v prihodnosti in omogočiti nastanek svobodnih, pravičnih in uravnoveženih medijev na Kosovu. Haraszti je opozarjal, da bi se lahko situacija brez čustveno nabitih medijskih sporočil 16. in 17. marca 2004 obrnila tudi drugače. Njegovo delovanje na Kosovu se osredotoča predvsem na delovanje javnega medijskega zavoda Radio-televizija Kosovo

---

⁷⁸ *Lisbon Document*, sprejeto na 5. Srečanju na vrhu OVSE v Lizboni, 2.–3. 12. 1996, 11. odstavek, 6, http://www.osce.org/documents/mcs/1996/12/4049_en.pdf (1. 1. 2006).

⁷⁹ Celoten seznam analiziranih rednih poročil Predstavnika za svobodo medijev pred Stalnim svetom je naveden v seznamu virov na koncu naloge.

⁸⁰ Predstavnik za svobodo medijev, Miklós Haraszti (22. 4. 2004) *Report on the Role of the Media in the March 2004 Events in Kosovo*, http://www.osce.org/documents/rfm/2004/04/2695_en.pdf (2. 2. 2006).

(RTK) in na sprejetje medijske zakonodaje ter ustanovitev svobodnih medijev, ki ne vsebujejo sovražnega govora (to je eden izmed standardov, ki jih mora Kosovo uresničiti).⁸¹

Ta organ se pri svojem delu ukvarja s posebnim segmentom znotraj celotnega pristopa OVSE v reševanju kosovskega vprašanja, in sicer z mediji. Pri tem je pomembno poudariti, da so mediji pomemben element v pokonfliktni obnovi družbe, zato lahko rečemo, da je delovanje tega organa pomembno. Poleg tega, tako kot ODIHR, ta organ rešuje nastalo situacijo na terenu s tem, da oblikuje zakonodajo, uri in izobražuje osebe, ki se ukvarjajo z mediji, vodi programe, ki zblizujejo pripadnike različnih etničnih skupin ipd. Na ta način doprinese k uresničevanju zastavljenih standardov, ki so pomembni za prihodnja pogajanja, in k urejanju razmer na Kosovu.

2. 2. 5 Parlamentarna skupščina

Predlog o ustanovitvi Parlamentarne skupščine je bil podan leta 1990, ko je potekalo srečanje na vrhu v Parizu.⁸² Sama odločitev o ustanovitvi te institucije pa je bila sprejeta leta 1991, na srečanju parlamentarcev v Madridu.⁸³ Naloge te institucije so: razprava o implementaciji ciljev OVSE, razprava o temah, ki jih obravnava Ministrski svet ali srečanja na vrhu, razvijanje in promoviranje mehanizmov za preprečevanje in reševanje konfliktov, ter nudenje podpore pri krepitvi demokratičnih institucij v sodelujočih državah.⁸⁴ Če pomislimo na te naloge in na samo dejstvo, da gre za parlamentaren organ, potem nas ne preseneti dejstvo, da se je ravno ta aktivno ukvarjal s konfliktom in situacijo na Kosovu, in to že zelo zgodaj, kar je razvidno iz analize deklaracij, ki jih je sprejela Parlamentarna skupščina na letnih zasedanjih.

---

⁸¹ Implementacijski načrt doseganja standardov na Kosovu, *Kosovo Standards Implementation Plan*, predstavljeno s strani UNMIK-a, Priština, 11. 3. 2004, http://www.unmikonline.org/standards/docs/ksip_eng.pdf (21. 1. 2006).

⁸² *Charter of Paris for a New Europe*, sprejeto na 2. Srečanju na vrhu KVSE v Parizu, 19.–21. 11. 1990, 13, http://www.osce.org/documents/mcs/1990/11/4045_en.pdf (1. 1. 2006).

⁸³ *Madrid Document, Final Resolution Concerning the Establishment of the CSCE Parliamentary Assembly*, sprejet na zasedanju parlamentarcev sodelujočih držav OVSE o ustanovitvi Parlamentarne skupščine, Madrid, 2.–3. 4. 1991, <http://www.oscepa.org/admin/getbinary.asp?fileid=226> (1. 12. 2005).

⁸⁴ *Madrid Document, Final Resolution Concerning the Establishment of the CSCE Parliamentary Assembly*, sprejet na zasedanju parlamentarcev sodelujočih držav OVSE o ustanovitvi Parlamentarne skupščine, Madrid, 2.–3. 4. 1991, 4. odstavek, 2, <http://www.oscepa.org/admin/getbinary.asp?fileid=226> (1. 12. 2005).

Parlamentarna skupščina je že leta 1992 z Budimpeško deklaracijo⁸⁵ priporočila, da OVSE pošlje opazovalce (tudi parlamentarce) na Kosovo z namenom, da nadzirajo zaščito manjšin še pred izbruhom konflikta. Njen ton se je stopnjeval v Helsinški in Dunajski deklaraciji, kjer je zahtevala, da se morebitna širitev konflikta na Kosovo prepreči z uporabo vseh mehanizmov za preprečevanje konfliktov, ki so mednarodni skupnosti na voljo.⁸⁶ Poleg tega je obsojala kršitve obvez OVSE in pravic kosovskih Albancev ter se zavzemala za takojšnjo vrnitev misije, saj je le-ta pomembna za pridobivanje zanesljivih informacij, ohranjanje nadzora nad upoštevanjem načel OVSE, pospeševanje dialoga med oblastmi in etničnimi ali drugimi skupnostmi. To je ponovila tudi v deklaraciji iz Ottawe.⁸⁷ V prvi polovici 90-ih si je Parlamentarna skupščina prizadevala za preprečevanje konflikta tako, da je izpostavljala morebitne nevarnosti in pozivala mednarodno skupnost k delovanju.

Leta 1998, ko se je začelo nasilje na Kosovu stopnjevati, je Parlamentarna skupščina v Kopenhaški deklaraciji izrazila podporo zahtevam po znatni avtonomiji Kosova in hkrati podporo načelom mednarodnega prava, ki se tičejo nedotakljivosti državnih meja in teritorialne celovitosti.⁸⁸ S tem smo znova pri državocentričnem prepričanju, ki ga je OVSE izrazila že na prvem Ministrskem svetu 1991. Se pa to spremeni v tej meri, da se vključi potreba po določeni stopnji avtonomije.

Prvo Resolucijo o situaciji na Kosovu je Parlamentarna skupščina sprejela leta 1999 (v St. Peterburški deklaraciji).⁸⁹ V resoluciji (1) je pozdravila sprejetje Resolucije 1244 Varnostnega sveta OZN in vodilno vlogo OZN pri izvedbi mirovnega načrta; (2) podprla misijo OVSE na Kosovu; (3) izrazila svojo pripravljenost, da po svojih močeh pripomore k obnovi na Kosovu

---

⁸⁵ *Budapest Declaration of the OSCE Parliamentary Assembly*, sprejeta na 1. letnem zasedanju Parlamentarne skupščine OVSE, Budimpešta, 5. 7. 1992, 3. poglavje, razdelek B, 5. odstavek in 4. poglavje, razdelek A, 2. odstavek, <http://www.oscepa.org/admin/getbinary.asp?FileID=157> (1. 12. 2005).

⁸⁶ *Helsinki Declaration of the OSCE Parliamentary Assembly*, sprejeta na 2. letnem zasedanju Parlamentarne skupščine OVSE, Helsinki, 9. 7. 1993, 4. poglavje, 21.-29. odstavek, 17-21, <http://www.oscepa.org/admin/getbinary.asp?FileID=156> (1. 12. 2005).

Vienna Declaration of the OSCE Parliamentary Assembly, sprejeta na 3. letnem zasedanju Parlamentarne skupščine OVSE, Dunaj, 4.-8. 7. 1994, 4. poglavje, 4., 5. 14.-20., 28., 30.-33. odstavek, 22-25, <http://www.oscepa.org/admin/getbinary.asp?FileID=155> (1. 12. 2005).

⁸⁷ *Ottawa Declaration of the OSCE Parliamentary Assembly*, sprejeta na 4. letnem zasedanju Parlamentarne skupščine OVSE, Ottawa, 4.-8. 7. 1995, 56. in 69.-72. odstavek, 7-8, <http://www.oscepa.org/admin/getbinary.asp?FileID=153> (1. 12. 2005).

⁸⁸ *Copenhagen Declaration of the OSCE Parliamentary Assembly*, sprejeta na 7. letnem zasedanju Parlamentarne skupščine OVSE, Kopenhagen, 10. 7. 1998, 3.-21. odstavek, <http://www.oscepa.org/admin/getbinary.asp?FileID=125> (1. 12. 2005).

⁸⁹ *St. Petersburg Declaration of the OSCE Parliamentary Assembly*, sprejeta na 8. letnem zasedanju Parlamentarne skupščine OVSE, St. Petersburg, 10. 7. 1999, 1.-34. odstavek, 2-7, <http://www.oscepa.org/admin/getbinary.asp?FileID=119> (1. 12. 2005).

(z odpošiljanjem t. i. parlamentarnih demokratičnih skupin); (4) pozvala k zagotavljanju pogojev za varno vrnitev in nastanitev razseljenih ljudi in beguncev; (5) pozvala ZRJ, da omogoči delovanje Mednarodnega odbora Rdečega križa (*International Committee of the Red Cross – ICRC*); (6) pozvala OVK k demilitarizaciji; (7) zahtevala, da sodelujoče države OVSE in mednarodne institucije, kot je EU, hitro dosežejo soglasje glede načrta za psihično in ekonomsko obnovo Kosova in sprejmejo dolgoročno strategijo za doseganje ekonomske stabilizacije in razvoja; (8) pozvala k sodelovanju s haškim sodiščem; (9) podprla pogajanja, ki si prizadevajo za trajno razumevanje in rešitev kosovske krize, na podlagi spoštovanja ozemeljske celovitosti ZRJ in političnih in državljskih pravic prebivalstva Kosova; in (10) pozvala k zagotavljanju varnosti srbski manjšini na Kosovu, z zaščito njihovih pravic in kulturne dediščine. V tej deklaraciji se je dotaknila vloge OVSE pri preprečevanju in reševanju konfliktov, saj je zapisala, da je še posebej konflikt na Kosovu pokazal, da instrumenti OVSE zahtevajo izboljšanje, da bi lahko v prihodnosti učinkovito preprečili pojav vojne na območju delovanja OVSE. S tem izrazijo kritiko delovanju OVSE v odnosu do reševanja kosovskega vprašanja.

Naslednje deklaracije, tj. Deklaracija iz Bukarešte, Pariška deklaracija in Berlinska deklaracija, vsebujejo Resolucijo o Jugovzhodni Evropi, kjer je Parlamentarna skupščina med drugim (1) potrdila nujnost implementacije Resolucije 1244 za rešitev situacije na Kosovu; (2) obsodila nasilje nad pripadniki srbske in drugih manjšinskih skupnosti; (3) potrdila zavezanost k spoštovanju suverenosti in ozemeljske celovitosti ZRJ (tj. leta 2000); (4) pozvala mednarodno skupnost k povečanju prizadevanj za mir, stabilnost in varnost; (5) izrazila obžalovanje glede nastajanja vzporednih institucij v Mitrovici in pozvala k brezpogojnem priznavanju avtoritete OZN na celotnem območju Kosova; ter (6) pozvala k reševanju problemov povezanih s trgovanjem z belim blagom, pogrešanih oseb, vrnitve razseljenih in beguncev.⁹⁰

---

⁹⁰ *Bucharest Declaration of the OSCE Parliamentary Assembly*, sprejeta na 9. letnem zasedanju Parlamentarne skupščine OVSE, Bukarešta, 6.–10. 7. 2000, 20-23, <http://www.oscepa.org/admin/getbinary.asp?FileID=116> (1. 12. 2005).

Paris Declaration of the OSCE Parliamentary Assembly, sprejeta na 10. letnem zasedanju Parlamentarne skupščine OVSE, Pariz, 6.–10. 7. 2001, 21-25, <http://www.oscepa.org/admin/getbinary.asp?FileID=110> (1. 12. 2005).

Berlin Declaration of the OSCE Parliamentary Assembly, sprejeta na 11. letnem zasedanju Parlamentarne skupščine OVSE, Berlin, 6.–10. 7. 2002, 19-24, <http://www.oscepa.org/admin/getbinary.asp?FileID=104> (1. 12. 2005).

Po izbruhu nasilja v marcu 2004 je Parlamentarna skupščina na srečanju v Edinburgu sprejela Resolucijo o Kosovu (znova se to zgodi po nasilju, kot leta 1999, op. av.), kjer je (1) brez zadržkov obsodila ponovno nasilje na Kosovu; (2) pozvala k sodnemu preganjanju storilcev kaznivih dejanj; (3) izrazila mnenje, da je politika 'standardi pred statusom' temelj, na katerem se mora graditi prihodnost Kosova, in edino sredstvo za doseganje rešitve kosovskega vprašanja; (4) pozvala k obnovi dialoga; (5) pozvala k reševanju problemov povezanih s pogrešanimi osebami in k ustvarjanju ustreznih pogojev za vrnitev razseljenih oseb in beguncev; (6) pozivala sodelujoče države OVSE k povečanju podpore za izgradnjo multi-etničnega in ekonomsko stabilnega Kosova, ki temelji na demokratičnih načelih in vladavini prava; (7) izrazila hvaležnost in podporo delu UNMIK-a in misije OVSE na Kosovu, saj sta ti dve instituciji omogočili in v največji meri podprli začetek demokracije in samoupravljanja, in še vedno pospešujeta pravice vseh skupnosti na Kosovu; (8) izrazila namero, da bo pospeševala medparlamentarni dialog s kosovsko skupščino in s parlamenti Jugovzhodne Evrope.⁹¹

Nazadnje je letno zasedanje Parlamentarne skupščine potekalo v Washingtonu (2005), kjer je Parlamentarna skupščina v luči prihajajočih pogajanj o statusu Kosova poudarila, da se mora iskati rešitev, ki bi temeljila na vzajemnem soglasju Kosova, Srbije in Črne gore ter OZN, in na uresničitvi osmih standardov, ki vodijo do demokratične oblasti, manjšinskih pravic in tržnih ekonomskih reform.⁹²

Delovanje Parlamentarne skupščine v odnosu do reševanja kosovskega vprašanja bi lahko označila z naslednjimi besedami. Parlamentarna skupščina je že zelo zgodaj začela opozarjati na nevarnost izbruha konflikta in pozivati OVSE ter širšo mednarodno skupnost k preprečevanju tega. Svojo pozornost na dogajanja na Kosovu je ohranila tudi v naslednjih letih, vendar Kosova na svojih letnih zasedanjih ni posebej izpostavljala, ampak ga je le omenjala znotraj poglavij o celotni Jugovzhodni Evropi. Samo ob izbruhu konflikta oz. ob nasilju (1999 in 2004) sprejme posebno Resolucijo o Kosovu. Poleg tega lahko na podlagi analize opazimo nenehno poudarjanje potrebe po ohranjanju celovitosti ZRJ, iskanju dialoga in kasneje po uresničevanju standardov. S tem lahko rečemo, da tudi ta organ OVSE ne

---

⁹¹ *Edinburgh Declaration of the OSCE Parliamentary Assembly*, sprejeta na 13. letnem zasedanju Parlamentarne skupščine OVSE, Edinburg, 5.–9. 7. 2004, 25-26, <http://www.oscepa.org/admin/getbinary.asp?FileID=531> (1. 12. 2005).

⁹² *Washington, DC Declaration of the OSCE Parliamentary Assembly*, sprejeta na 14. letnem zasedanju Parlamentarne skupščine OVSE, Washington, DC, 1.–5. 7. 2005, 3. poglavje, 90. in 91. odstavek, 11, <http://www.oscepa.org/admin/getbinary.asp?FileID=1069> (1. 12. 2005).

preseže obstoječih idej glede reševanja kosovskega vprašanja in ne ponudi alternativnih rešitev.

3. SKLEP

V nalogi me je zanimala vloga OVSE pri reševanju kosovskega vprašanja. Problema sem se lotila z analizo dokumentov, ki so jih sprejeli posamezni organi OVSE, in z analizo sekundarnih virov, ki se nanašajo na njihovo delovanje. Ugotovila sem, da je na začetku 90-ih OVSE bila zelo aktivna. Na razmere na Kosovu se je odzvala že zelo zgodaj, in sicer tako, da je izpostavljala predvsem potrebo po ohranjanju ozemeljske celovitosti Jugoslavije. To lahko razložimo z dejstvom, da gre za 55 sodelujočih držav in ne katerih drugih akterjev, in da gre za organizacijo, ki je ob svoji ustanovitvi (še kot konferenca) sprejela Helsinško sklepno listino, ki vključuje deset načel, ki urejajo odnose med državami (mednje sodijo tudi načelo suverene enakosti, nesprenjanja meja, ozemeljske celovitosti). Že leta 1992 je KVSE poslala svoje misije na Kosovo, v Sandžak in Vojvodino. Z njihovo pomočjo se je na začetku 90-ih posvečala predvsem nadzoru in poročanju o stanju človekovih pravic na Kosovu. Ta misija je prenehala delovati julija 1993, a kljub temu je OVSE ostala pozorna na dogajanje na Kosovu, in sicer predvsem preko HCNM in Parlamentarne skupščine. Naslednja misija je prispela na Kosovo šele leta 1998 (Kosovska verifikacijska misija). Le-ta se je ukvarjala predvsem z nadzorom nad implementacijo Resolucije 1160 Varnostnega sveta OZN, dokler zaradi povečane nevarnosti ni zapustila države. Sedanja misija, Misija OVSE na Kosovu, je začela delovati leta 1999, in sicer kot integralni del misije OZN na Kosovu. V njeno pristojnost spadajo naslednja področja upravljanja Kosova: izgradnja institucij, izobraževanje in urjenje človeških virov ter pospeševanje in zaščita človekovih pravic.

OVSE je že od začetka 90-ih poudarjala, da je potrebno iskati politično rešitev oz. rešitev skozi dialog in pozivala k prenehanju nasilja, hkrati pa je strankam v sporu ponujala svojo pomoč. Do pomembnega premika v njenem delovanju je prišlo s sporazumom iz Dayton (1995), saj se je s tem začela njena 'kariera' organizacije, ki je ključnega pomena za izgradnjo pokonfliktne družbe, njeno demokratizacijo in izgradnjo institucij. Kot nadaljevanje njenega uveljavljanja v mednarodni skupnosti na teh področjih, lahko razumemo tudi sporazum iz Rambouilleta, saj je tudi v tem dokumentu predvidena pomembna vloga zanjo – predvsem na področju volitev. OVSE je pospešeno pozivala k spoštovanju tega sporazuma in ga predstavljala kot zadnjo možnost rešitve konflikta po mirni poti. Obenem pa je ohranjala svojo prisotnost na terenu, do trenutka ko je prišlo do vojaškega posredovanja. Umaknila se je samo nekaj dni pred tem.

Po vojaški akciji Nata se je OVSE pripravljala za nov vstop na območje Kosova tako, da je pripravljala novo misijo in poudarjala svoje kvalitete (prisotnost na terenu, izkušnje, strokovno znanje). Te lastnosti ji omogočajo, da postane pomemben akter pri pokonfliktni obnovi oz. v upravljanju Kosova, na podlagi Resolucije 1244 Varnostnega sveta OZN. Po letu 2003, ko je bila predstavljena politika 'standardi pred statusom', je OVSE postala zagovornica te politike in eden ključnih akterjev, ki pomagajo kosovskim institucijam pri doseganju teh standardov. Poleg tega pa se je OVSE v tem času začela ukvarjati predvsem sama s sabo in z izpostavljanjem svojih kvalitete, ki bi ji omogočile nadaljevanje njene prisotnosti na Kosovu, tudi po umiku OZN, ko bo predvidoma stvari prevzela v svoje roke EU. OVSE tako išče rešitev kosovskega vprašanja v evropski integraciji z nadaljnjo mednarodno prisotnostjo na Kosovu, pri kateri bi sama igrala pomembno vlogo, saj se dostikrat pojavi ideja, da bo tudi po koncu pogajanj o statusu Kosova obstajala potreba po njeni pomoči na področju izgradnje človeških virov, urjenju, izobraževanju ipd. Na ta način bi si OVSE zagotovila ohranitev statusa institucije s posebnimi in nepogrešljivimi kakovostmi, ki lahko pomembno prispeva na področju zgodnjega opozarjanja, preprečevanja konfliktov, kriznega upravljanja in pokonfliktne obnove znotraj območja delovanja celotne OVSE tudi v prihodnosti.

Na začetku naloge sem si postavila dve hipotezi in skozi nalogo sem preverjala njuno veljavnost, sedaj pa bom predstavila svoje sklepe. H1, ki predvideva, da sta bila odnos OVSE do Kosova in njena vloga na tem območju povezana s samim dogajanjem na Kosovu in v širši mednarodni skupnosti, predvsem v smislu, da se je OVSE pri svojem delovanju odzivala na odločitve drugih mednarodnih organizacij, kot sta npr. OZN in EU, saj je bila obremenjena z iskanjem konsenza sodelujočih držav pri sprejemanju svojih odločitev, lahko potrdim le delno. Namreč, na začetku 90-ih je bila OVSE ena prvih organizacij, ki se je posvečala situaciji na Kosovu in opozarjala na nevarnosti. Bila je tudi ena prvih, ki je bila prisotna na terenu in opravljala nadzor nad situacijo človekovih pravic in podajala poročila o tem. A kljub temu je kasneje, zaradi pomanjkanja konsenza, ostala v ozadju in se začela posvečati sama sebi, medtem ko so druge organizacije prevzele pobudo za reševanje kosovskega vprašanja. Kmalu se vključi EU, nato prevzame vodilno vlogo OZN. Le-ta jo ohrani do danes, a s pogajanj o prihodnjem statusu Kosova naj bi se situacija spremenila, pri čemer se EU omenja kot nova vodilna organizacija. Odzivanje OVSE na pobude drugih organizacij se kaže predvsem preko njenega poudarjanja, da pristaja na ureditev, ki jo predvideva Resolucija 1244, da je sedanja misija OVSE na Kosovu integralni del misije OZN, da pristaja na politiko 'standardi pred statusom' in da pristaja na načela EU pri prihodnjih pogajanjih.

Zelo zanimivo pa je, da lahko dejansko potrdim del hipoteze, ki govori o dejavnosti OVSE v odnosu do dogajanja na Kosovu. Kajti z analizo sem prišla do ugotovitve, da je do pomembnih premikov v njenem delovanju, tako na deklarativni kot na praktični ravni, prišlo predvsem zaradi povečanega nasilja na Kosovu. Tako na samem začetku, ko gre za stanje človekovih pravic, kot kasneje konec leta 1998 in začetek leta 1999 ter marca 2004. Zanimivo pa je to zato, ker gre za organizacijo, ki posebej poudarja mirno reševanje sporov (že v Helsinški sklepnih listini).

Delovanje OVSE ni enotno, če pogledamo delovanje njenih organov, a kljub temu ne morem reči, da se njihovo delovanje deli po razvrstitvi na t. i. organe za pogajanja in sprejemanje odločitev in na t. i. operativne strukture in institucije, zato ne morem v celoti potrditi H2. Namreč organi za pogajanja in sprejemanje odločitev, kot Srečanja na vrhu, Ministrski svet, Stalni svet in Odbor visokih uradnikov, se med prvimi vključijo v reševanje kosovske krize, kar je dokaj presenetljivo, saj gre za politične organe. Ne preseneti pa vsebina njihovega odziva, saj gre predvsem za poudarjanje potrebe po doseganju načela suverenosti in ozemeljske celovitosti. Podobno se kaže v primeru delovanja Ministrskega sveta. Kajti na zadnjih dveh srečanjih, tj. leta 2004 in 2005, ne dobimo skupne deklaracije o Kosovu, ker države ne morejo doseči konsenza, saj se je v tem ključnem trenutku začetka pogajanj o prihodnjem statusu nevarno 'postavljati na katero koli stran', ker to utegne ogroziti njihove državne interese.

Nadalje lahko opazimo, da se ti organi in Predsedujoči OVSE (ki spada po klasifikaciji iz omenjenega priročnika pod t. i. operativne strukture in institucije) v letih pred 1999 in po 2003 začnejo pospešeno ukvarjati s samo organizacijo. Predvsem v smislu opozarjanja na njene nepogrešljive kvalitete in prednosti, zaradi katerih si zasluži pomembno vlogo pri pokonfliktni obnovi in upravljanju Kosova, in to ne samo takoj po izbruhu konflikta temveč tudi v prihodnji ureditvi, tj. po pogajanjih o prihodnjem statusu Kosova. Pri tem lahko zasledimo sledi 'boja' mednarodnih organizacij za ohranjanje svoje prisotnosti na tem območju in za izgradnjo vedno večje vloge, ki bi pomagala sami organizaciji tudi pri delovanju na drugih kriznih območjih. Vendar bi za dejansko potrditev te ugotovitve bila potrebna nadaljnja poglobljena analiza.

Z ozirom na druge organe, ki spadajo pod operativne strukture in institucije ter za Predsedujočega lahko rečem, da so se ti načeloma vključevali v reševanje situacije kasneje (z izjemo Visokega komisarja za narodne manjšine in Parlamentarne skupščine). Predsedujoči so se namreč do leta 1998 ukvarjali z drugimi konflikti znotraj nekdanje Jugoslavije, ODIHR in Predstavnik za svobodo medijev pa se vključita s konkretnimi programi šele v času pokonfliktne obnove, kar je razumljivo zaradi njunega mandata. Parlamentarna skupščina je že zgodaj opozarjala na nastalo situacijo in pozivala k reševanju le-te, a je kasneje, tako kot večina drugih organov OVSE, 'zaspala' na poudarjanju pomena mirnega reševanja sporov, vzpostavljanja dialoga, poudarjanja suverenosti in ozemeljske celovitosti ZRJ (sedaj Srbije in Črne gore) in izpostavljanja 'pomembnosti' vloge OVSE. Edina svetla izjema je Visoki komisar za narodne manjšine, predvsem Max van der Stoel, ki je postal pozoren na razmere na Kosovu takoj na začetku svojega mandata, in opravljal svoje delo, kljub oviram, tudi naprej. Žal pa tudi temu ni uspelo preprečiti nastalega konflikta, kar lahko znova pripišemo državocentričnosti OVSE.

Tako kot sem na začetku (v poglavju 1. 3) izhajala iz prepričanja, da je OVSE pri reševanju kosovskega vprašanja predvsem branila lastne interese oz. interese posameznih sodelujočih držav, kar ji je onemogočilo preprečiti konflikt, lahko to sedaj potrdim. Ta njena lastnost se kaže tudi v času pogajanj o prihodnjem statusu Kosova, ko se predstavniki posameznih držav, zaradi lastnih interesov ne morejo poenotiti glede skupnega stališča do Kosova. Kljub temu pa obstaja enotnost v želji OVSE, da ostane dejavna na tem območju. Predstavniki sodelujočih držav in posamezni organi OVSE so enotni v svojem pozdravljanju izkušenj in strokovnosti OVSE, kar je doprineslo k njenem uveljavljanju znotraj mednarodne skupnosti. Različni organi OVSE celo izpostavijo, da ne samo, da je Kosovo 'rabilo' OVSE, temveč je tudi OVSE 'rabila' Kosovo. Na podlagi svojega dolgoletnega delovanja na tem območju se je izpopolnila, pridobila pomembne izkušnje in strokovno znanje, ki ga lahko uporabi tudi drugod. Poleg tega organi OVSE poudarjajo, da je OVSE na Kosovu postala nepogrešljiva organizacija in eden ključnih akterjev, ki si zaslužijo sodelovati pri pogajanjih o prihodnjem statusu in pri nadaljnji ureditvi Kosova. To jim priznavajo tudi druge organizacije in zagotavljajo, da se bo tudi v prihodnje našel prostor za njeno delovanje pri izgradnji demokratičnega in multi-etničnega Kosova.

4. SEZNAM VIROV IN LITERATURE

PRIMARNI VIRI⁹³

Srečanja na vrhu

Challenges of Change, sprejeto na 3. Srečanju na vrhu KVSE v Helsinkih, 9.–10. 7. 1992, http://www.osce.org/documents/mcs/1992/07/4046_en.pdf (1. 1. 2006).

Charter of Paris for a New Europe, sprejeto na 2. Srečanju na vrhu KVSE v Parizu, 19.–21. 11. 1990, http://www.osce.org/documents/mcs/1990/11/4045_en.pdf (1. 1. 2006).

Helsinki Final Act, sprejeto na 1. Srečanju na vrhu KVSE v Helsinkih, 1. 8. 1975, http://www.osce.org/documents/mcs/1975/08/4044_en.pdf (1. 1. 2006).

Istanbul Document, sprejeto na 6. Srečanju na vrhu OVSE v Istanbulu, 18.–19. 11. 1999, http://www.osce.org/documents/mcs/1999/11/4050_en.pdf (1. 1. 2006).

Lisbon Document, sprejeto na 5. Srečanju na vrhu OVSE v Lizboni, 2.–3. 12. 1996, http://www.osce.org/documents/mcs/1996/12/4049_en.pdf (1. 1. 2006).

Towards a Genuine Partnership in a New Era, sprejeto na 4. Srečanju na vrhu KVSE v Budimpešti, 5.–6. 12. 1994, http://www.osce.org/documents/mcs/1994/12/4048_en.pdf (1. 1. 2006).

Pregledne konference

Končno poročilo 3. pregledne konference, *Final Report of the 3rd Review Conference*, Dunaj, 20. 9.–1. 10., in Istanbul, 8.–10. 11. 1999, http://www.osce.org/documents/mcs/1999/10/4232_en.pdf (1. 1. 2006).

Ministrski svet

1st Ministerial Council Summary of Conclusions and Statements, sprejeto na 1. Ministrskem svetu v Berlinu, 19.–20. 6. 1991, http://www.osce.org/documents/mcs/1991/06/4138_en.pdf (17. 11. 2005).

2nd Ministerial Council Summary of Conclusions and Statements, sprejeto na 2. Ministrskem svetu v Pragi, 30.–31. 1. 1992, http://www.osce.org/documents/mcs/1992/01/4142_en.pdf (17. 11. 2005).

3rd Ministerial Council Summary of Conclusions and Statements, sprejeto na 3. Ministrskem svetu v Stockholmu, 14.–15. 12. 1992, http://www.osce.org/documents/mcs/1992/12/4156_en.pdf (17. 11. 2005).

---

⁹³ V sledečem seznamu virov so primarni viri, zaradi večje preglednosti in lažje dosegljivosti, zapisani pod naslovi posameznih organov OVSE in drugih mednarodnih organizacij na katere se nanašajo in kot si sledijo v sami nalogi ter v prilogi.

4th Ministerial Council Summary of Conclusions and Statements, sprejeto na 4. Ministrskem svetu v Rimu, 30. 11.–1. 12. 1993, http://www.osce.org/documents/mcs/1993/11/4165_en.pdf (17. 11. 2005).

5th Ministerial Council Summary of Conclusions and Statements, sprejeto na 5. Ministrskem svetu v Budimpešti, 7.–8. 12. 1995, http://www.osce.org/documents/mcs/1995/12/4166_en.pdf (17. 11. 2005).

6th Ministerial Council Summary of Conclusions and Statements, sprejeto na 6. Ministrskem svetu v Kopenhagnu, 18.–19. 12. 1997, http://www.osce.org/documents/mcs/1997/12/4167_en.pdf (17. 11. 2005).

7th Ministerial Council Summary of Conclusions and Statements, sprejeto na 7. Ministrskem svetu v Oslu, 2.–3. 12. 1998, http://www.osce.org/documents/mcs/1998/12/4168_en.pdf (17. 11. 2005).

8th Ministerial Council Summary of Conclusions and Statements, sprejeto na 8. Ministrskem svetu na Dunaju, 27.–28. 11. 2000, http://www.osce.org/documents/mcs/2000/11/4170_en.pdf (17. 11. 2005).

9th Ministerial Council Summary of Conclusions and Statements, sprejeto na 9. Ministrskem svetu v Bukarešti, 3.–4. 12. 2001, http://www.osce.org/documents/mcs/2001/12/4173_en.pdf (17. 11. 2005).

10th Ministerial Council Summary of Conclusions and Statements, sprejeto na 10. Ministrskem svetu v Portu, 6.–7. 12. 2002, http://194.8.63.155/documents/mcs/2002/12/4174_en.pdf (17. 11. 2005).

11th Ministerial Council Summary of Conclusions and Statements, sprejeto na 11. Ministrskem svetu v Maastrichtu, 1.–2. 12. 2003, http://194.8.63.155/documents/mcs/2003/12/4175_en.pdf (17. 11. 2005).

12th Ministerial Council Summary of Conclusions and Statements, sprejeto na 12. Ministrskem svetu v Sofiji, 6.–7. 12. 2004, http://194.8.63.155/documents/mcs/2005/02/4324_en.pdf (17. 11. 2005).

Stalni svet

PC.DEC/285, sprejeta na 210. plenarnem zasedanju Stalnega sveta OVSE, 18. 2. 1999, http://www.osce.org/documents/pc/1999/02/2635_en.pdf (26. 11. 2005).

PC.DEC/286, sprejeta na 210. plenarnem zasedanju Stalnega sveta OVSE, 18. 2. 1999, http://www.osce.org/documents/pc/1999/02/2634_en.pdf (26. 11. 2005).

PC.DEC/296/Corr., sprejeta na 233. plenarnem zasedanju Stalnega sveta OVSE, 8. 6. 1999, http://www.osce.org/documents/pc/1999/06/2591_en.pdf (26. 11. 2005).

PC.DEC/305, sprejeta na 237. plenarnem zasedanju Stalnega sveta OVSE, 1. 6. 1999, http://www.osce.org/documents/pc/1999/07/2577_en.pdf (26. 11. 2005).

PC.DEC/317, sprejeta na 250. plenarnem zasedanju Stalnega sveta OVSE, 7. 10. 1999, http://www.osce.org/documents/pc/1999/10/2550_en.pdf (26. 11. 2005).

PC.DEC/341, sprejeta na 269. plenarnem zasedanju Stalnega sveta OVSE, 10. 2. 2000, http://www.osce.org/documents/pc/2000/02/2423_en.pdf (26. 11. 2005).

PC.DEC/342, sprejeta na 271. plenarnem zasedanju Stalnega sveta OVSE, 24. 2. 2000, http://www.osce.org/documents/pc/2000/02/2418_en.pdf (26. 11. 2005).

PC.DEC/343, sprejeta na 274. plenarnem zasedanju Stalnega sveta OVSE, 9. 3. 2000, http://www.osce.org/documents/pc/2000/03/2414_en.pdf (26. 11. 2005).

PC.DEC/354, sprejeta na 286. plenarnem zasedanju Stalnega sveta OVSE, 8. 6. 2000, http://www.osce.org/documents/pc/2000/06/2388_en.pdf (26. 11. 2005).

PC.DEC/380, sprejeta na 308. plenarnem zasedanju Stalnega sveta OVSE, 10. 11. 2000, http://www.osce.org/documents/pc/2000/11/2235_en.pdf (26. 11. 2005).

PC.DEC/382, sprejeta na 310. plenarnem zasedanju Stalnega sveta OVSE, 20. 11. 2000, http://www.osce.org/documents/pc/2000/11/2232_en.pdf (26. 11. 2005).

PC.DEC/412, sprejeta na 339. plenarnem zasedanju Stalnega sveta OVSE, 31. 5. 2001, http://www.osce.org/documents/pc/2001/05/1956_en.pdf (26. 11. 2005).

PC.DEC/433, sprejeta na 348. plenarnem zasedanju Stalnega sveta OVSE, 19. 7. 2001, http://www.osce.org/documents/pc/2001/07/1861_en.pdf (26. 11. 2005).

PC.DEC/449, sprejeta na 372. plenarnem zasedanju Stalnega sveta OVSE, 10. 12. 2001, http://www.osce.org/documents/pc/2001/12/1627_en.pdf (26. 11. 2005).

PC.DEC/470, sprejeta na 390. plenarnem zasedanju Stalnega sveta OVSE, 18. 4. 2002, http://www.osce.org/documents/pc/2002/04/1129_en.pdf (26. 11. 2005).

PC.DEC/515, sprejeta na 426. plenarnem zasedanju Stalnega sveta OVSE, 12. 12. 2002, http://www.osce.org/documents/pc/2002/12/872_en.pdf (26. 11. 2005).

PC.DEC/584, sprejeta na 488. plenarnem zasedanju Stalnega sveta OVSE, 18. 12. 2003, http://www.osce.org/documents/pc/2003/12/1833_en.pdf (26. 11. 2005).

PC.DEC/603, sprejeta na 502. plenarnem zasedanju Stalnega sveta OVSE, 30. 3. 2004, http://www.osce.org/documents/pc/2004/03/2524_en.pdf (26. 11. 2005).

PC.DEC/646, sprejeta na 538. plenarnem zasedanju Stalnega sveta OVSE, 16. 12. 2004, http://www.osce.org/documents/pc/2004/12/4025_en.pdf (26. 11. 2005).

Ekonomski forum

Ekonomski forum (29. 6. 2005) *Summary of the 13th OSCE Economic Forum: Demographic Trends, Migration and Integrating Persons belonging to National Minorities: Ensuring*

Security and Sustainable Development in the OSCE Area, Praga, 23.–27. 5. 2005, http://www.osce.org/documents/eea/2005/05/15286_en.pdf (1. 12. 2005).

Ekonomski forum (29. 6. 2004) *Summary of the 12th OSCE Economic Forum: New challenges for building up institutional and human capacity for economic development and co-operation*, Praga, 31. 5.–4. 6., http://www.osce.org/documents/sg/2004/06/3265_en.pdf (1. 12. 2005).

Ekonomski forum (24. 6. 2002) *Summary of the 10th OSCE Economic Forum: Co-operation for the sustainable use and the protection of quality of water in the context of the OSCE*, Praga, 28.–31. 5. 2002, http://www.osce.org/documents/sg/2002/05/291_en.pdf (1. 12. 2005).

Ekonomski forum (8. 5. 2000) *Summary of the 8th OSCE Economic Forum: Economic aspects of post-conflict rehabilitation - the challenges of transformation*, Praga, 11.–14. 4. 2000, http://www.osce.org/documents/sg/2000/04/294_en.pdf (1. 12. 2005).

Ekonomski forum (26. 7. 1999) *Summary of the 7th OSCE Economic Forum: Security aspects in the field of the environment*, Praga, 25.–28. 5. 1999, http://www.osce.org/documents/sg/1999/05/295_en.pdf (1. 12. 2005).

Predsedujoči OVSE

Predsedujoči OVSE Karel De Gucht (Belgija, 2006)

Izjava belgijskega zunanjega ministra, Predsedujočega OVSE, Karla de Guchta, v Varnostnem svetu OZN, New York, 16. 1. 2006, http://www.osce.org/documents/cio/2006/01/17738_en.pdf (24. 1. 2006).

Govor belgijskega zunanjega ministra Karla de Guchta, prihodnjega Predsedujočega OVSE, v Stalnem svetu OVSE, Dunaj, 12. 1. 2006, http://www.osce.org/documents/cio/2006/01/17674_en.pdf (12. 1. 2006).

Zaključni govor belgijskega zunanjega ministra Karla de Guchta, prihodnjega Predsedujočega OVSE, 13. zasedanje Ministrskega sveta OVSE, Ljubljana, 13. 12. 2005, http://194.8.63.155/documents/mcs/2005/12/17461_en.pdf (2. 1. 2005).

Predsedujoči OVSE Dimitrij Rupel (Slovenija, 2005)

Govor Predsedujočega OVSE, Dimitrija Rupla, v Stalnem svetu OVSE, 13. 1. 2005, http://www.osce.org/documents/cio/2005/01/4080_en.pdf (22. 11. 2005).

Govor Predsedujočega OVSE, Dimitrija Rupla, na zimskem zasedanju Parlamentarne skupščine OVSE, Dunaj, 24. 2. 2005, http://www.osce.org/documents/cio/2005/02/4359_en.pdf (22. 11. 2005).

Govor Predsedujočega OVSE, Dimitrija Rupla, na 14. letnem zasedanju Parlamentarne skupščine OVSE, Washington, 1. 7. 2005, http://www.osce.org/documents/cio/2005/07/15538_en.pdf (22. 11. 2005).

Otvoritveni govor Predsedujočega OVSE, Dimitrija Rupla, na 13. Ministrskem svetu, Ljubljana, 5. 12. 2005, http://www.osce.org/documents/mcs/2005/12/17242_en.pdf (8. 12. 2005).

Predsedujoči OVSE (14. 10. 2005b) *OSCE Chairman-in-Office calls on all sides to compromise on future status on Kosovo*, izjava za medije, http://www.osce.org/cio/item_1_16631.html (22. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE (14. 10. 2005a) *OSCE Chairman voices support for beginning of status talks on Kosovo*, izjava za medije, http://www.osce.org/cio/item_1_16635.html (22. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE (21. 9. 2005) *Heads of UN and OSCE stress significance of alliances among civilisations*, izjava za medije, http://www.osce.org/cio/item_1_16308.html (22. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE (1. 7. 2005) *OSCE Chairman discusses Central Asia and Kosovo with US Secretary of State*, izjava za medije, http://www.osce.org/cio/item_1_15511.html (22. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE (2. 6. 2005) *OSCE Chairman urges Kosovo provisional authorities to maintain reform momentum*, izjava za medije, http://www.osce.org/cio/item_1_14903.html (22. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE (5. 4. 2005) *OSCE Chairman calls for dialogue between Belgrade and Pristina*, izjava za medije, http://www.osce.org/cio/item_1_13695.html (22. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE (25. 3. 2005) *OSCE Chairman says inclusive dialogue key to Kosovo's development*, izjava za medije, http://www.osce.org/cio/item_1_13631.html (22. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE (15. 3. 2005) *OSCE Chairman-in-Office shocked by attack on Kosovo leader*, izjava za medije, http://www.osce.org/cio/item_1_8984.html (22. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE (8. 3. 2005) *OSCE Chairman-in-Office urges calm in face of Hague indictment of Kosovo Prime Minister*, izjava za medije, http://www.osce.org/cio/item_1_8967.html (22. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE (5. 3. 2005) *OSCE Chairman discusses Kosovo with UN Secretary General*, izjava za medije, http://www.osce.org/cio/item_1_8960.html (22. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE (23. 2. 2005) *OSCE and Council of Europe hold high-level meeting and issue joint declaration*, izjava za medije, http://www.osce.org/cio/item_1_8930.html (22. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE (23. 2. 2005) *OSCE Chairman calls for greater co-operation with Council of Europe*, izjava za medije, http://www.osce.org/cio/item_1_8933.html (22. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE (7. 2. 2005) *OSCE Chairman says Organisation is committed to stability in south-eastern Europe*, izjava za medije, http://www.osce.org/cio/item_1_8899.html (22. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE (11. 1. 2005) *OSCE Chairman urges all people of Kosovo to play an active role in public life*, izjava za medije, http://www.osce.org/cio/item_1_8858.html (22. 11. 2005).

Poročilo o dejavnostih Predsedujočega OVSE, *Report on the activities of the OSCE Chairman-in-Office*, 13. 7. 2005, http://www.osce.org/documents/cio/2005/07/15763_en.pdf (22. 11. 2005).

Poročilo o dejavnostih Predsedujočega OVSE, *Report on the activities of the OSCE Chairman-in-Office*, 7. 6. 2005, http://www.osce.org/documents/cio/2005/06/15155_en.pdf (22. 11. 2005).

Poročilo o dejavnostih Predsedujočega OVSE, *Report on the activities of the OSCE Chairman-in-Office*, 12. 4. 2005, http://www.osce.org/documents/cio/2005/04/13947_en.pdf (22. 11. 2005).

Poročilo o dejavnostih Predsedujočega OVSE, *Report on the activities of the OSCE Chairman-in-Office*, 15. 3. 2005, http://www.osce.org/documents/cio/2005/03/4400_en.pdf (22. 11. 2005).

Poročilo o dejavnostih Predsedujočega OVSE, *Report on the activities of the OSCE Chairman-in-Office*, 8. 3. 2005, http://www.osce.org/documents/cio/2005/03/4383_en.pdf (22. 11. 2005).

Rupel, Dimitrij (2005) *A pivotal role for the Balkans*. *Vreme*, 14 April, <http://www.osce.si/docs/2005-04-14-vreme-rupel-interview-dr-dimitrij-rupel-a-pivotal-year-for-the-balkans.pdf> (27. 11. 2005).

Rupel, Dimitrij (10. 3. 2005) *Status and standards in Kosovo and the OSCE's role*, <http://www.heritage.org/Research/Europe/wm681.cfm> (27. 11. 2005).

OZN (4. 3. 2005) *OSCE could play a key role in Kosovo's standards review process, Security council told*, izjava za medije SC/8328, <http://www.un.org/News/Press/docs/2005/sc8328.doc.htm> (27. 11. 2005).

Zaključni govor Predsedujočega OVSE, Dimitrija Rupla, na 13. Ministrskem svetu, Ljubljana, 6. 12. 2005, http://www.osce.org/documents/mcs/2005/12/17345_en.pdf (8. 12. 2005).

Predsedujoči OVSE Solomon Passy (Bulgarija, 2004)

Govor Predsedujočega OVSE, Dr. Solomona Passya, na 13. letnem zasedanju Parlamentarne skupščine OVSE, Edinburgh, 5. 7. 2004, http://www.osce.org/documents/cio/2004/07/3285_en.pdf (23. 11. 2005).

Govor Predsedujočega OVSE, Dr. Solomona Passya, v Varnostnem svetu OZN, New York, 7. 5. 2004, http://www.osce.org/documents/cio/2004/05/2889_en.pdf (23. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE (27. 10. 2004) *OSCE Chairman-in-Office welcomes calm and orderly elections in Kosovo*, izjava za medije, http://www.osce.org/cio/item_1_8685.html (23. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE (21. 10. 2004) *OSCE Chairman urges Serbia and Montenegro to speed up reform*, izjava za medije, http://www.osce.org/cio/item_1_8677.html (23. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE (19. 10. 2004) *OSCE Chairman urges Kosovo politicians to reach out to electorate*, izjava za medije, http://www.osce.org/cio/item_1_8671.html (23. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE (23. 9. 2004) *OSCE Chairman urges Kosovo Serbs to take part in October elections*, izjava za medije, http://www.osce.org/cio/item_1_8591.html (23. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE (20. 9. 2004) *OSCE Chairman says economic development is essential for political progress in Kosovo*, izjava za medije, http://www.osce.org/cio/item_1_8583.html (23. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE (7. 5. 2004) *OSCE Chairman encourages UN Security Council to seek OSCE support in Iraq, Afghanistan*, izjava za medije, http://www.osce.org/cio/item_1_8275.html (23. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE (24. 3. 2004) *OSCE Chairman-in-Office visiting Belgrade condemns killings of police in Belgrade*, izjava za medije, http://www.osce.org/cio/item_1_8173.html (23. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE (23. 3. 2004) *OSCE Chairman urges Kosovo leaders to show will to build tolerant society*, izjava za medije, http://www.osce.org/cio/item_1_8164.html (23. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE (18. 3. 2004) *OSCE Chairman strongly condemns violence in Kosovo*, izjava za medije, http://www.osce.org/cio/item_1_8155.html (23. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE de Hoop Scheffer (Nizozemska, 2003)

Predsedujoči OVSE (24. 4. 2003) *OSCE Chairman-in-Office: no premature discussion about final status of Kosovo*, izjava za medije, http://www.osce.org/cio/item_1_7460.html (24. 11. 2005).

Sekretariat OVSE (10. 6. 2003) *Overview of the Activities of OSCE Missions, OSCE Secretariat and Institutions on aspects related to the Annual Security Review Conference*, http://www.osce.org/documents/sg/2003/06/356_en.pdf (24. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE (20. 2. 2004) *Report on the activities of the OSCE Chairman-in-Office for 2003*, http://www.osce.org/documents/cio/2004/01/1936_en.pdf (24. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE Antonio Martins da Cruz (Portugalska, 2002)

Predsedujoči OVSE (29. 10. 2002) *OSCE Chairman-in-Office calls on Kosovo politicians to respect election outcome*, izjava za medije, http://www.osce.org/cio/item_1_7088.html (24. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE (24. 10. 2002) *OSCE Chairman-in-Office calls on all communities in Kosovo to go and vote*, izjava za medije, http://www.osce.org/cio/item_1_7072.html (24. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE (10. 9. 2002) *OSCE Chairman-in-Office calls for energetic and peaceful election campaign in Kosovo*, izjava za medije, http://www.osce.org/cio/item_1_6961.html (24. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE (2. 8. 2002) *OSCE Chairman-in-Office welcomes broad participation in Kosovo municipal elections*, izjava za medije, http://www.osce.org/cio/item_1_6887.html (24. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE (24. 5. 2002) *OSCE Chairmanship backs move by Kosovo Special Representative*, izjava za medije, http://www.osce.org/cio/item_1_6730.html (24. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE (19. 4. 2002) *OSCE approves budget for Kosovo municipal elections*, izjava za medije, http://www.osce.org/cio/item_1_6669.html (24. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE Jaime Gama (Portugalska, 2002)

Predsedujoči OVSE (20. 2. 2002) *Elections and institution-building on top of agenda during Chairman-in-Office visit to Kosovo*, izjava za medije, http://www.osce.org/cio/item_1_6559.html (24. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE (1. 3. 2002) *OSCE welcomes agreement on establishment of Provisional Institutions of Self-Government in Kosovo*, izjava za medije, http://www.osce.org/cio/item_1_6573.html (24. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE Mircea Geoana (Romunija, 2001)

Predsedujoči OVSE (18. 11. 2001) *Chairman-in-Office hails peaceful Kosovo-wide election*, izjava za medije, http://www.osce.org/cio/item_1_6412.html (24. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE (5. 11. 2001) *OSCE Chairman-in-Office welcomes endorsement of Kosovo Serb participation in November election*, izjava za medije, http://www.osce.org/cio/item_1_6380.html (24. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE (6. 7. 2001) *OSCE Chairman-in-Office addresses 10th annual meeting of the Organisation's Parliamentary Assembly*, izjava za medije, http://www.osce.org/cio/item_1_6118.html (24. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE (18. 6. 2001) *Elections top agenda of Chairman-in-Office visit to Kosovo*, izjava za medije, http://www.osce.org/cio/item_1_5882.html (24. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE (20. 4. 2001) *Chairman-in-Office firmly condemns the terrorist attacks in Kosovo*, izjava za medije, http://www.osce.org/cio/item_1_5914.html (24. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE (11. 4. 2001) *OSCE and Council of Europe holds high-level meeting in Bucharest*, izjava za medije, http://www.osce.org/cio/item_1_5892.html (24. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE (1. 3. 2001) *OSCE – UN cooperation in Kosovo*, izjava za medije, http://www.osce.org/cio/item_2_20.html (24. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE (16. 2. 2001) *Chairman-in-Office: Spiral of violence must stop in Kosovo*, izjava za medije, http://www.osce.org/cio/item_1_5734.html (24. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE (18. 1. 2001) *EU – OSCE cooperation*, izjava za medije, http://www.osce.org/cio/item_2_17.html (24. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE (11. 1. 2001) *Chairman-in-Office delivers first address to OSCE Permanent Council*, izjava za medije, http://www.osce.org/cio/item_1_5668.html (24. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE Benita Ferrero Waldner (Avstrija, 2000)

Predsedujoči OVSE (24. 11. 2000) *OSCE condemns upsurge of violence in Kosovo and in south-eastern Serbia*, izjava za medije, http://www.osce.org/cio/item_1_5581.html (24. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE (10. 11. 2000) *FRY becomes 55th OSCE participating state*, izjava za medije, http://www.osce.org/cio/item_2_4.html (24. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE (7. 11. 2000) *OSCE to welcome Federal republic of Yugoslavia as participating state*, izjava za medije, http://www.osce.org/cio/item_1_5506.html (24. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE (29. 10. 2000) *OSCE Chair welcomes peaceful conduct of municipal elections in Kosovo*, izjava za medije, http://www.osce.org/cio/item_1_5471.html (24. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE (27. 10. 2000) *OSCE statement on eve of Kosovo elections*, izjava za medije, http://www.osce.org/cio/item_1_5459.html (24. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE (12. 4. 2000) *OSCE and Council of Europe hold high-level meeting in Vienna*, izjava za medije, http://www.osce.org/cio/item_1_4490.html (24. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE (9. 3. 2000) *OSCE Chairperson-in-Office welcomes approval of Kosovo civil registration budget*, izjava za medije, http://www.osce.org/cio/item_1_4574.html (24. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE (22. 2. 2000) *Chairperson-in-Office calls on Kosovars to stop violence*, izjava za medije, http://www.osce.org/cio/item_1_4581.html (24. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE (4. 2. 2000) *Statement by the OSCE Chairperson-in-Office on the situation in Kosovo*, izjava za medije, http://www.osce.org/cio/item_1_4528.html (24. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE Knut Vollebæk (Norveška, 1999)

Predsedujoči OVSE (21. 11. 1999) *OSCE and Council of Europe hold 7th high-level meeting*, izjava za medije, http://www.osce.org/cio/item_1_4652.html (24. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE (7. 10. 1999) *Chairman-in-Office urges restraint and reconciliation in Kosovo*, izjava za medije, http://www.osce.org/cio/item_1_4634.html (24. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE (25. 7. 1999) *OSCE Chairman-in-Office condemns killing of civilian Serbs in Kosovo*, izjava za medije, http://www.osce.org/cio/item_1_4753.html (24. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE (3. 6. 1999) *OSCE Chairman-in-Office welcomes Yugoslav acceptance of peace plan*, izjava za medije, http://www.osce.org/cio/item_1_4777.html (24. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE (20. 5. 1999) *OSCE Chairman-in-Office holds meeting on Balkan regional stability*, izjava za medije, http://www.osce.org/cio/item_1_4779.html (24. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE (28. 4. 1999) *OSCE Ministerial Troika ready for responsibilities in political settlement in Kosovo*, izjava za medije, <http://www.osce.org/item/4783.html> (24. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE (4. 4. 1999) *OSCE Kosovo Verification Mission investigates human rights violations*, izjava za medije, http://www.osce.org/cio/item_1_4818.html (24. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE (1. 4. 1999) *OSCE Chairman-in-Office outraged by crimes against population in Kosovo*, izjava za medije, http://www.osce.org/cio/item_1_4784.html (24. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE (1. 4. 1999) *OSCE increases assistance to refugees from Kosovo*, izjava za medije, http://www.osce.org/cio/item_1_4785.html (24. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE (24. 3. 1999) *Last appeal to President Milošević by the Chairman-in-Office of the OSCE*, izjava za medije, http://www.osce.org/cio/item_1_4788.html (24. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE (19. 3. 1999) *OSCE Chairman-in-Office pulls OSCE personnel out of Kosovo*, izjava za medije, http://www.osce.org/cio/item_1_4789.html (24. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE (13. 3. 1999) *OSCE Chairman-in-Office condemns terrorists attacks in Kosovo*, izjava za medije, http://www.osce.org/cio/item_1_4792.html (24. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE (23. 2. 1999) *OSCE Chairman-in-Office welcomes outcome of Rambouillet Negotiations*, izjava za medije, http://www.osce.org/cio/item_1_4796.html (24. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE (4. 2. 1999) *OSCE Chairman-in-Office calls on parties to negotiate on Kosovo*, izjava za medije, http://www.osce.org/cio/item_1_4797.html (24. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE (19. 1. 1999) *Statement by the OSCE Chairman-in-Office on Kosovo*, izjava za medije, http://www.osce.org/cio/item_1_4803.html (24. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE (16. 1. 1999) *OSCE Chairman-in-Office condemns atrocities in Kosovo*, izjava za medije, http://www.osce.org/cio/item_1_4811.html (24. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE Bronislaw Geremek (Poljska, 1998)

Predsedujoči OVSE (27. 12. 1998) *OSCE Chairman-in-Office concerned with breach of ceasefire in Kosovo*, izjava za medije, http://www.osce.org/cio/item_1_5080.html (24. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE (15. 12. 1998) *OSCE Chairman-in-Office condemns Kosovo violence*, izjava za medije, http://www.osce.org/cio/item_1_5079.html (24. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE (21. 10. 1998) *Foreign Ministers of OSCE Troika meet in Oslo*, izjava za medije, <http://www.osce.org/item/5070.html> (30. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE (15. 10. 1998) *OSCE decides to support verification mission for Kosovo*, izjava za medije, http://www.osce.org/cio/item_1_5065.html (24. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE (7. 10. 1998) *Statement by the OSCE Chairman-in-Office on Yugoslavia*, izjava za medije, http://www.osce.org/cio/item_1_5063.html (24. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE (25. 9. 1998) *OSCE urges Yugoslavia to seek political solution for Kosovo conflict*, izjava za medije, http://www.osce.org/cio/item_1_5059.html (24. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE (30. 7. 1998) *OSCE Chairman-in-Office deplores escalation of violence in Kosovo*, izjava za medije, http://www.osce.org/cio/item_1_5051.html (24. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE (11. 6. 1998) *OSCE deplores use of force by Serb military in Kosovo*, izjava za medije, http://www.osce.org/cio/item_1_5044.html (24. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE (13. 5. 1998) *OSCE Chairman-in-Office welcomes Milošević-Rugova talks*, izjava za medije, http://www.osce.org/cio/item_1_5036.html (24. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE (24. 3. 1998) *OSCE welcomes education agreement in Kosovo*, izjava za medije, http://www.osce.org/cio/item_1_5032.html (24. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE (2. 3. 1998) *OSCE Chairman-in-Office deeply concerned over armed clashes in Kosovo*, izjava za medije, http://www.osce.org/cio/item_1_5023.html (24. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE Niels Helveg Petersen (Danska, 1997)

Predsedujoči OVSE (19. 9. 1997) *OSCE Chairman-in-Office to appoint Gonzalez as Personal Representative for Serbia*, izjava za medije, <http://www.osce.org/item/4912.html> (30. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE (11. 9. 1997) *OSCE Chairman-in-Office and Permanent Council issue joint declaration on elections in Bosnia and Herzegovina*, izjava za medije, <http://www.osce.org/item/4914.html> (30. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE (22. 8. 1997) *Chairman-in-Office issues statement on observation of presidential elections in the Republic of Montenegro*, izjava za medije, <http://www.osce.org/item/4920.html> (30. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE (18. 8. 1997) *Chairman-in-Office issues statement on observation of elections in the Federal Republic of Yugoslavia*, izjava za medije, <http://www.osce.org/item/4921.html> (30. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE (5. 8. 1997) *Chairman-in-Office issues statement on election monitoring in the Federal Republic of Yugoslavia*, izjava za medije, <http://www.osce.org/item/4923.html> (30. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE (27. 6. 1997) *Chairman-in-Office welcomes a reinforced role for the OSCE in Croatia*, izjava za medije, <http://www.osce.org/item/4933.html> (30. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE (6. 3. 1997) *OSCE Chairman-in-Office issues statement on municipal elections in Bosnia and Herzegovina*, izjava za medije, <http://www.osce.org/item/4936.html> (30. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE (5. 2. 1997) *OSCE Chairman-in-Office issues statement on latest developments in the Federal Republic of Yugoslavia*, izjava za medije, <http://www.osce.org/item/4926.html> (30. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE Flavio Cotti (Švica, 1996)

Predsedujoči OVSE (20. 12. 1996) *Personal representative of the OSCE Chairman-in-Office leaves for Belgrade today*, izjava za medije, <http://www.osce.org/item/4870.html> (30. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE (17. 12. 1996) *OSCE Chairman-in-Office to send Special Representative to the Federal Republic of Yugoslavia*, izjava za medije, <http://www.osce.org/item/4863.html> (30. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE (19. 11. 1996) *Statement of the Chairman-in-Office of the OSCE on the Situation in the Federal Republic of Yugoslavia*, izjava za medije, <http://www.osce.org/item/4874.html> (30. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE (19. 9. 1996) *OSCE Troika Ministers issue statement on elections in Bosnia and Herzegovina*, izjava za medije, <http://www.osce.org/item/4892.html> (30. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE Laszlo Kovacs (Madžarska, 1995)

Predsedujoči OVSE (21. 12. 1995) *OSCE Chairman-in-Office appoints Ombudsman for Bosnia and Herzegovina*, izjava za medije, <http://www.osce.org/item/5006.html> (30. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE (18. 12. 1995) *OSCE Chairman-in-Office appoints Head of Mission to Bosnia and Herzegovina*, izjava za medije, <http://www.osce.org/item/5005.html> (30. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE (23. 11. 1995) *Dayton peace process foresees important OSCE role*, izjava za medije, <http://www.osce.org/item/5003.html> (30. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE (19. 10. 1995) *Foreign ministers of Troika meet in Geneva*, izjava za medije, <http://www.osce.org/item/5000.html> (30. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE (9. 8. 1995) *OSCE Chairman-in-Office calls for political settlement in Krajina*, izjava za medije, <http://www.osce.org/item/4996.html> (30. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE (12. 7. 1995) *OSCE Chairman-in-Office condemns Bosnian-Serb takeover in Srebrenica*, izjava za medije, <http://www.osce.org/item/4991.html> (30. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE (5. 5. 1995) *OSCE Troika ministers condemn violence in Croatia*, izjava za medije, <http://www.osce.org/item/4982.html> (30. 11. 2005).

Predsedujoči OVSE (4. 1. 1995) *Chairman-in-Office appoints Ombudsmen of the Federation of Bosnia and Herzegovina*, izjava za medije, <http://www.osce.org/item/4955.html> (30. 11. 2005).

Sekretariat in Generalni Sekretar

Generalni sekretar OVSE (12. 8. 2005) *OSCE Secretary General visits Kosovo, urges dialogue as way forward*, izjava za medije, http://www.osce.org/secretariat/item_1_16017.html (24. 1. 2006).

Generalni sekretar OVSE (29. 6. 2005) *Annual Report of the Secretary General on Police-Related Activities in 2004*, http://www.osce.org/documents/cio/2005/07/15504_en.pdf (24. 1. 2006).

Generalni sekretar OVSE (21. 10. 1998) *Foreign Ministers of OSCE Troika meet in Oslo*, izjava za medije, <http://www.osce.org/item/5070.html> (30. 11. 2005).

Govor Generalnega sekretarja OVSE Generala Marc Perrin de Brichambauta na simpoziju OVSE, Nato in EU ter vloga oboroženih sil v spreminjajočem varnostnem okolju, Bern, 21. 11. 2005, http://www.osce.org/documents/sg/2005/11/17048_en.pdf (24. 1. 2006).

Govor (*Talking points*) Generalnega sekretarja OVSE, ambasadorja Jána Kubiša na mednarodni konferenci Ocenjevanje razvoja na Zahodnem Balkanu: Današnji problemi, ideje za prihodnost, Bratislava, 23. 5. 2005, http://www.osce.org/documents/sg/2005/05/14838_en.pdf (24. 1. 2006).

OVSE (28. 4. 1999) *OSCE Ministerial Troika ready for responsibilities in political settlement in Kosovo*, izjava za medije, <http://www.osce.org/item/4783.html> (24. 1. 2006).

Sekretariat OVSE (17. 11. 1999) *Annual report 1999 on OSCE activities*, http://www.osce.org/publications/sg/2000/03/14113_282_en.pdf (31. 12. 2005).

Urad za demokratične institucije in človekove pravice

Urad za demokratične institucije in človekove pravice (ODIHR) (24. 5. 2005) *Annual Report 2004*, http://www.osce.org/publications/odihr/2005/05/14538_351_en.pdf (20. 11. 2005).

Urad za demokratične institucije in človekove pravice (ODIHR) (19. 5. 2004) *Annual Report 2003*, http://www.osce.org/publications/odihr/2004/05/12364_145_en.pdf (20. 11. 2005).

Urad za demokratične institucije in človekove pravice (ODIHR) (1. 12. 2002) *Annual Report 2002*, http://www.osce.org/documents/odihr/2002/12/1843_en.pdf (20. 11. 2005).

Urad za demokratične institucije in človekove pravice (ODIHR) (1. 12. 2000) *Annual Report 2000*, http://www.osce.org/documents/odihr/2000/12/1844_en.pdf (20. 11. 2005).

Visoki komisar za narodne manjšine

Govor Max van der Stoela na seminarju o Pravnih vidikih manjšinskih pravic, Zagreb, 4. 12. 2000, http://www.osce.org/documents/hcnm/2000/12/484_en.pdf (20. 11. 2005).

Govor Max van der Stoela na konferenci o Preprečevanju etničnih konfliktov v Osrednji-Vzhodni Evropi, Varšava, 6. 11. 2000, http://www.osce.org/documents/hcnm/2000/11/485_en.pdf (20. 11. 2005).

Govor Max van der Stoela na Kraljevem inštitutu za mednarodne zadeve (*Royal Institute of International Affairs*), London, 9. 7. 1999, http://www.osce.org/documents/hcnm/1999/07/2913_en.pdf (20. 11. 2005).

Izjava Visokega komisarja za narodne manjšine, Rolfa Ekeusa, na 555. plenarnem zasedanju Stalnega sveta OVSE, 12. 5. 2005, http://www.osce.org/documents/hcnm/2005/05/14787_en.pdf (17. 11. 2005).

Izjava Visokega komisarja za narodne manjšine, Rolfa Ekeusa, na 530. plenarnem zasedanju Stalnega sveta OVSE, 28. 10. 2004, http://www.osce.org/documents/hcnm/2004/10/14795_en.pdf (17. 11. 2005).

Izjava Visokega komisarja za narodne manjšine, Rolfa Ekeusa, na 518. plenarnem zasedanju Stalnega sveta OVSE, 22. 7. 2004, http://www.osce.org/documents/hcnm/2004/07/14788_en.pdf (17. 11. 2005).

Izjava Visokega komisarja za narodne manjšine, Rolfa Ekeusa, na 502. plenarnem zasedanju Stalnega sveta OVSE, 30. 3. 2004, http://www.osce.org/documents/hcnm/2004/03/14790_en.pdf (17. 11. 2005).

Izjava Visokega komisarja za narodne manjšine, Rolfa Ekeusa, na 486. plenarnem zasedanju Stalnega sveta OVSE, 9. 12. 2003, http://www.osce.org/documents/hcnm/2003/12/14786_en.pdf (17. 11. 2005).

Izjava Visokega komisarja za narodne manjšine, Rolfa Ekeusa, na 459. plenarnem zasedanju Stalnega sveta OVSE, 1. 7. 2003, http://www.osce.org/documents/hcnm/2003/07/14796_en.pdf (17. 11. 2005).

Izjava Visokega komisarja za narodne manjšine, Rolfa Ekeusa, na 441. plenarnem zasedanju Stalnega sveta OVSE, 20. 3. 2003,
http://www.osce.org/documents/hcnm/2003/03/14791_en.pdf (17. 11. 2005).

Izjava Visokega komisarja za narodne manjšine, Rolfa Ekeusa, na 418. plenarnem zasedanju Stalnega sveta OVSE, 31. 10. 2002,
http://www.osce.org/documents/hcnm/2002/10/14798_en.pdf (17. 11. 2005).

Izjava Visokega komisarja za narodne manjšine, Rolfa Ekeusa, na 399. plenarnem zasedanju Stalnega sveta OVSE, 27. 6. 2002,
http://www.osce.org/documents/hcnm/2002/06/14797_en.pdf (17. 11. 2005).

Izjava Visokega komisarja za narodne manjšine, Rolfa Ekeusa, na 383. plenarnem zasedanju Stalnega sveta OVSE, 7. 3. 2002,
http://www.osce.org/documents/hcnm/2003/03/14794_en.pdf (17. 11. 2005).

Visoki komisar za narodne manjšine (22. 4. 2004) *OSCE High Commissioner visits Serbia and Montenegro, discusses national minority rights*, izjava za medije,
http://www.osce.org/hcnm/item_1_8229.html (20. 11. 2005).

Predstavnik za svobodo medijev

Redno poročilo Predstavnika za svobodo medijev, Miklós Haraszti, v Stalnem svetu OVSE, 14. 7. 2005, http://www.osce.org/documents/rfm/2005/07/15699_en.pdf (2. 2. 2006).

Redno poročilo Predstavnika za svobodo medijev, Miklós Haraszti, v Stalnem svetu OVSE, 14. 12. 2004, http://www.osce.org/documents/rfm/2004/12/3994_en.pdf (2. 2. 2006).

Redno poročilo Predstavnika za svobodo medijev, Miklós Haraszti, v Stalnem svetu OVSE, 8. 6. 2004, http://www.osce.org/documents/rfm/2004/06/3091_en.pdf (2. 2. 2006).

Predstavnik za svobodo medijev, Miklós Haraszti (22. 4. 2004) *Report on the Role of the Media in the March 2004 Events in Kosovo*,
http://www.osce.org/documents/rfm/2004/04/2695_en.pdf (2. 2. 2006).

Redno poročilo Predstavnika za svobodo medijev, Freimuta Duveja, v Stalnem svetu OVSE, 12. 12. 2002, http://www.osce.org/documents/rfm/2002/12/2286_en.pdf (2. 2. 2006).

Redno poročilo Predstavnika za svobodo medijev, Freimuta Duveja, v Stalnem svetu OVSE, 16. 11. 2000, http://www.osce.org/documents/rfm/2000/11/2293_en.pdf (2. 2. 2006).

Redno poročilo Predstavnika za svobodo medijev, Freimuta Duveja, v Stalnem svetu OVSE, 13. 7. 2000, http://www.osce.org/documents/rfm/2000/07/2288_en.pdf (2. 2. 2006).

Redno poročilo Predstavnika za svobodo medijev, Freimuta Duveja, v Stalnem svetu OVSE, 1. 6. 2000, http://www1.osce.org/documents/rfm/2000/06/226_en.pdf (2. 2. 2006).

Redno poročilo Predstavnika za svobodo medijev, Freimuta Duveja, v Stalnem svetu OVSE, 12. 5. 1999, http://www1.osce.org/documents/rfm/1999/05/229_en.pdf (2. 2. 2006).

Redno poročilo Predstavnik za svobodo medijev, Freimuta Duveja, v Stalnem svetu OVSE, 22. 4. 1999, http://www1.osce.org/documents/rfm/1999/04/230_en.pdf (2. 2. 2006).

Redno poročilo Predstavnik za svobodo medijev, Freimuta Duveja, v Stalnem svetu OVSE, 25. 3. 1999, http://www1.osce.org/documents/rfm/1999/03/2300_en.pdf (2. 2. 2006).

Redno poročilo Predstavnik za svobodo medijev, Freimuta Duveja, v Stalnem svetu OVSE, 19. 11. 1998, http://www1.osce.org/documents/rfm/1998/11/2295_en.pdf (2. 2. 2006).

Redno poročilo Predstavnik za svobodo medijev, Freimuta Duveja, v Stalnem svetu OVSE, 27. 8. 1998, http://www1.osce.org/documents/rfm/1998/08/234_en.pdf (2. 1. 2006).

Parlamentarna skupščina

Berlin Declaration of the OSCE Parliamentary Assembly, sprejeta na 11. letnem zasedanju Parlamentarne skupščine OVSE, Berlin, 6.–10. 7. 2002, <http://www.oscepa.org/admin/getbinary.asp?FileID=104> (1. 12. 2005).

Bucharest Declaration of the OSCE Parliamentary Assembly, sprejeta na 9. letnem zasedanju Parlamentarne skupščine OVSE, Bukarešta, 6.–10. 7. 2000, <http://www.oscepa.org/admin/getbinary.asp?FileID=116> (1. 12. 2005).

Budapest Declaration of the OSCE Parliamentary Assembly, sprejeta na 1. letnem zasedanju Parlamentarne skupščine OVSE, Budimpešta, 5. 7. 1992, <http://www.oscepa.org/admin/getbinary.asp?FileID=157> (1. 12. 2005).

Copenhagen Declaration of the OSCE Parliamentary Assembly, sprejeta na 7. letnem zasedanju Parlamentarne skupščine OVSE, Kopenhagen, 10. 7. 1998, <http://www.oscepa.org/admin/getbinary.asp?FileID=125> (1. 12. 2005).

Edinburgh Declaration of the OSCE Parliamentary Assembly, sprejeta na 13. letnem zasedanju Parlamentarne skupščine OVSE, Edinburg, 5.–9. 7. 2004, <http://www.oscepa.org/admin/getbinary.asp?FileID=531> (1. 12. 2005).

Helsinki Declaration of the OSCE Parliamentary Assembly, sprejeta na 2. letnem zasedanju Parlamentarne skupščine OVSE, Helsinki, 9. 7. 1993, <http://www.oscepa.org/admin/getbinary.asp?FileID=156> (1. 12. 2005).

Madrid Document, Final Resolution Concerning the Establishment of the OSCE Parliamentary Assembly, sprejet na zasedanju parlamentarcev sodelujočih držav OVSE o ustanovitvi Parlamentarne skupščine, Madrid, 2.–3. 4. 1991, <http://www.oscepa.org/admin/getbinary.asp?fileid=226> (1. 12. 2005).

Ottawa Declaration of the OSCE Parliamentary Assembly, sprejeta na 4. letnem zasedanju Parlamentarne skupščine OVSE, Ottawa, 4.–8. 7. 1995, <http://www.oscepa.org/admin/getbinary.asp?FileID=153> (1. 12. 2005).

Paris Declaration of the OSCE Parliamentary Assembly, sprejeta na 10. letnem zasedanju Parlamentarne skupščine OVSE, Pariz, 6.–10. 7. 2001, <http://www.oscepa.org/admin/getbinary.asp?FileID=110> (1. 12. 2005).

Parlamentarna skupščina OVSE (10. 7. 1998) *Parliamentary Assembly appeals for principles of non-violence in Kosovo*, izjava za medije, <http://www.osce.org/item/4831.html> (20. 1. 2006).

Rotterdam Declaration of the OSCE Parliamentary Assembly, sprejeta na 12. letnem zasedanju Parlamentarne skupščine OVSE, Rotterdam, 5.–9. 7. 2003, <http://www.oscepa.org/admin/getbinary.asp?FileID=98> (1. 12. 2005).

St. Petersburg Declaration of the OSCE Parliamentary Assembly, sprejeta na 8. letnem zasedanju Parlamentarne skupščine OVSE, St. Petersburg, 10. 7. 1999, <http://www.oscepa.org/admin/getbinary.asp?FileID=119> (1. 12. 2005).

Stockholm Declaration of the OSCE Parliamentary Assembly, sprejeta na 5. letnem zasedanju Parlamentarne skupščine OVSE, Stockholm, 9. 7. 1996, <http://www.oscepa.org/admin/getbinary.asp?FileID=151> (1. 12. 2005).

Vienna Declaration of the OSCE Parliamentary Assembly, sprejeta na 3. letnem zasedanju Parlamentarne skupščine OVSE, Dunaj, 4.–8. 7. 1994, <http://www.oscepa.org/admin/getbinary.asp?FileID=155> (1. 12. 2005).

Warsaw Declaration of the OSCE Parliamentary Assembly, sprejeta na 6. letnem zasedanju Parlamentarne skupščine OVSE, Varšava, 8. 7. 1997, <http://www.oscepa.org/admin/getbinary.asp?FileID=131> (1. 12. 2005).

Washington, DC Declaration of the OSCE Parliamentary Assembly, sprejeta na 14. letnem zasedanju Parlamentarne skupščine OVSE, Washington, DC, 1.–5. 7. 2005, <http://www.oscepa.org/admin/getbinary.asp?FileID=1069> (1. 12. 2005).

OVSE

Kosovo/Kosova As Seen, As Told. An Analysis of the Human Rights Findings of the OSCE Kosovo Verification Mission from October 1998 to June 1999, http://www.osce.org/documents/mik/1999/11/1620_en.pdf (20. 1. 2006).

Kosovo/Kosova As Seen, As Told. An Analysis of the Human Rights Findings of the OSCE Kosovo Verification Mission from 14 June-31 October 1999, http://www.osce.org/documents/mik/1999/11/1622_en.pdf (20. 1. 2006).

Werner Wendt (19. 1. 2006) *Report of the Head of the OSCE Mission in Kosovo*, v Stalnem svetu OVSE, Dunaj, http://www.osce.org/documents/mik/2006/01/17805_en.pdf (25. 1. 2006).

UNMIK

Implementacijski načrt doseganja standardov na Kosovu, *Kosovo Standards Implementation Plan*, predstavljeno s strani UNMIK-a, Priština, 11. 3. 2004, http://www.unmikonline.org/standards/docs/ksip_eng.pdf (21. 1. 2006).

Organizacija Združenih narodov

A/RES/48/143, *Rape and abuse of women in the areas of armed conflict in the former Yugoslavia*, sprejeta na 85. plenarnem zasedanju Generalne skupščine OZN, 20. 12. 1993, <http://www.un.org/documents/ga/res/48/a48r143.htm> (25. 1. 2006).

A/RES/49/204, *Situation of human rights in Kosovo*, sprejeta na 94. plenarnem zasedanju Generalne skupščine OZN, 23. 12. 1994, <http://www.un.org/documents/ga/res/49/a49r204.htm> (25. 1. 2006).

A/RES/50/190, *Situation of human rights in Kosovo*, sprejeta na 99. plenarnem zasedanju Generalne skupščine OZN, 22. 12. 1995, <http://www.un.org/documents/ga/res/50/a50r190.htm> (25. 1. 2006).

A/RES/51/111, *Situation of human rights in Kosovo*, sprejeta na 82. plenarnem zasedanju Generalne skupščine OZN, 12. 12. 1996, <http://www.un.org/documents/ga/res/51/a51r111.htm> (25. 1. 2006).

Govor Generalnega sekretarja OZN, Kofija Anana, pred Stalnim svetom OVSE, Dunaj, 20. 7. 1999, <http://www.unis.unvienna.org/unis/pressrels/1999/sg2314.html> (25. 1. 2006).

S/RES/855, sprejeta na 3262. srečanju Varnostnega sveta OZN, 9. 8. 1993, <http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N93/441/84/IMG/N9344184.pdf?OpenElement> (24. 12. 2005).

S/RES/1160, sprejeta na 3868. srečanju Varnostnega sveta OZN, 31. 3. 1998, <http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N98/090/23/PDF/N9809023.pdf?OpenElement> (24. 12. 2005).

S/RES/1199(1998), sprejeta na 3930. srečanju Varnostnega sveta OZN, 23. 9. 1998, <http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N98/279/96/PDF/N9827996.pdf?OpenElement> (24. 12. 2005).

S/RES/1203, sprejeta na 3937. srečanju Varnostnega sveta OZN, 24. 10. 1998, <http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N98/321/21/PDF/N9832121.pdf?OpenElement> (24. 12. 2005).

S/RES/1244(1999), sprejeta na 4011. srečanju Varnostnega sveta OZN, 10. 6. 1999, <http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N99/172/89/PDF/N9917289.pdf?OpenElement> (24. 12. 2005).

S/1998/361, Poročilo Generalnega sekretarja pripravljeno na podlagi Resolucije 1160 (1998), *Report of the Secretary General prepared pursuant to Security Council Resolution 1160 (1998)*, 30. 4. 1998, <http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N98/119/19/PDF/N9811919.pdf?OpenElement> (24. 12. 2005).

S/1998/470, Poročilo Generalnega sekretarja pripravljeno na podlagi Resolucije 1160 (1998), *Report of the Secretary General prepared pursuant to Security Council Resolution 1160 (1998)*, 4. 6. 1998,

<http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N98/155/63/PDF/N9815563.pdf?OpenElement> (24. 12. 2005).

S/1998/608, Poročilo Generalnega sekretarja pripravljeno na podlagi Resolucije 1160 (1998), *Report of the Secretary General prepared pursuant to Security Council Resolution 1160 (1998)*, 2. 7. 1998, <http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N98/188/59/PDF/N9818859.pdf?OpenElement> (24. 12. 2005).

S/1998/712, Poročilo Generalnega sekretarja pripravljeno na podlagi Resolucije 1160 (1998), *Report of the Secretary General prepared pursuant to Security Council Resolution 1160 (1998)*, 5. 8. 1998, <http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N98/227/91/PDF/N9822791.pdf?OpenElement> (24. 12. 2005).

S/1998/912, Poročilo Generalnega sekretarja pripravljeno na podlagi Resolucije 1160 (1998), 1199 (1998) in 1230 (1998), *Report of the Secretary General prepared pursuant to resolutions 1160 (1998), 1199 (1998) and 1203 (1998) of the Security Council*, 3. 10. 1998, <http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N98/289/78/PDF/N9828978.pdf?OpenElement> (24. 12. 2005).

S/1998/1068, Poročilo Generalnega sekretarja pripravljeno na podlagi Resolucije 1160 (1998), 1199 (1998) in 1230 (1998), *Report of the Secretary General prepared pursuant to resolutions 1160 (1998), 1199 (1998) and 1203 (1998) of the Security Council*, 12. 11. 1998, <http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N98/343/66/IMG/N9834366.pdf?OpenElement> (24. 12. 2005).

S/1999/99, Poročilo Generalnega sekretarja pripravljeno na podlagi Resolucije 1160 (1998), 1199 (1998) in 1230 (1998), *Report of the Secretary General prepared pursuant to resolutions 1160 (1998), 1199 (1998) and 1203 (1998) of the Security Council*, 30. 1. 1999, <http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N99/023/65/IMG/N9902365.pdf?OpenElement> (24. 12. 2005).

S/1999/293, Poročilo Generalnega sekretarja pripravljeno na podlagi Resolucije 1160 (1998), 1199 (1998) in 1230 (1998), *Report of the Secretary General prepared pursuant to resolutions 1160 (1998), 1199 (1998) and 1203 (1998) of the Security Council*, 30. 1. 1999, <http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N99/074/86/PDF/N9907486.pdf?OpenElement> (24. 12. 2005).

S/1999/672, Poročilo Generalnega sekretarja pripravljeno na podlagi 10. odstavka Resolucije 1244 (1999), *Report of the Secretary General pursuant to paragraph 10 of Security Council resolution 1244 (1999)*, 12. 6. 1999, <http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N99/175/05/IMG/N9917505.pdf?OpenElement> (24. 12. 2005).

S/1999/779, Poročilo Generalnega sekretarja o Misiji Združenih narodov na Kosovu, *Report of the Secretary General on the United Nations Interim Administration Mission in Kosovo*, 12. 7. 1999, <http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N99/204/10/PDF/N9920410.pdf?OpenElement> (24. 12. 2005).

S/1999/987, Poročilo Generalnega sekretarja o Misiji Združenih narodov na Kosovu, *Report of the Secretary General on the United Nations Interim Administration Mission in Kosovo*, 16. 9. 1999,
<http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N99/267/07/IMG/N9926707.pdf?OpenElement>
(24. 12. 2005).

S/1999/1250, Poročilo Generalnega sekretarja o Misiji Združenih narodov na Kosovu, *Report of the Secretary General on the United Nations Interim Administration Mission in Kosovo*, 23. 12. 1999,
<http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N99/387/03/IMG/N9938703.pdf?OpenElement>
(24. 12. 2005).

S/2000/177, Poročilo Generalnega sekretarja o Misiji Združenih narodov na Kosovu, *Report of the Secretary General on the United Nations Interim Administration Mission in Kosovo*, 3. 3. 2000,
<http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N00/325/36/IMG/N0032536.pdf?OpenElement>
(24. 12. 2005).

S/2000/538, Poročilo Generalnega sekretarja o Misiji Združenih narodov na Kosovu, *Report of the Secretary General on the United Nations Interim Administration Mission in Kosovo*, 6. 6. 2000,
<http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N00/463/39/PDF/N0046339.pdf?OpenElement>
(24. 12. 2005).

S/2000/878, Poročilo Generalnega sekretarja o Misiji Združenih narodov na Kosovu, *Report of the Secretary General on the United Nations Interim Administration Mission in Kosovo*, 18. 9. 2000,
<http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N00/644/69/IMG/N0064469.pdf?OpenElement>
(24. 12. 2005).

S/2000/1196, Poročilo Generalnega sekretarja o Misiji Združenih narodov na Kosovu, *Report of the Secretary General on the United Nations Interim Administration Mission in Kosovo*, 15. 12. 2000,
<http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N00/798/33/IMG/N0079833.pdf?OpenElement>
(24. 12. 2005).

S/2001/218, Poročilo Generalnega sekretarja o Misiji Združenih narodov na Kosovu, *Report of the Secretary General on the United Nations Interim Administration Mission in Kosovo*, 13. 3. 2001,
<http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N01/283/27/IMG/N0128327.pdf?OpenElement>
(24. 12. 2005).

S/2001/565, Poročilo Generalnega sekretarja o Misiji Združenih narodov na Kosovu, *Report of the Secretary General on the United Nations Interim Administration Mission in Kosovo*, 7. 6. 2001,
<http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N01/402/18/IMG/N0140218.pdf?OpenElement>
(24. 12. 2005).

S/2001/926, Poročilo Generalnega sekretarja o Misiji Združenih narodov na Kosovu, *Report of the Secretary General on the United Nations Interim Administration Mission in Kosovo*, 2. 10. 2001,
<http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N01/554/86/IMG/N0155486.pdf?OpenElement>
(24. 12. 2005).

S/2002/436, Poročilo Generalnega sekretarja o Misiji Združenih narodov na Kosovu, *Report of the Secretary General on the United Nations Interim Administration Mission in Kosovo*, 22. 4. 2002,
<http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N02/336/06/IMG/N0233606.pdf?OpenElement>
(24. 12. 2005).

S/2002/779, Poročilo Generalnega sekretarja o Misiji Združenih narodov na Kosovu, *Report of the Secretary General on the United Nations Interim Administration Mission in Kosovo*, 19. 7. 2002,
<http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N02/484/48/IMG/N0248448.pdf?OpenElement>
(24. 12. 2005).

S/2003/113, Poročilo Generalnega sekretarja o Misiji Združenih narodov na Kosovu, *Report of the Secretary General on the United Nations Interim Administration Mission in Kosovo*, 29. 1. 2003,
<http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N03/228/98/IMG/N0322898.pdf?OpenElement>
(24. 12. 2005).

S/2003/421, Poročilo Generalnega sekretarja o Misiji Združenih narodov na Kosovu, *Report of the Secretary General on the United Nations Interim Administration Mission in Kosovo*, 14. 4. 2003,
<http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N03/316/63/PDF/N0331663.pdf?OpenElement>
(24. 12. 2005).

S/2003/996, Poročilo Generalnega sekretarja o Misiji Združenih narodov na Kosovu, *Report of the Secretary General on the United Nations Interim Administration Mission in Kosovo*, 15. 10. 2003,
<http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N03/562/93/IMG/N0356293.pdf?OpenElement>
(24. 12. 2005).

S/2005/635, objavljeno s strani Varnostnega sveta OZN, 7. 10. 2005, vključno s pismom Generalnega sekretarja naslovljenim na predsednika Varnostnega sveta OZN in z Aneksom (*A comprehensive review of the situation in Kosovo*, avtor Kai Eide),
<http://daccessdds.un.org/doc/UNDOC/GEN/N05/540/69/PDF/N0554069.pdf?OpenElement>
(21. 1. 2006).

SG/A/955, *Secretary General Appoints Former President Martti Ahtisaari of Finland as Special Envoy for Future Status Process for Kosovo*, 15. 11. 2005,
<http://www.un.org/News/Press/docs/2005/sga955.doc.htm> (21. 1. 2006).

SG/SM/6816, *Secretary General Stresses Co-operation in Prevention of Conflict in Statement to OSCE Ministerial Meeting*, 2. 12. 1998,
<http://www.un.org/News/Press/docs/1998/19981202.sgsm6816.html> (25. 1. 2006).

Nato

Govor Generalnega sekretarja Zveze Nato, v Stalnem svetu OVSE, Dunaj, 2. 11. 2000, <http://www.nato.int/docu/speech/2000/s001102a.htm> (25. 1. 2006).

Govor Generalnega sekretarja Zveze Nato, Lorda Robertsona, v Stalnem svetu OVSE, Dunaj, 6. 11. 2003, http://www.osce.org/documents/pc/2003/11/1084_en.pdf (25. 1. 2006).

Govor Generalnega sekretarja Zveze Nato, Jaap de Hoop Schefferja, v Stalnem svetu OVSE, Dunaj, 3. 11. 2005, http://www.osce.org/documents/pdf_documents/2005/11/16843-1.pdf (25. 1. 2006).

Izjava Generalnega sekretarja Zveze Nato, Lorda Robertsona, na Srečanju na vrhu OVSE, Istanbul, 19. 11. 1999, <http://www.nato.int/docu/speech/1999/s991119a.htm> (25. 1. 2006).

M-NAC-2(98)140, *Final communiqué of the Ministerial Meeting of The North Atlantic Council*, Stalni sedež Nata, Bruselj, 8. 12. 1998, <http://www.nato.int/docu/pr/1998/p981208e.htm> (25. 1. 2006).

M-NAC-D-2(98)152, *Final Communiqué of the Ministerial Meeting of The North Atlantic Council*, Stalni sedež Nata, Bruselj, 17. 12. 1998, <http://www.nato.int/docu/pr/1998/p98-152e.htm> (25. 1. 2006).

Nato (30. 4. 1998) *Council Statement on the Situation in Kosovo*, izjava za medije 98(51), <http://www.nato.int/docu/pr/1998/p98-051e.htm> (25. 1. 2006).

Nato (28. 5. 1998) *Statement on Kosovo*, izjava za medije M-NAC-1(98)61, <http://www.nato.int/docu/pr/1998/p98-061e.htm> (25. 1. 2006).

Nato (11. 6. 1998) *Statement on Kosovo*, izjava za medije M-NAC-D-1(98)77, <http://www.nato.int/docu/pr/1998/p98-077e.htm> (25. 1. 2006).

Nato (8. 12. 1998) *Statement on Kosovo*, izjava za medije M-NAC-2(98)143, <http://www.nato.int/docu/pr/1998/p98-143e.htm> (25. 1. 2006).

EU

Deklaracija Evropske unije o vseobsegajočem pristopu do Kosova, *Declaration by the European Union on a comprehensive approach to Kosovo*, sprejeta na 2126. Svetu EU o Splošnih zadevah in Zunanjih Odnosih (*Council on General Affairs and External Relations*), 27. 10. 1998, http://ue.eu.int/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/gena/12274.EN8.htm (25. 1. 2006).

Govor Visokega predstavnika za Skupno zunanjo in varnostno politiko EU, Javierja Solane, v Stalnem svetu OVSE, Dunaj, 25. 9. 2002, <http://ue.eu.int/uedocs/cmsUpload/72254.pdf> (25. 1. 2006).

Govor Visokega predstavnika za Skupno zunanjo in varnostno politiko EU, Javierja Solane, v Stalnem svetu OVSE, Dunaj, 18. 1. 2001,

http://ue.eu.int/cms3_applications/applications/solana/details.asp?cmsid=246&lang=EN&docId=64626&insite=1 (25. 1. 2006).

Poročilo Amsterdamskega Evropskega sveta, *Report of the Amsterdam European Council*, sprejeto na srečanju Sveta, Amsterdam, 16. 6. 1997,
http://ue.eu.int/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/ec/032a0006.htm (25. 1. 2006).

Poročilo 1984. Sveta EU o Splošnih zadevah in Zunanjih Odnosih, *Report of the 1984th Council on General Affairs and External Relations*, 20. 1. 1997,
http://ue.eu.int/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/gena/028a0053.htm (25. 1. 2006).

Poročilo 1989. Sveta EU o Splošnih zadevah in Zunanjih Odnosih, *Report of the 1989th Council on General Affairs and External Relations* 24. 2. 1997,
http://ue.eu.int/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/gena/028a0055.htm (25. 1. 2006).

Poročilo 2078. Sveta EU o Splošnih zadevah in Zunanjih Odnosih, *Report of the 2078th Council on General Affairs and External Relations*, 30. 3. 1998,
http://ue.eu.int/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/gena/07095EN8.doc.htm (25. 1. 2006).

Poročilo 2111. Sveta EU o Splošnih zadevah in Zunanjih Odnosih, *Report of the 2111st Council on General Affairs and External Relations*, 29. 6. 1998,
http://ue.eu.int/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/gena/09730.EN8.htm (25. 1. 2006).

Poročilo 2126. Sveta EU o Splošnih zadevah in Zunanjih Odnosih, *Report of the 2126th Council on General Affairs and External Relations*, 26. 10. 1998,
http://ue.eu.int/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/gena/12274.EN8.htm (25. 1. 2006).

Svet Evrope

Govor Generalnega sekretarja Sveta Evrope, na 12. zasedanju Ministrskega sveta OVSE, Sofija, 7. 12. 2004,
http://www.coe.int/t/e/sg/sg/speeches/2004/I_Sofia_OSCE_7_December_E.asp#TopOfPage (25. 1. 2006).

Govor Generalnega sekretarja Sveta Evrope, na 13. zasedanju Ministrskega sveta OVSE, Ljubljana, 6. 12. 2005,
http://www.coe.int/t/e/sg/sg/speeches/2005/zzc_51205_Ljubljana_OSCE%20Ministerial%20Session.asp#TopOfPage (25. 1. 2006).

Govor Generalnega sekretarja Sveta Evrope, v Stalnem svetu OVSE, Dunaj, 14. 7. 2005,
http://www.coe.int/t/e/sg/sg/speeches/2005/zf_SG_OSCE%20Permanent%20Council%20140720051.asp#TopOfPage (25. 1. 2006).

PA/REC 1368 (1998), *Latest developments in the Federal Republic of Yugoslavia and the situation in Kosovo*, sprejeto na 13. zasedanju Parlamentarne skupščine Sveta Evrope, 22. 4. 1998, <http://assembly.coe.int/Mainf.asp?link=/Documents/AdoptedText/ta98/EREC1368.htm> (25. 1. 2006).

PA/REC 1376 (1998), *Crisis in Kosovo and the situation in the Federal Republic of Yugoslavia*, sprejeto na 21. zasedanju Parlamentarne skupščine Sveta Evrope, 24. 6. 1998,

<http://assembly.coe.int/Mainf.asp?link=/Documents/AdoptedText/ta98/EREC1376.htm> (25. 1. 2006).

Rec44(1998), *Reply on the Recommendation 44 of the Congress of Local and Regional Authorities on the crisis in Kosovo*, sprejeto na 639. srečanju Odbora ministrov, 9. 9. 1998, <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=494181&BackColorInternet=9999CC&BackColorIntranet=FFBB55&BackColorLogged=FFAC75> (25. 1. 2006).

THE CONGRESS / REC 44 (1998) E, *Recommendation 44 of the Congress of Local and Regional Authorities (CLRAE) on the crisis in Kosovo*, 28. 5. 1998, <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=853863&BackColorInternet=e0cee1&BackColorIntranet=e0cee1&BackColorLogged=FFC679> (25. 1. 2006).

Mirovna sporazuma

The General Framework Agreement for Peace in Bosnia and Herzegovina, znan tudi pod imenom Daytonski sporazum, podpisan v Parizu, v Franciji, 14. 12. 1995, http://www.ohr.int/dpa/default.asp?content_id=380 (1. 12. 2005).

The Interim Agreement for Peace and Self-Government in Kosovo, znan tudi pod imenom *The Rambouillet Agreement*, Rambouillet, Francija, 23. 2. 1999, http://www.state.gov/www/regions/eur/ksvo_ambouillet_text.html (1. 12. 2005).

SEKUNDARNI VIRI:

Allen, Dauphinee (2003) *Rambouillet: A Critical (Re)Assessment*. V Bieber, Florian in Židas Daskalovski (ur.) *Understanding the War in Kosovo*. London, Portland: Frank Cass, 101-121.

Bloed, Arie (2004) *The OSCE has global ambitions? Helsinki Monitor*, April, 15(2), 139-142.

Center za preprečevanje konfliktov (26. 8. 2005) *Updated Survey of OSCE Long-Term Missions and other OSCE Field Activities*, http://www.osce.org/documents/sg/2004/05/3242_en.pdf (13. 1. 2006).

Daskalovski, Židas (2003) *Claims to Kosovo: Nationalism and Self-Determination*. V Bieber, Florian in Židas Daskalovski (ur.) *Understanding the War in Kosovo*. London, Portland: Frank Cass, 13-30.

de Vrieze, Franklin (2004) *Kosovo after the March 2004 crisis. Helsinki Monitor*, July, 15(3), 147-159, <http://nukweb.nuk.uni-lj.si:2056/login.aspx?direct=true&db=aph&an=12605878> (27. 11. 2005).

Dolar, Ksenja in Seta Knop, ur. (1994) *Leksikon Cankarjeve založbe*. Tretja izdaja. Ljubljana: Cankarjeva založba.

Eiff, Hansjörg (2000) *The OSCE Mission in Kosovo*. V Institute for Peace Research and Security Policy at the University of Hamburg/ IFSH (ed.) *OSCE Yearbook*. Baden-Baden: Nomos.

- Everts, Daan W. (2001) The OSCE Mission in Kosovo – Two years into institution building. *Helsinki Monitor*, October, 12(4), 245-256, <http://nukweb.nuk.uni-lj.si:2056/login.aspx?direct=true&db=aph&an=12605866> (27. 11. 2005).
- Forum za varnostno sodelovanje (n. d.) *Mandate*, <http://www.osce.org/fsc/13009.html> (25. 1. 2006).
- Guzina, Dejan (2003) Kosovo or Kosova – Could It Be Both? The Case of Interlocking Serbian and Albanian Nationalisms. V Bieber, Florian in Židas Daskalovski (ur.) *Understanding the War in Kosovo*. London, Portland: Frank Cass, 31-52.
- Human Rights Watch (2004) *Failure to protect: Anti-minority violence in Kosovo, March 2004*, <http://www.globalpolicy.org/security/issues/kosovo1/2004/07protect.pdf> (27. 11. 2005).
- Judah, Tim (2000) *Kosovo: War and Revenge*. New Haven, London: Yale University Press.
- Kemp, Walter A. (2001) *Quiet Diplomacy in Action: The OSCE High Commissioner on National Minorities*. The Hague, London, Boston: Kluwer Law International.
- Mehikić, Mojca (2005) Predsedujoči Organizaciji za varnost in sodelovanje v Evropi. V Šabič, Zlatko (ur.) *Organizacija za varnost in sodelovanje v Evropi*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede, 54-72.
- Nikolić, Lazar (2003) Ethnic Prejudices and Discrimination: The Case of Kosovo. V Bieber, Florian in Židas Daskalovski (ur.) *Understanding the War in Kosovo*. London, Portland: Frank Cass, 53-76.
- Packer, John (1999) The Role of the OSCE High Commissioner on National Minorities in the Former Yugoslavia. V Lindberg Clausen, Charlotte (ur.) *Cambridge Review of International Affairs*, pomlad/poletje, 12(2).
- Pirjevec, Jože (1995) *Jugoslavija 1918 –1992. Nastanek, razvoj ter razpad Karadjordjevićeve in Titove Jugoslavije*. Koper: Lipa.
- Pirjevec, Jože (2003) *Jugoslovanske vojne 1991-2001*. Ljubljana: Cankarjeva založba.
- Roter, Petra (2005) Visoki komisar za narodne manjšine. V Šabič, Zlatko (ur.) *Organizacija za varnost in sodelovanje v Evropi*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede, 109-124.
- Remacle, Eric (1993) The Yugoslav Crisis as a Test Case for CSCE's Role in Conflict Prevention and Crisis Management. V Lucas, M. R. (ur.) *The CSCE in the 1990s: constructing European security and cooperation*. Baden-Baden: Nomos, 109-42.
- Sekretariat OVSE (2000) *OSCE Handbook*, 3. izdaja, http://www.osce.org/publications/osce/2005/04/13858_222_en.pdf (13. 1. 2006).
- Shustov, V. (2002) OSCE's Place in Europe's Architecture. *International Affairs: A Russian Journal of World Politics, Diplomacy & International Relations*, 48(1), 38-49.
- Sica, Mario (1997) The Role of the OSCE in the Former Yugoslavia after the Dayton Peace Agreement. V Bothe, M., N. Ronzitti in A. Rosas (ur.) *The OSCE in the maintenance of peace*

and security: conflict prevention, crisis management and peaceful settlement of disputes. The Hague, London, Boston: Kluwer Law International, 479-93.

Šabič, Zlatko (2004) Uvod. V Šabič, Zlatko, ur. (2005) *Organizacija za varnost in sodelovanje v Evropi*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede, 9-11.

Šabič, Zlatko, Vesna Bolka in Klaudija Koražija (2005) Zgodovina in institucije. V Šabič, Zlatko (ur.) *Organizacija za varnost in sodelovanje v Evropi*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede, 14-52.

Troebst, Stefan (1999) International Mediation in the Kosovo Conflict, 1992-1998. V Refugee Studies Programme *The Kosovo Crisis: Papers from a Workshop held on 18 May 1998 at Green College, University of Oxford*. RSP Working Paper No. 1, 11-27, <http://www.rsc.ox.ac.uk/PDFs/workingpaper1.pdf> (12. 1. 2006).

Walker, William G. (2000) OSCE Verification Experiences in Kosovo: November 1998-June 1999. *International Journal of Human Rights*, 4 (3/4), 127-143.

Wieruszewski, Roman (1993) Case Study on the Former Yugoslavia: The International Mechanisms, their Efficiency and Failures. V Bloed, Arie, L. Leicht, M. Nowak (ur.) *Monitoring human rights in Europe: comparing international procedures and mechanisms*. Dordrecht, Boston, London: Martinus Nijhoff Publishers, The International Helsinki Federation for Human Rights, 285-317.

5. PRILOGA

Tabele dokumentov, ki so jih sprejeli posamezni organi OVSE

SREČANJA NA VRHU

LETO	DATUM	DOKUMENT	VSEBINA	OPOMBE
1992	Julij	Deklaracija o krizi v Jugoslaviji	- pozove k takojšnji preventivni akciji na Kosovu - pozove beograjske oblasti, da se vzdržijo nadaljnjih represivnih dejanj in se vključijo v dialog s kosovskimi predstavniki ob prisotnosti tretje stranke (v Troebst 1999)	
1996	2.-3. december	Lisbon Document	- pozdravi osredotočanje OVSE na dogajanje v Zvezni Republiki Jugoslaviji (ZRJ) - izrazi pričakovanje, da bo misija OVSE na Kosovu, v Sandžaku in Vojvodini v najkrajšem možnem času ponovno začela delovati, saj lahko aktivno pripomore h gradnji dialoga, ki je potreben za preseganje obstoječih težav. - pokliče h gradnji dialoga oblast ZRJ in albanske predstavnike na Kosovu, z namenom da rešijo svoje pereče probleme. - pozove k delovanju OVSE tudi na drugih področjih, kot so demokratizacija, neodvisni mediji in svobodne in pravične volitve URL: http://www.osce.org/documents/mcs/1996/12/4049_en.pdf	
1999	18.-19. november	Istanbul Document	- razmere na Kosovu, v ZRJ - še posebej humanitarne, so velik izziv za OVSE - OVSE igra ključno vlogo v procesu obnove multi-etnične družbe na Kosovu (uspešno urjenje policijskih sil, začetek urjenja pravnega in administrativnega osebja, pomoč pri razvoju civilne družbe, podpora ustanavljanja pluralističnega strankarskega sistema, svobodnih medijev in mreže nevladnih organizacij) - OVSE igra vodilno vlogo pri pospeševanju in zaščiti človekovih pravic in pri zagotavljanju vladavine prava. Uspeh na tem področju je nujen za razvoj demokracije. - izrazijo popolno podporo delovanju OVSE, saj napredovanje na tem področju pomeni približevanje pogojem, ki so potrebni za izvedbo prvih svobodnih volitev na Kosovu (za njihovo organizacijo je bila določena OVSE) - izziv je izgradnja multi-etnične družbe na osnovi znatne (<i>substantial</i>) avtonomije in spoštovanja suverenosti in ozemeljske celovitosti ZRJ (vskladu z Resolucijo 1244(1999) Varnostnega sveta OZN - zagotoviti se mora vrnitev beguncev in notranje razseljenih ljudi - zavračanje nadaljnjega nasilja in etnične diskriminacije URL: http://www.osce.org/documents/mcs/1999/11/4050_en.pdf	

PREGLEDNE KONFERENCE

LETO	DATUM	DOKUMENT	VSEBINA	OPOMBE
1999	na Dunaju od 20. septembra do 1. oktobra in v Istanbulu	Končno poročilo 3. pregledne konference/ Final Report of	- z ozirom na volitve: poudari se potreba po temeljnih pripravah, ki bodo omogočile zgodnje in kredibilne volitve - z ozirom na razmere Romov: kritične razmere, pozivanje k oblikovanju načrta v sodelovanju z Svetom Evrope in EU,	

	od 8.-10. novembra	<i>the 3rd Review Conference</i>	<p>ki bi naslovil potrebe Romov na Kosovu še pred zimo. Pozivajo k sodnemu preganjanju storilcev kaznivih dejanj nad romskim prebivalstvom in Sinti</p> <ul style="list-style-type: none"> - z ozirom na ženske: OVSE bi morala biti bolj aktivna pri pospeševanju in zaščiti njihovih človekovih pravic - omenijo, da so dogodki na Kosovu služili kot opomba oz. opozorilo, da je varnost povezana z begunci – ljudje pobegnejo, ker ne počutijo varne in s tem ustvarjajo nestabilnost in slabšajo varnostno situacijo - potreba po uporabi sredstev, ki jih ima mednarodna skupnost na voljo, da se zagotovi skupno življenje etničnih skupnosti na Kosovu in se zagotovijo ustrezni pogoji za vrnitev beguncev - pozdravijo koncept t. i. demokratični skupin (<i>democracy teams</i>) in predlagajo njihovo uporabo na Kosovu - poudarijo pomen usposabljanj tako članov misije OVSE kot akterjev na Kosovu in predlagajo okrepitev tega znotraj OVSE <p>URL: http://www.osce.org/documents/mcs/1999/10/4232_en.pdf</p>
--	--------------------	---	---

MINISTRSKI SVET

LETO	DATUM	DOKUMENT	VSEBINA	OPOMBE
1991	19.- 20. junij	<i>1st Ministerial Council Summary of Conclusions and Statements - Statement on the Situation in Yugoslavia</i>	<ul style="list-style-type: none"> - ministri izrazijo skrb in podporo demokratičnemu razvoju, enotnosti in teritorialni integriteti Jugoslavije, ki bi temeljila na ekonomskih reformah, popolnem spoštovanju človekovih pravic v vseh delih Jugoslavije, vključno z pravicami manjšin, in na mirni rešitvi trenutne krize v državi <p>URL: http://www.osce.org/documents/mcs/1991/06/4138_en.pdf</p>	
1992	30.- 31. januar	<i>2nd Ministerial Council Summary of Conclusions and Statements</i>	<ul style="list-style-type: none"> - razprava o krizi v Jugoslaviji: svarijo pred razširitvijo konflikta; pozivajo k mirnemu reševanju krize; izrazijo mnenje, da morajo razmere povezane s stanjem človekovih pravic in še posebej pravic etničnih manjšin, ostati pod nadzorom KVSE <p>URL: http://www.osce.org/documents/mcs/1992/01/4142_en.pdf</p>	
1992	14.- 15. december	<i>3rd Ministerial Council Summary of Conclusions and Statements</i>	<ul style="list-style-type: none"> - poglavje o regionalnih zadevah – nekdanja Jugoslavija - ustavitve kršitev človekovih pravic in kršitev mednarodnega humanitarnega prava, še posebej prenehanje politike etničnega čiščenja v Bosni in Hercegovini, kot tudi na Kosovu, v Sandžaku in Vojvodini, in prenehanje sistematičnega posiljevanja muslimanskih žensk, ter zagotavljanje sodnega pregona storilcev kaznivih dejanj - poudarijo pomen dela misij KVSE (<i>Mission of Long Duration to Kosovo, Sandjak and Vojvodina</i>) in sklenejo znatno povečati njihovo velikost, še posebej na Kosovu <p>URL: http://www.osce.org/documents/mcs/1992/12/4156_en.pdf</p>	
1993	30. november - 1. december	<i>4th Ministerial Council Summary of Conclusions and Statements "OSCE and the New Europe – Our Security is Indivisible"</i>	<ul style="list-style-type: none"> - poglavje o regionalnih zadevah – BIH, Hrvaška, Jugoslavija in razmere v regiji - poudarijo pomen trajnega spremljanja situacije v Jugoslaviji (Srbiji in Črni Gori) s strani KVSE in podelijo nadaljnji mandat organizaciji za nadziranje situacije na področju človekovih pravic, še posebej pravic manjšin - pozovejo k zgodnji in brezpogojni vrnitvi misije - pozovejo k pospeševanju in zaščiti človekovih pravic, ustanovitvi institucij, kot tudi k obnovi pogajanj o prihodnjem statusu Kosova. <p>URL: http://www.osce.org/documents/mcs/1993/11/4165_en.pdf</p>	

1995	7.- 8. december	5th Ministerial Council Summary of Conclusions and Statements	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Decision on OSCE Action for Peace, Democracy and Stability in Bosnia and Herzegovina</i> - v <i>Chairman's Summary</i> Predsedujoči izpostavi nadaljevanje osredotočanja OVSE na Kosovo in zapise, da kršitve človekovih pravic na Kosovu zahtevajo vrnitev misije <p>URL: http://www.osce.org/documents/mcs/1995/12/4166_en.pdf</p>
1997	18.- 19. december	6th Ministerial Council Summary of Conclusions and Statements	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Decision on the Process of Regional Stabilisation, as foreseen under Article V of Annex I-B of the General Framework Agreement for Peace in Bosnia and Herzegovina</i> - v <i>Chairman's Summary</i> Predsedujoči zapiše, da je bila na srečanju izražena skrb nad naraščajočimi napetostmi na Kosovu; stranke so pozvali k dialogu za iskanje politične rešitve; in oblasti ZRJ k sodelovanju z Osebnim predstavnikom Predsedujočega OVSE, Max van der Stoelom <p>URL: http://www.osce.org/documents/mcs/1997/12/4167_en.pdf</p>
1998	7.- 8. december	7th Ministerial Council Summary of Conclusions and Statements - Statement on Kosovo	<ul style="list-style-type: none"> - Kosovo je prišlo v ospredje zanimanja in delovanja OVSE - pozivajo stranke v konfliktu, da prenehajo z nasiljem in sodelujejo v pogajanjih za političen dogovor - poudarijo, da je delovanje OVSE na Kosovu tako izziv kot priložnost za samo organizacijo, saj je le-ta prevzela nase nalogo preverjanja (<i>monitoring</i>) nad tem, ali stranke v konfliktu delujejo v skladu z Resolucijo 1160 in Resolucijo 1199 - misija na Kosovu je največja operacija OVSE <p>URL: http://www.osce.org/documents/mcs/1998/12/4168_en.pdf</p>
2000	27.- 28. november	8th Ministerial Council Summary of Conclusions and Statements	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Vienna Declaration on the Role of the OSCE in South-Eastern Europe:</i> - največji izziv za mednarodno skupnost je konsolidacija stabilnosti in razvoja na Kosovu v skladu z Resolucijo 1244 - pozdravijo napredek pri izgradnji demokratične družbe in vlogo, ki jo je pri tem igrala OVSE (predvsem z ozirom na volitve) - izziv ostaja oblikovanje okolja, kjer bodo člani srbske skupnosti in drugih manjšinskih skupnosti, ter vsi, ki so zapustili Kosovo, lahko prišli nazaj - OVSE bo nadaljevala z implementacijo Resolucije 1244 na področju izgradnje institucij in demokracije, še posebej na področju človekovih pravic, vladavine prava in medijev ter policijskih sil <p>URL: http://www.osce.org/documents/mcs/2000/11/4170_en.pdf</p>
2001	3.- 4. december	9th Ministerial Council Summary of Conclusions and Statements	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Decision No. 2 Statements by the Ministerial Council:</i> - potrdijo zavezanost OVSE za popolno implementacijo Resolucije 1244 na Kosovu, vključno z vzpostavitvijo varnega okolja za vračanje beguncev in notranje razseljenih ljudi (<i>internally displaced</i>) ter obravnavanje problema pogrešanih oseb - pozdravijo volitve (17. november 2001), kot pomemben element na poti do demokracije <p>URL: http://www.osce.org/documents/mcs/2001/12/4173_en.pdf</p>
2002	6.- 7. december	10th Ministerial Council Summary of Conclusions and Statements	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Statements by the ministerial council:</i> - potrdijo zavezanost do implementacije Resolucije 1244 - potrdijo pripravljenost OVSE, da ohrani aktivno vlogo v UNMIK-u in da nudi pomoč začasnim institucijam na Kosovu - pozdravijo napredek pri izgradnji demokratičnih institucij ter uspešno organizacijo volitev <p>URL: http://194.8.63.155/documents/mcs/2002/12/4174_en.pdf</p>
2003	1.- 2. december	11th Ministerial Council Summary of Conclusions and Statements	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Statement on South-Eastern Europe as a Region of Co-operation:</i> - izrazijo popolno podporo Resoluciji 1244 - pozdravijo začetek neposrednega dialoga med Beogradom in Prištino na Dunaju in izrazijo podporo njegovemu nadaljevanju - izrazijo podporo politiki 'standardi pred statusom' <p>URL: http://194.8.63.155/documents/mcs/2003/12/4175_en.pdf</p>
2004	6.- 7.	12th Ministerial	<p>URL: http://194.8.63.155/documents/mcs/2005/02/4324_en.pdf</p>

	december	<i>Council Summary of Conclusions and Statements</i>	
2005	5.-6. december		- deklaracija o Kosovu ni sprejeta

STALNI SVET

LETO	DATUM	DOKUMENT	VSEBINA	OPOMBE
1998	11. marec	PC.DEC/218	- delovanje OVSE z ozirom na kosovsko krizo	
1998	15. oktober	PC.DEC/259	- verifikacija na Kosovu	
1998	20. oktober	PC.DEC/260	- ustanovitev kontingenčnega sklada (<i>Contingency Fund</i>)	
1998	25. oktober	PC.DEC/263	- ustanovitev Verifikacijske misije na Kosovu	
1998	5. november	PC.DEC/265	- povečanje izdatkov (<i>increase in spending authority</i>)	
1998	11. november	PC.DEC/266	- proračun Verifikacijske misije na Kosovu za leto 1998	
1999	18. februar	PC.DEC/285	- zmanjšanje proračuna Verifikacijske misije na Kosovu, ki je bil predviden za leto 1998	
1999	18. februar	PC.DEC/286	- povečanje izdatkov	
1999	8. junij	PC.DEC/296	- ustanovitev začasne misije (<i>transnational task force</i>)	
1999	1. julij	PC.DEC/305	- ustanovitev in mandat Misije OVSE na Kosovu	
1999	7. oktober	PC.DEC/317	- proračun Misije OVSE na Kosovu za leto 1999	
2000	10. februar	PC.DEC/341	- izdatki (<i>spending authority</i>) za Misijo OVSE na Kosovu	
2000	24. februar	PC.DEC/342	izdatki (<i>spending authority</i>) za Misijo OVSE na Kosovu	
2000	9. marec	PC.DEC/343	- dodatni proračun za Misijo OVSE na Kosovu	
2000	8. junij	PC.DEC/354	- podaljšanje mandata	
2000	10. november	PC.DEC/380	- pozdrav ZRJ kot sodelujoče države OVSE	
2000	20. november	PC.DEC/382	- podaljšanje mandata	
2001	31. maj	PC.DEC/412	- dodatni proračun za Misijo OVSE na Kosovu	
2001	18. julij	PC.DEC/433	- dodatni proračun za Misijo OVSE na Kosovu	
2001	10. december	PC.DEC/449	- podaljšanje mandata	
2002	18. april	PC.DEC/470	- dodatni proračun za občinske volitve v letu 2002	
2002	12. december	PC.DEC/515	- podaljšanje mandata	
2003	18. december	PC.DEC/584	- podaljšanje mandata	
2004	30. marec	PC.DEC/603	- policijska šola (<i>Kosovo Police Service School</i>)	
2004	16. december	PC.DEC/646	- podaljšanje mandata	

PRESEDUJOČI

Predsedujoči OVSE Karel De Gucht (Belgium, 2006)

LETO	DATUM	DOKUMENT	VSEBINA	OPOMBE
2006	16. januar	Izjava belgijskega zunanjega ministra Karla de Guchta, Predsedujočega OVSE v Varnostnem svetu OZN	<ul style="list-style-type: none"> - kosovsko vprašanje bo imelo posebno pozornost belgijskega predsedovanja v času trajanja mandata - Misija OVSE na Kosovu je največja terenska misija OVSE in v sodelovanju z UNMIK-om igra pomembno vlogo pri obnovi Kosova. OVSE je aktivna predvsem na področju varstva manjšin, decentralizacije, demokratizacije, zaščite človekovih pravic, volitev, urjenja policije, podpora administraciji - pojavila se je potreba po oceni prihodnje vloge Misije OVSE na Kosovu, kajti UNMIK se bo počasi umaknil in določene pristojnosti ter naloge se bodo prenesle na druge organizacije, tudi na EU in OVSE. Zato je intenziven dialog ter sodelovanje med OZN, EU, Natom in OVSE ter drugimi ključnimi akterji na Kosovu nujno potreben za prihodnost Kosova - pri prihodnjih pogajanjih se bo zahtevalo od OVSE, da prispeva k implementaciji končnega statusa Kosova, zato bo OVSE morala svojo vlogo vzeti resno in se hitro odzvati nanjo URL: http://www.osce.org/documents/cio/2006/01/17738_en.pdf	
2006	12. januar	Govor belgijskega zunanjega ministra Karla de Guchta, prihodnjega Predsedujočega OVSE, v Stalnem svetu OVSE	<ul style="list-style-type: none"> - leto 2006 bo ključno za Kosovo; pogajanja o prihodnjem statusu so se začela - OVSE je zaradi svoje terenske prisotnosti zavezana k igranju velike (<i>major</i>) vloge po zmanjševanju misije OZN - OVSE mora aktivno sodelovati v tem procesu, zato bo Predsedujoči ostal v stiku z Predsednikom Athisarijem in njegovo skupino kot tudi z drugimi organizacijami - obisk Kosova napove za februar URL: http://www.osce.org/documents/cio/2006/01/17674_en.pdf	
2005	13. december	Zaključni govor belgijskega zunanjega ministra Karla de Guchta, prihodnjega Predsedujočega OVSE, 13. zasedanje Ministrskega sveta OVSE	<ul style="list-style-type: none"> - Kosovo bo v letu 2006 pomembna tema za OVSE - pozdravi in pohvali dosedanje delovanje OVSE na tem območju - izrazi prepričanje, da bo OVSE, zaradi svoje terenske prisotnosti in izkušenj, tudi v prihodnje igrala pomembno vlogo - izrazi pripravljenost Belgije, kot predsedujoče OVSE, da zadosti pričakovanjem mednarodne skupnosti do OVSE z ozirom na Kosovo URL: http://194.8.63.155/documents/mcs/2005/12/17461_en.pdf	

Predsedujoči OVSE Dimitrij Rupel (Slovenia, 2005)

LETO	DATUM	DOKUMENT	VSEBINA	OPOMBE
2005	13. januar	Govor Predsedujočega OVSE, Dimitrija Rupla, v Stalnem svetu OVSE	<ul style="list-style-type: none"> - Kosovo bo velika tema za 2005 - OVSE je ključni igralec na Kosovu - OVSE mora biti aktivno vpletena v proces pregleda standardov URL: http://www.osce.org/documents/cio/2005/01/4080_en.pdf	
2005	24. februar	Govor Predsedujočega OVSE, Dimitrija	<ul style="list-style-type: none"> - stabilizacija Jugovzhodne Evrope je prednostna naloga OVSE - potrebna je aktivna vpletenost v razpravo o prihodnjem statusu Kosova 	

		Rupla, na 14. letnem zasedanju Parlamentarne skupščine OVSE	- ključ za rešitev kosovskega vprašanja je izboljšanje dialoga med Beogradom in Prištino - OVSE mora nadaljevati s poglobljanjem sodelovanja s Srbijo in Črno goro, in na ta način zagotavljati trajnosti mir in razvoj URL: http://www.osce.org/documents/cio/2005/02/4359_en.pdf
2005	4. marec	Izjava za medije OZN/ SC/8328 OSCE could play a key role in Kosovo's standards review process, security council told	- OVSE bi lahko igrala pomembno vlogo v procesu pregleda standardov, kot del mednarodne prisotnosti na Kosovu je dejal Predsedujoči OVSE - OVSE ima znatno strokovno znanje na področju narodnih manjšin, policije in izgradnje učinkovitih javnih institucij, ki so bile bistvenega pomena za miren in trajni razvoj Kosova - nobena druga mednarodna organizacija (razen OVSE) trenutno ne more utrditi dolgoročno spoštovanje prava in izgradnje institucij v državah, ki so podvržene nasilju, korupciji in kršitvam človekovih pravic URL: http://www.un.org/News/Press/docs/2005/sc8328.doc.htm
2005	1. julij	Govor Predsedujočega OVSE, Dimitrija Rupla, na 14. letnem zasedanju Parlamentarne skupščine OVSE	- OVSE na Kosovu gradi mir na podlagi dialoga (<i>OSCE's role as a dialogue-for-peace-builder</i>) - OVSE bo igrala pomembno vlogo v prihodnjih mesecih, ko bo mednarodna skupnost pregledala implementacijo standardov in razpravljala o prihodnosti Kosova URL: http://www.osce.org/documents/cio/2005/07/15538_en.pdf
2005	5. december	Otvoritveni govor Predsedujočega OVSE, Dimitrija Rupla, na 13. Ministrskem svetu	- začetek razprav o prihodnjem statusu Kosova - OVSE je že veliko let igrala ključno vlogo pri utrjevanju demokratičnih institucij, človekovih pravic in vladavine prava na Kosovu. Njeno delovanje se mora nadaljevati. - predvidevanje, da bo odločitev o statusu Kosova sprejeta naslednje leto, zato pozove prisotne na zasedanju, da sprejmejo t. i. ministrsko izjavo o vlogi, ki jo bo igrala OVSE. Poleg tega poudari, da se ne sme pozabiti na Srbijo, Črno goro ali Bosno in Hercegovino. Regija spada pod EU. - izpostavi časovno stisko glede Kosova in Balkana URL: http://www.osce.org/documents/mcs/2005/12/17242_en.pdf
2005	6. december	Zaključni govor Predsedujočega OVSE, Dimitrija Rupla, na 13. Ministrskem svetu	- status Kosova bo moral prej ali slej biti rešen – bolje, da prej - OVSE mora nadaljevati z dolgoročno usmerjenostjo in delovanjem na Kosovu ter z nadaljnjim razvojem strokovnega znanja na področju izgradnje institucij in demokracije, človekovih pravic in vladavine prava. Poleg tega mora izkoristiti prednosti, ki izhajajo iz njene prisotnosti na terenu, da bo lahko pomagala pri nadaljnjih prizadevanjih pri izgradnji multi-etnične in tolerantne družbe. - poudari tudi skrb za Srbijo in njeno prihodnost; evropska perspektiva URL: http://www.osce.org/documents/mcs/2005/12/17345_en.pdf
POROČILA O DEJAVNOSTIH PREDSEDUJOČEGA OVSE:			
2005	8. marec	Poročilo o dejavnostih Predsedujočega OVSE: Kosovo dominates Rupel's meeting with Annan	URL: http://www.osce.org/documents/cio/2005/03/4383_en.pdf
2005	15. marec	Poročilo o dejavnostih Predsedujočega OVSE: Rupel urges calm as Kosovo PM resigns to face	- zagotavljanje varstva manjšin in ekonomski razvoj kot prednostne naloge v mirovni prizadevanjih v regiji URL: http://www.osce.org/documents/cio/2005/03/4400_en.pdf

		Hague charges	
2005	12. april	Poročilo o dejavnostih Predsedujočega OVSE: <i>Rupel urges Belgrade and Priština to launch talks on Kosovo</i>	- OVSE bo sledila trem glavnim načelom EU z ozirom na status Kosova: (1) Kosovo se ne sme razdeliti, (2) ne sme se združiti s katero koli drugo albansko skupnostjo in (3) status pred letom 1999 se ne sme ponoviti. URL: http://www.osce.org/documents/cio/2005/04/13947_en.pdf
2005	7. junij	Poročilo o dejavnostih Predsedujočega OVSE: <i>OSCE Chairman meets Kosovo Prime Minister Bajram Kosumi</i>	- poziv Predsedniku vlade Kosova, da nadaljuje z reformami in zagotovi natančno implementacijo standardov; še posebej na področju človekovih pravic - OVSE podpira stališče Generalnega sekretarja OZN, Skupine za stike in Varnostnega sveta OZN, da se mora implementacija standardov v naslednjih mesecih nadaljevati - mednarodna skupnost, vključno z OVSE, pripisuje velik pomen ustanovitvi neposrednega in trajnega dialoga na visoki ravni med skupnostmi na Kosovu kot tudi med Beogradom in Prištino URL: http://www.osce.org/documents/cio/2005/06/15155_en.pdf
2005	13. julij	Poročilo o dejavnostih Predsedujočega OVSE: <i>Prospects of joining EU crucial for Kosovo</i>	- pomen perspektive za članstvo v EU za Kosovo URL: http://www.osce.org/documents/cio/2005/07/15763_en.pdf
IZJAVE ZA MEDIJE:			
2005	11. januar	Izjava za medije: <i>OSCE Chairman urges all people of Kosovo to play an active role in public life</i>	- cilj delovanja na Kosovo je izgradnja stabilne in multi-etnične družbe - poziva kosovske Srbe, da se aktivno vključijo v javno življenje - pregled standardov v letu 2005, še posebej tistih, ki se nanašajo na varstvo manjšin, je ključ do prihodnjih dogodkov na Kosovu. Po besedah predsedujočega se bo s tem zgradil nujno potreben načrt za prihodnost Kosova in načrt, ki je potreben za integracijo Kosova v evropske strukture (ne glede na razprave o njegovem prihodnjem statusu). Primerna implementacija standardov in 'evropeizacija' Kosova sta dve strani istega kovanca. URL: http://www.osce.org/cio/item_1_8858.html
2005	7. februar	Izjava za medije: <i>OSCE Chairman says Organisation is committed to stability in south-eastern Europe</i>	- mednarodna skupnost in začasne institucije na Kosovu morajo zaščititi pravice srbske skupnosti na Kosovu. Poleg tega se morajo kosovski Srbi zavedati, da je v njihovem interesu, da igrajo konstruktivno vlogo v političnih institucijah Kosova. Predsedujoči pozove srbske oblasti, da spodbujajo kosovske Srbe k sodelovanju. URL: http://www.osce.org/cio/item_1_8899.html
2005	23. februar	Izjava za medije: <i>OSCE Chairman calls for greater co-operation with Council of Europe</i>	- pozivanje k povečanem sodelovanju med OVSE in Svetom Evrope tudi na Kosovu URL: http://www.osce.org/cio/item_1_8933.html
2005	23. februar	Izjava za medije: <i>OSCE and Council of Europe hold high-level meeting and issue joint declaration</i>	- obe organizaciji izrazita podporo Implementacijskem načrtu za doseganje standardov na Kosovu, ki predstavlja načrt za prihodnost Kosova (<i>indispensable roadmap for the future of Kosovo</i>) - zaščita skupnostnih oz. manjšinskih pravic je ključnega pomena, o čemer se obe strinjata URL: http://www.osce.org/cio/item_1_8930.html
2005	5. marec	Izjava za medije: <i>OSCE Chairman discusses Kosovo</i>	- OVSE kot integralni del UNMIK-a (Misije OZN na Kosovu) lahko igra ključno vlogo v procesu pregleda standardov in mora ostati pomemben del mednarodne prisotnosti na Kosovu

		<i>with UN Secretary General</i>	URL: http://www.osce.org/cio/item_1_8960.html
2005	8. marec	Izjava za medije: OSCE Chairman-in-Office urges calm in face of Hague indictment of Kosovo Prime Minister	- Predsedujoči ponudi pomoč OVSE za ohranitev napredka, ki ga doživlja Kosovo - Kosovo se ne sme privoščiti, da se ponovi nasilje iz marca 2004 - dejstvo, da je Predsedujoči obiskal Kosovo že januarja kaže na visoki pomen, ki ga ima za OVSE Kosovo URL: http://www.osce.org/cio/item_1_8967.html
2005	15. marec	Izjava za medije: OSCE Chairman-in-Office shocked by attack on Kosovo leader	- neodobravanje nasilja URL: http://www.osce.org/cio/item_1_8984.html
2005	25. marec	Izjava za medije: OSCE Chairman says inclusive dialogue key to Kosovo's development	- začasne institucije na Kosovu je pomembno, da napredujejo pri implementaciji standardov na osnovi obveze za izgradnjo multi-etničnega Kosova - dolgotrajna stabilnost Kosova je odvisna od njegove sposobnosti, da integrira in zaščiti manjšine. To je standard, o katerem se mednarodna skupnost ne bo pogajala. Ne temelji na političnih odločitvah, temveč gre za cilj, za katerim se more stremeti ne glede na pogajanja o prihodnjem statusu. - OVSE ostaja še naprej zavezana k svojemu delovanju na Kosovu, ampak prehod na pogajanja o prihodnjem statusu bo temeljil na pregledu standardov. Kosovska oblast, bi zato morala delati na doseganju standardov, še posebej standarda, ki zadeva varstvo manjšin URL: http://www.osce.org/cio/item_1_13631.html
2005	5. april	Izjava za medije: OSCE Chairman calls for dialogue between Belgrade and Pristina	- izrazi upanje, da bodo beograjske oblasti začele dialog s Prištino na primerni ravni - izrazi pripravljenost OVSE za nudenje pomoči pri dialogu - prihodnost Kosova se mora iskati znotraj evropske perspektive - pri razpravi o prihodnjem statusu Kosova, in o prihodnosti regije nasploh, se morajo upoštevati načela vključenosti, integracije, sodelovanja in komunikacije URL: http://www.osce.org/cio/item_1_13695.html
2005	2. junij	Izjava za medije: OSCE Chairman urges Kosovo provisional authorities to maintain reform momentum	- izid temeljitega pregleda standardov in naslednji koraki ne predstavljajo konec tega procesa. Implementacija standardov se bo nadaljevala v času samega ocenjevanja in še naprej. - mednarodna skupnost, vključno z OVSE, daje velik pomen ustanovitvi neposrednega in trajnega dialoga na visoki ravni med vsemi kosovskimi skupnostmi in med Beogradom in Prištino - OVSE se je zavezala, da ostane dejavna na Kosovu in da bo okrepila svoje dejavnosti na področju policije, vladavine prava in javne administracije URL: http://www.osce.org/cio/item_1_14903.html
2005	1. julij	Izjava za medije: OSCE Chairman discusses Central Asia and Kosovo with US Secretary of State	- Predsedujoči izpostavi pripravljenost OVSE, da sodeluje v procesu pogajanj o prihodnjem statusu Kosova, kjer ima OZN ključno vlogo - s strokovnostjo in edinstveno terensko prisotnostjo v regiji lahko OVSE doprinese v pogajanjih URL: http://www.osce.org/cio/item_1_15511.html
2005	21. september	Izjava za medije: Heads of UN and OSCE stress significance of alliances among civilisations	- v razpravi o Kosovu sta se oba strinjala, da mednarodna skupnost ne sme dovoliti, da pride do destabilizacije regije URL: http://www.osce.org/cio/item_1_16308.html
2005	14.	Izjava za medije:	- Predsedujoči poziva politične voditelje Kosova in voditelje

	oktober	<i>OSCE Chairman voices support for beginning of status talks on Kosovo</i>	posameznih skupnosti na Kosovu, da igrajo aktivno vlogo pri prihajajočih pogajanjih o prihodnjem statusu - prišel je čas, da se začnejo pogajanja o prihodnjem statusu. Pomembno je, da se zagotovi vključenost tudi drugih skupnosti na Kosovu v pogajanja. Dialog mora potekati na vseh ravneh, še posebej med političnimi silami na Kosovu, a tudi med Beogradom in Prištino - OVSE mora biti pripravljena da sodeluje v prihodnjem procesu, in sicer z izvajanjem pomembnih nalog, kot so izgradnja kapacitet in pospeševanje človekovih pravic -časne institucije na Kosovu naj nadaljujejo z izpolnjevanjem standardov, kajti mednarodna skupnost bo ohranila nadzor nad napredovanjem in bo reagirala napredku primerno URL: http://www.osce.org/cio/item_1_16635.html
2005	14. oktober	<i>Izjava za medije: OSCE Chairman-in-Office calls on all sides to compromise on future status on Kosovo</i>	- Predsedujoči pozove oblasti v Beogradu in Prištini k sklepanju kompromisov v pogajanjih o prihodnjem statusu - po njegovih besedah si mednarodna skupnost prizadeva za kompromisno rešitev, ki bo vodila v stabilnost regije - OVSE bo igrala pomembno vlogo v zaščiti človekovih pravic na Kosovu še naprej - pogajanja o prihodnjem statusu so samo eden izmed pozitivnih elementov razvoja v regiji. Končni cilj je celotna in svobodna Evropa URL: http://www.osce.org/cio/item_1_16631.html

Predsedujoči OVSE Solomon Passy (Bolgarija, 2004)

LETO	DATUM	DOKUMENT	VSEBINA	OPOMBE
2004	7. maj	Govor Predsedujočega OVSE, Dr. Solomona Passya, v Varnostnem svetu OZN	- OVSE še vedno igra pomembno vlogo pri izgradnji civilne družbe v pokonfliktni obnovi Kosova; pri tem sodeluje z drugimi mednarodnimi organizacijami - implementacija politike 'standardi pred statusom' se mora striktno upoštevati in izvajati - nasilje na Kosovu je pokazalo, da se mora mednarodna skupnost, še posebej OZN, Nato, EU in OVSE, med seboj uskladiti in sodelovati za ohranitev napredka in doseganje njegove trajnosti URL: http://www.osce.org/documents/cio/2004/05/2889_en.pdf	
2004	5. julij	Govor Predsedujočega OVSE, Dr. Solomona Passya, na 13. letnem zasedanju Parlamentarne skupščine OVSE	- dogodki na začetku leta na Kosovu so pokazali, da mora OVSE zagotavljati konkretne ukrepe za zmanjševanje napetosti in za iskanje mirne rešitve nastale situacije - terenska prisotnost omogoča hitro in primerno odzivanje v sodelovanju s partnerskimi institucijami URL: http://www.osce.org/documents/cio/2004/07/3285_en.pdf	
IZJAVE ZA MEDIJE:				
2004	18. marec	<i>Izjava za medije: OSCE Chairman strongly condemns violence in Kosovo</i>	- nasilje spodkopava multi-etnično in demokratično prihodnost Kosova - dialog med etničnimi skupnostmi in toleranca so nujni pogoji za stabilnost na Kosovu in za njegov demokratičen razvoj URL: http://www.osce.org/cio/item_1_8155.html	
2004	23. marec	<i>Izjava za medije: OSCE Chairman urges Kosovo leaders to show will to build tolerant society</i>	- nasilje, ki se je zgodilo prejšnji teden, je nesprijemljivo za demokratične družbe in ni dobrodošlo na poti v Evropo. Storilci morajo biti kaznovani. -časne institucije na Kosovu morajo uresničiti svoje obveze za izgradnjo stabilnega, demokratičnega in multi-etničnega Kosova - potrdi pripravljenost OVSE, da nadaljuje s svojim delovanjem na področju demokratizacije, vključno s sodelovanjem pri	

			izvedbi svobodnih in poštenih parlamentarnih volitev v oktobru 2004 URL: http://www.osce.org/cio/item_1_8164.html
2004	24. marec	Izjava za medije: OSCE Chairman-in-Office visiting Belgrade condemns killings of police in Belgrade	- nasilje in netolerantnost ne pomagata pri reševanju situacije na Kosovu. Ravno nasprotno. URL: http://www.osce.org/cio/item_1_8173.html
2004	7. maj	Izjava za medije: OSCE Chairman encourages UN Security Council to seek OSCE support in Iraq, Afghanistan	- nasilje na Kosovu je še enkrat pokazalo, da mora mednarodna skupnost sodelovati za ohranitev napredka in njegovo trajnost URL: http://www.osce.org/cio/item_1_8275.html
2004	20. september	Izjava za medije: OSCE Chairman says economic development is essential for political progress in Kosovo	- pozdravi napredek na področju varnosti, vladavine prava, svobode gibanja in vrnitev razseljenih in beguncev. Poudari pripravljenost OVSE, da še naprej pomaga na teh področjih in da okrepi svoje delovanje na področju izgradnje človeških virov in policije. URL: http://www.osce.org/cio/item_1_8583.html
2004	23. september	Izjava za medije: OSCE Chairman urges Kosovo Serbs to take part in October elections	_ OVSE ostaja popolnoma zavezana k izgradnji demokratičnega in multi-etničnega Kosova. Oktobrske volitve so bile osrednjega pomena v tem procesu. URL: http://www.osce.org/cio/item_1_8591.html
2004	19. oktober	Izjava za medije: OSCE Chairman urges Kosovo politicians to reach out to electorate	- OVSE je ponosna nad svojim delom, ki ga je opravila v zadnjih petih letih na Kosovu, s tem ko je pomagala vzpostaviti učinkovite, visoko izurjene, multi-etnične policijske sile - OVSE je dolgoročno zavezana h Kosovu, kajti obstajala bo nenehna potreba po izgradnji institucij in človeških virov ter po aktivnostih, ki se nanašajo na mladinsko populacijo in njihovo izobraževanje URL: http://www.osce.org/cio/item_1_8671.html
2004	21. oktober	Izjava za medije: OSCE Chairman urges Serbia and Montenegro to speed up reform	- poziva srbsko populacijo na Kosovu, da sodeluje na kosovskih parlamentarnih volitvah 23. oktobra URL: http://www.osce.org/cio/item_1_8677.html
2004	27. oktober	Izjava za medije: OSCE Chairman-in-Office welcomes calm and orderly elections in Kosovo	- delovanje mednarodne skupnosti pri organizaciji volitev je dokaz za njeno dolgotrajno zavezo za zagotavljanje stabilnosti in razvoja na Kosovu - volitve so nadaljnji korak v procesu stabilizacije in demokratizacije Kosovo -časne institucije na Kosovu naj sodelujejo z OVSE in drugimi mednarodnimi organizacijami za uresničevanje standardov, kajti to vodi v stabilizacijo in razvoj regije URL: http://www.osce.org/cio/item_1_8685.html

Predsedujoči OVSE Jaap de Hoop Scheffer (Nizozemska, 2003)

LETO	DATUM	DOKUMENT	VSEBINA	OPOMBE
2003	10. junij	Overview of the Activities of OSCE Missions,	- delovanje OVSE na Kosovu spada predvsem na področje človekove razsežnosti. Poleg tega OVSE sodeluje na področju policije (<i>Kosovo Police Service School</i>) in na področju	

		<i>OSCE Secretariat and Institutions on aspects related to the Annual Security Review Conference</i>	preprečevanja trgovine z belim blagom - OVSE bo nadaljevala z izvajanjem nadzora, z izobraževanjem, urjenjem in usklajevanjem politik, še posebej na področju začasnih institucij na Kosovu in na področju policijskih sil URL: http://www.osce.org/documents/sg/2003/06/356_en.pdf
IZJAVE ZA MEDIJE:			
2003	24. april	Izjava za medije: OSCE Chairman-in-Office: no premature discussion about final status of Kosovo	- Predsedujoči ne podpira začetka pogajanj o končnem statusu Kosova, saj je mnenja, da je potrebno na Kosovu še veliko storiti. Mednarodna skupnost mora tako na ekonomskem kot na političnem področju ponovno potrditi svoje obveznosti glede Kosova. - obstaja potreba po nadaljnjem pragmatičnem delovanju na področju boja z nezaposlenostjo in izboljšanja razmer na področju zdravstva, izobraževanja, svobode gibanja in varnostne situacije, kar bi omogočilo vrnitev razseljenih oseb in beguncev URL: http://www.osce.org/cio/item_1_7460.html
POROČILA O DEJAVNOSTIH PREDSEDUJOČEGA OVSE:			
2004	20. februar	Poročilo o dejavnostih Predsedujočega OVSE/ Report on the activities of the OSCE Chairman-in-Office for 2003	- Predsedujoči je podpiral dejavnosti Misije OVSE na Kosovu in njeno sodelovanje z UNMIK-om na področju pospeševanja standardov in njihove implementacije s predajanjem večje odgovornosti na začasne institucije KOsova - Predsedujoči je sodeloval kot mednarodni garant pri uradni otvoritvi dialoga med delegati iz Beograda in Prištine URL: http://www.osce.org/documents/cio/2004/01/1936_en.pdf

Predsedujoči OVSE Antonio Martins da Cruz (Portugalska, 2002)

LETO	DATUM	DOKUMENT	VSEBINA	OPOMBE
IZJAVE ZA MEDIJE:				
2002	19. april	Izjava za medije: OSCE approves budget for Kosovo municipal elections	- sprejetje proračuna za volitve je odraz zanimanja in zavezanosti institucij OVSE v prizadevanjih za stabilizacijo Balkana, za pospeševanje demokracije in vladavine prava URL: http://www.osce.org/cio/item_1_6669.html	
2002	24. maj	Izjava za medije: OSCE Chairmanship backs move by Kosovo Special Representative	- izrazi popolno podporo odločitvi Posebnega predstavnika Generalnega sekretarja OZN, Michaela Steinerja, da razglasi "Resolution on the protection of the Territorial Integrity of Kosovo", ki jo je sprejela kosovska skupščina kot nično URL: http://www.osce.org/cio/item_1_6730.html	
2002	2. avgust	Izjava za medije: OSCE Chairman-in-Office welcomes broad participation in Kosovo municipal elections	- občinske volitve 26. oktobra so pomemben mejnik v izgradnji institucij - OVSE ostaja zavezana k izvajanju volitev. To je odraz njene trajne podpore demokratičnemu razvoju Kosova URL: http://www.osce.org/cio/item_1_6887.html	
2002	10. september	Izjava za medije: OSCE Chairman-in-Office calls for energetic and peaceful election campaign in Kosovo	- kosovske skupnosti bodo prevzele nase vedno več odgovornosti pri izgradnji resnično trajnostnih institucij samoupravljanja na lokalni ravni - obstaja veliko mednarodno zanimanje za volitve in za napredek, ki ga doživlja Kosovo na področju doseganja standardov - trda lokalna vlada, ki temelji na demokratičnih volitvah bo najboljši temelj za multi-etnično družbo na Kosovu URL: http://www.osce.org/cio/item_1_6961.html	
2002	24. oktober	Izjava za medije: OSCE Chairman-in-Office calls on all communities in	- visoka udeležba na volitvah s strani vseh skupnosti bo odraz njihove deljene odgovornosti za izgradnjo multi-etnične in demokratične družbe in odraz, da se je Kosovo pomaknilo korak naprej na svoji poti sprave in demokracije	

		<i>Kosovo to go and vote</i>	URL: http://www.osce.org/cio/item_1_7072.html
2002	29. oktober	Izjava za medije: <i>OSCE Chairman-in-Office calls on Kosovo politicians to respect election outcome</i>	- Predsedujoči izpostavi pomen spoštovanja volilnih rezultatov URL: http://www.osce.org/cio/item_1_7088.html

Predsedujoči OVSE Jaime Gama (Portugalska, 2002)

LETO	DATUM	DOKUMENT	VSEBINA	OPOMBE
IZJAVE ZA MEDIJE:				
2002	20. februar	Izjava za medije: <i>Elections and institution-building on top of agenda during Chairman-in-Office visit to Kosovo</i>	- pomen občinskih volitev se skriva v tem, da bodo ljudje na Kosovu prejeli večjo odgovornost pri oblikovanju res trajnih institucij samoupravljanja - volitve so temeljni element demokratičnega razvoja URL: http://www.osce.org/cio/item_1_6559.html	
2002	1. marec	Izjava za medije: <i>OSCE welcomes agreement on establishment of Provisional Institutions of Self-Government in Kosovo</i>	- Predsedujoči pozdravi dogovor glede volitev Predsednika na Kosovu in glede ustanovitve vlade - mednarodna skupnost ne more sodelovati pri organizaciji občinskih volitev, če ne obstaja volja po reševanju političnih razmer na Kosovu URL: http://www.osce.org/cio/item_1_6573.html	

Predsedujoči OVSE Mircea Dan Geoana (Romunija, 2001)

LETO	DATUM	DOKUMENT	VSEBINA	OPOMBE
IZJAVE ZA MEDIJE:				
2001	11. januar	Izjava za medije: <i>Chairman-in-Office delivers first address to OSCE Permanent Council</i>	- vrnitev Jugoslavije v OVSE je velik preboj za demokracijo, ki nudi prostor za izgradnjo varnosti in stabilnosti v regiji - OVSE bo ostala zavezana pomagati pri obnovi družbe ter pri implementaciji Resolucije 1244 na Kosovu URL: http://www.osce.org/cio/item_1_5668.html	
2001	18. januar	Izjava za medije: <i>EU – OSCE cooperation</i>	- razmere na Kosovu so jasno pokazale, da obstajajo težave glede pošiljanja zadostnega števila primerno usposobljenega osebja, ko je to potrebno. Od vojaških sil se ne more pričakovati, da bodo izvajale civilne naloge, zato se mora OVSE osredotočiti na razvoj virov, kot so policijske sile, tožilci, sodniki, pravni strokovnjaki, poročevalci, strokovnjaki na področju človekovih pravic, uradniki URL: http://www.osce.org/cio/item_2_17.html	
2001	16. februar	Izjava za medije: <i>Chairman-in-Office: Spiral of violence must stop in Kosovo</i>	- OVSE, skupaj z drugimi mednarodnimi organizacijami, si zelo prizadeva za odpravljanje vojnih 'ran' in za ustvarjanje tolerantnega okolja na Kosovu. Storilci kaznivih dejanj, ki spodbujajo trud mednarodne skupnosti, morajo biti kaznovani URL: http://www.osce.org/cio/item_1_5734.html	
2001	1. marec	Izjava za medije: <i>OSCE – UN cooperation in Kosovo</i>	- sodelovanje na področju volitev, volilnega registra, urjenja civilnega osebja, izbora kandidatov za policijske uslužbenke - ustanovitev misij OZN in OVSE na terenu na podlagi Resolucije 1244 predstavlja nov korak na področju sodelovanja med organizacijama URL: http://www.osce.org/cio/item_2_20.html	

2001	11. april	Izjava za medije: <i>OSCE and Council of Europe holds high-level meeting in Bucharest</i>	- izrazi zaskrbljenost nad povečanim nasiljem na Kosovu - poudari pomen volitev URL: http://www.osce.org/cio/item_1_5892.html
2001	20. april	Izjava za medije: <i>Chairman-in-Office firmly condemns the terrorist attacks in Kosovo</i>	- izpostavi prizadevanje in delovanje OVSE, v sodelovanju z drugimi mednarodnimi organizacijami, pri izgradnji multi-etnične civilne družbe na Kosovu, preko ustanavljanja novih demokratičnih struktur in obnove spoštovanja policijskih sil in sodne veje URL: http://www.osce.org/cio/item_1_5914.html
2001	18. junij	Izjava za medije: <i>Elections top agenda of Chairman-in-Office visit to Kosovo</i>	- Kosovo se mora pripraviti na prihodnost z ekonomsko in institucionalno stabilnostjo - Predsedujoči poziva k povečanemu dialogu med silami na Kosovu, beograjskimi oblastmi in drugimi - volitve so označene kot velik preobrat - zavezanost OVSE k trajnostnem delovanju za doseganje resnično multi-etničnega Kosova URL: http://www.osce.org/cio/item_1_5882.html
2001	6. julij	Izjava za medije: <i>OSCE Chairman-in-Office addresses 10th annual meeting of the Organisation's Parliamentary Assembly</i>	- pomen volitev v novembru, ki jih pripravlja OVSE URL: http://www.osce.org/cio/item_1_6118.html
2001	5. november	Izjava za medije: <i>OSCE Chairman-in-Office welcomes endorsement of Kosovo Serb participation in November election</i>	- volitve na Kosovu, ki jih organizira OVSE so najpomembnejši dogodek na Kosovu v tem letu za izgradnjo multi-etnične družbe in začasnih institucij samoupravljanja - - izrazi upanje, da bodo srbski prebivalci Kosova sodelovali, kajti s tem bodo stopili na pot reševanja problemov ter prevzeli sprejemanje odločitev o prihodnji družbi Kosova v svoje roke URL: http://www.osce.org/cio/item_1_6380.html
2001	18. november	Izjava za medije: <i>Chairman-in-Office hails peaceful Kosovo-wide election</i>	- volitve in volilni rezultat so odraz politične zrelosti volilnega telesa; zelo je pomembno, da politične stranke spoštujejo rezultat teh volitev URL: http://www.osce.org/cio/item_1_6412.html

Predsedujoči OVSE Benita Ferrero Waldner (Avstrija, 2000)

LETO	DATUM	DOKUMENT	VSEBINA	OPOMBE
IZJAVE ZA MEDIJE:				
2000	4. februar	Izjava za medije: <i>Statement by the OSCE Chairperson-in-Office on the situation in Kosovo</i>	- odgovarjanje na nasilje z nasiljem ne doprinese k reševanju resnih težav glede etničnih napetosti na Kosovu - politične rešitve problemov se lahko najde le s pomočjo obstoja vsaj minimalnega dialoga in spoštovanja nenasilnega sobivanja s strani skupnosti živečih na Kosovu URL: http://www.osce.org/cio/item_1_4528.html	
2000	22. februar	Izjava za medije: <i>Chairperson-in-Office calls on Kosovars to stop violence</i>	- poudari pomen vloge OVSE v mirovnem procesu na Kosovu v ustvarjanju delujočih demokratičnih institucij, spoštovanja človekovih pravic, demokracije in podpore svobodnih in pravičnih medijev URL: http://www.osce.org/cio/item_1_4581.html	
2000	9. marec	Izjava za medije: <i>OSCE Chairperson-in-</i>	- volitve so eden izmed najpomembnejših korakov na poti demokratizacije Kosova URL: http://www.osce.org/cio/item_1_4574.html	

		<i>Office welcomes approval of Kosovo civil registration budget</i>	
2000	12. april	Izjava za medije: <i>OSCE and Council of Europe hold high-level meeting in Vienna</i>	- sodelovanje med OVSE in Svetom Evrope glede volitev na Kosovu - pozivanje Beograda k sodelovanju URL: http://www.osce.org/cio/item_1_4490.html
2000	27. oktober	Izjava za medije: <i>OSCE statement on eve of Kosovo elections</i>	- izpostavi pomen prvih demokratičnih volitev na občinski ravni in vlogo OVSE pri njihovi organizaciji URL: http://www.osce.org/cio/item_1_5459.html
2000	29. oktober	Izjava za medije: <i>OSCE Chair welcomes peaceful conduct of municipal elections in Kosovo</i>	- volitve predstavljajo pomemben korak v procesu demokratizacije in nadaljnega izvrševanja Resolucije 1244 - ohranitev multi-etnične družbe na Kosovu ostaja političen cilj OVSE URL: http://www.osce.org/cio/item_1_5471.html
2000	7. november	Izjava za medije: <i>OSCE to welcome Federal republic of Yugoslavia as participating state</i>	- Predsedujoči izjavi, da pričakuje, da bo Jugoslavija igrala aktivno vlogo pri prihodnjem mirnem razvoju na Balkanu; sedaj ko je znova postala sodelujoča država OVSE URL: http://www.osce.org/cio/item_1_5506.html
2000	10. november	Izjava za medije: <i>FRY becomes 55th OSCE participating state</i>	- pozdravi vrnitev ZRJ v OVSE URL: http://www.osce.org/cio/item_2_4.html
2000	24. november	Izjava za medije: <i>OSCE condemns upsurge of violence in Kosovo and in south-eastern Serbia</i>	- obsodi nasilje URL: http://www.osce.org/cio/item_1_5581.html

Predsedujoči OVSE Knut Vollebæk (Norveška, 1999)

LETO	DATUM	DOKUMENT	VSEBINA	OPOMBE
IZJAVE ZA MEDIJE:				
1999	16. januar	Izjava za medije: <i>OSCE Chairman-in-Office condemns atrocities in Kosovo</i>	- poziva ZRJ k takojšnjem prenehanju vojaških aktivnosti na Kosovu in k izogibanju dejanjem, ki bi utegnili povečati napetosti v regiji - poziva stranke v konfliktu, da spoštujejo mirovni sporazum in se vzdržijo dejavnosti, ki bi lahko vodile v poslabšanje napete situacije - trajna rešitev krize se lahko najde le s političnimi sredstvi URL: http://www.osce.org/cio/item_1_4811.html	
	19. januar	Izjava za medije: <i>Statement by the OSCE Chairman-in-Office on Kosovo</i>	- OVSE in mednarodna skupnost sta zaskrbljeni glede naraščajočih napetosti v regiji - znotraj OVSE obstaja konsenz, da e trajno rešitev mogoče najti le s političnimi sredstvi URL: http://www.osce.org/cio/item_1_4803.html	
	4. februar	Izjava za medije: <i>OSCE Chairman-in-Office calls on parties to negotiate on Kosovo</i>	- poziva vlado ZRJ k sodelovanju v mirovnih pogajanjih, ki se bodo začela v Rambouilletu v Franciji - poziva voditelje kosovskih Albancev k oblikovanju enotne pogajalske skupine - po besedah Predsedujočega OVSE je Rambouillet zadnja možnost za mirno rešitev konflikta, zato poziva stranke v konfliktu, da izkoristijo to priložnost in aktivno sodelujejo v	

			političnem procesu URL: http://www.osce.org/cio/item_1_4797.html
	23. februar	Izjava za medije: OSCE Chairman-in-Office welcomes outcome of Rambouillet Negotiations	- pozdravi izid pogajanj v Rambouilletu, saj je s tem nastal politični okvir za rešitev krize - poudari pripravljenost OVSE, da prevzame ključno vlogo pri njegovi implementaciji URL: http://www.osce.org/cio/item_1_4796.html
	13. marec	Izjava za medije: OSCE Chairman-in-Office condemns terrorists attacks in Kosovo	- sporazum iz Rambouilleta predstavlja pravično in uravnoteženo rešitev, zato ga morata obe stranki sprejeti. V njenih rokah je prihodnost prebivalcev Kosova, zato morata prevzeti odgovornost in podpisati sporazum URL: http://www.osce.org/cio/item_1_4792.html
	19. marec	Izjava za medije: OSCE Chairman-in-Office pulls OSCE personnel out of Kosovo	- Predsedujoči se odloči umakniti misijo OVSE (<i>Kosovo Verification Mission</i>) iz Kosova, zaradi neuspešnih pogajanj v Parizu in po posvetovanju z zunanjimi ministri Skupine za stike in drugimi člani <i>troike</i> URL: http://www.osce.org/cio/item_1_4789.html
	24. marec	Izjava za medije: Last appeal to President Milošević by the Chairman-in-Office of the OSCE	- poziva jugoslovanske oblasti, da zagrabijo priložnost za mirno rešitev kosovskega konflikta, kar je po njegovem mnenju nujno za preprečitev poslabšanja humanitarnih razmer na Kosovu - poziva Predsednika Miloševića, da sprejme sporazum iz Rambouilleta in takoj zaustavi uporabo sile s strani jugoslovanskih in srbskih sil na Kosovu URL: http://www.osce.org/cio/item_1_4788.html
	1. april	Izjava za medije: OSCE increases assistance to refugees from Kosovo	- OVSE poveča pomoč kosovskim beguncem preko osebja in opreme Verifikacijske misije na Kosovu URL: http://www.osce.org/cio/item_1_4785.html
	1. april	Izjava za medije: OSCE Chairman-in-Office outraged by crimes against population in Kosovo	- Predsedujoči obsoja zločine nad albanskim prebivalstvom Kosova s strani jugoslovanskih in srbskih sil URL: http://www.osce.org/cio/item_1_4784.html
	4. april	Izjava za medije: OSCE Kosovo Verification Mission investigates human rights violations	- Verifikacijska misija na Kosovu preučuje kršitve človekovih pravic na Kosovu URL: http://www.osce.org/cio/item_1_4818.html
	28. april	Izjava za medije: OSCE Ministerial Troika ready for responsibilities in political settlement in Kosovo	- <i>troika</i> izrazi pripravljenost OVSE, da služi kot usklajevalni okvir in da prevzame nase znatno odgovornost za implementacijo političnega sporazuma na Kosovu - iskanje politične rešitve se mora nadaljevati - jugoslovanske oblasti morajo v celoti sprejeti pogoje mednarodne skupnosti - poudarijo, da konflikt na Kosovu predstavlja grožnjo stabilnosti in reformi sosednjih držav URL: http://www.osce.org/item/4783.html
	20. maj	Izjava za medije: OSCE Chairman-in-Office holds meeting on Balkan regional stability	- kriza na Kosovu in problem beguncev predstavlja resno grožnjo stabilnosti v sosednjih državah in celotni Jugovzhodni Evropi URL: http://www.osce.org/cio/item_1_4779.html
	3. junij	Izjava za medije: OSCE Chairman-in-Office welcomes	- pozdravi, da jugoslovanske oblasti sprejmejo pogoje mednarodne skupnosti za politično rešitev kosovske krize URL: http://www.osce.org/cio/item_1_4777.html

		<i>Yugoslav acceptance of peace plan</i>	
	25. julij	Izjava za medije: OSCE Chairman-in-Office condemns killing of civilian Serbs in Kosovo	- Predsedujoči obžaluje poboj 14 Srbov; ti poboji predstavljajo nujno potrebo po povečani mednarodni zaščiti Srbov in drugih ranljivih etničnih skupin v pokrajini URL: http://www.osce.org/cio/item_1_4753.html
	7. oktober	Izjava za medije: Chairman-in-Office urges restraint and reconciliation in Kosovo	- glavni izziv Misije OVSE na Kosovu so priprave na volitve URL: http://www.osce.org/cio/item_1_4634.html
	21. november	Izjava za medije: OSCE and Council of Europe hold 7th high-level meeting	- organizaciji sta se strinjali, da bosta utrdili in povečali sodelovanje na področju urjenja sodnikov, uradnikov in policije ter na področju pospeševanja človekovih pravic (še posebej na področju ustanovitve institucije Varuha človekovih pravic) URL: http://www.osce.org/cio/item_1_4652.html

Predsedujoči OVSE Bronislaw Geremek (Poljska, 1998)

LETO	DATUM	DOKUMENT	VSEBINA	OPOMBE
IZJAVE ZA MEDIJE:				
1998	2. marec	Izjava za medije: OSCE Chairman-in-Office deeply concerned over armed clashes in Kosovo	- Predsedujoči poziva strani, da se vzdržijo nadaljnemu nasilju in začnejo z dialogom - izrazi pripravljenost OVSE, da pomaga pri tem procesu - rešitev kosovskega problema je ključni element v normalizaciji odnosom med ZRJ in mednarodno skupnostjo URL: http://www.osce.org/cio/item_1_5023.html	
	24. marec	Izjava za medije: OSCE welcomes education agreement in Kosovo	- OVSE pozdravlja sporazum o izobraževanju med oblastjo v Beogradom in Prištino URL: http://www.osce.org/cio/item_1_5032.html	
	13. maj	Izjava za medije: OSCE Chairman-in-Office welcomes Milošević-Rugova talks	- pozdravi dialog med Miloševićem in Rugovo URL: http://www.osce.org/cio/item_1_5036.html	
	11. junij	Izjava za medije: OSCE deploras use of force by Serb military in Kosovo	- poziva Miloševića, da ustvari pogoje za takojšnjo obnovitev dialoga URL: http://www.osce.org/cio/item_1_5044.html	
	30. julij	Izjava za medije: OSCE Chairman-in-Office deploras escalation of violence in Kosovo	- kosovska kriza je stopila na raven, kjer so posledice za regionalno varnost postale nepredvidljive - OVSE ostaja pripravljena pomagati pri mirnem reševanju kosovskega konflikta URL: http://www.osce.org/cio/item_1_5051.html	
	25. september	Izjava za medije: OSCE urges Yugoslavia to seek political solution for Kosovo conflict	- poziva ZRJ k iskanju politične rešitve kosovskega konflikta URL: http://www.osce.org/cio/item_1_5059.html	
	7. oktober	Izjava za medije: Statement by the OSCE Chairman-in-Office on	- izpostavi dolgotrajno pripravljenost OVSE, da pomaga pri demokratizaciji ZRJ in pri reševanju kosovske krize, kjer se dogaja človeško trpljenje in obstaja nevarnost, da se bodo razmere v prihodnosti še poslabšale	

		<i>Yugoslavia</i>	- opazovanje, ki ga izvaja OVSE, je lahko pomemben element v procesu reševanja kosovske krize URL: http://www.osce.org/cio/item_1_5063.html
	15. oktober	Izjava za medije: <i>OSCE decides to support verification mission for Kosovo</i>	- izpostavi dolgotrajno pripravljenost OVSE, da pomaga pri mirnem reševanju kosovske krize URL: http://www.osce.org/cio/item_1_5065.html
	21. oktober	Izjava za medije: <i>Foreign Ministers of OSCE Troika meet in Oslo</i>	- pogovori o Verifikacijski misiji na Kosovu URL: http://www.osce.org/item/5070.html
	15. december	Izjava za medije: <i>OSCE Chairman-in-Office condemns Kosovo violence</i>	- OVSE izrazi popolno podporo za pogajanja, ki jih vodita ameriški odposlanec Christopher Hill in predstavnik EU, Wolfgang Petritsch, saj le-ta predstavljajo edino pot, ki vodi do mirne rešitve URL: http://www.osce.org/cio/item_1_5079.html
	27. december	Izjava za medije: <i>OSCE Chairman-in-Office concerned with breach of ceasefire in Kosovo</i>	- poziva obe strani k prenehanju bojevanja in k ponovnem sodelovanju na pogajanjih URL: http://www.osce.org/cio/item_1_5080.html

Predsedujoči OVSE Niels Helveg Petersen (Danska, 1997)

LETO	DATUM	DOKUMENT	VSEBINA	OPOMBE
IZJAVE ZA MEDIJE:				
1997	5. februar	Izjava za medije: <i>OSCE Chairman-in-Office issues statement on latest developments in the Federal Republic of Yugoslavia</i>	- Gonzalezovo poročilo: Predsedujoči pozdravi odločitev beograjskih oblasti, da se pomaknejo k implementaciji priporočil OVSE glede lokalnih volitev. In izrazi upanje, da je ta odločitev prvi korak na poti demokratičnega razvoja v ZRJ - Predsedujoči poudari, da je edina pot, ki pelje naprej, zgodnja demokratična reforma ZRJ URL: http://www.osce.org/item/4926.html	
	6. marec	Izjava za medije: <i>OSCE Chairman-in-Office issues statement on municipal elections in Bosnia and Herzegovina</i>	- volitve v BIH URL: http://www.osce.org/item/4936.html	
	27. junij	Izjava za medije: <i>Chairman-in-Office welcomes a reinforced role for the OSCE in Croatia</i>	- OVSE in Hrvaška URL: http://www.osce.org/item/4933.html	
	5. avgust	Izjava za medije: <i>Chairman-in-Office issues statement on election monitoring in the Federal Republic of Yugoslavia</i>	- opazovanje volitev v ZRJ URL: http://www.osce.org/item/4923.html	
	18. avgust	Izjava za medije: <i>Chairman-in-Office issues statement on observation of</i>	- opazovanje volitev v ZRJ URL: http://www.osce.org/item/4921.html	

		<i>elections in the Federal Republic of Yugoslavia</i>	
	22. avgust	Izjava za medije: Chairman-in-Office issues statement on observation of presidential elections in the Republic of Montenegro	- opazovanje volitev v Črni gori URL: http://www.osce.org/item/4920.html
	11. september	Izjava za medije: OSCE Chairman-in-Office and Permanent Council issue joint declaration on elections in Bosnia and Herzegovina	- volitve v BIH URL: http://www.osce.org/item/4914.html
	19. september	Izjava za medije: OSCE Chairman-in-Office to appoint Gonzalez as Personal Representative for Serbia	- določitev Gonzaleza za Osebnega predstavnika za Srbijo URL: http://www.osce.org/item/4912.html

Predsedujoči OVSE Flavio Cotti (Švica, 1996)

LETO	DATUM	DOKUMENT	VSEBINA	OPOMBE
IZJAVE ZA MEDIJE:				
1996	19. september	Izjava za medije: OSCE Troika Ministers issue statement on elections in Bosnia and Herzegovina	- volitve v BIH URL: http://www.osce.org/item/4892.html	
	19. november	Izjava za medije: Statement of the Chairman-in-Office of the OSCE on the Situation in the Federal Republic of Yugoslavia	- razmere v ZRJ URL: http://www.osce.org/item/4874.html	
	17. december	Izjava za medije: OSCE Chairman-in-Office to send Special Representative to the Federal Republic of Yugoslavia	- Osebni predstavnik Predsedujočega OVSE, Filipe Gonzalez, gre v ZRJ URL: http://www.osce.org/item/4863.html	
	20. december	Izjava za medije: Personal representative of the OSCE Chairman-in-Office leaves for Belgrade today	- mandat Gonzaleza je pridobivanje informacij od političnih sil, institucij in sodne oblasti o dejstvih in dogodkih, ki se nanašajo na občinske volitve v ZRJ, vključno z razglasitvijo neveljavnosti volilnih rezultatov. Poleg tega njegovo delo posega na področje demokratičnih pravic, medijev in narodnih manjšin. URL: http://www.osce.org/item/4870.html	

Predsedujoči OVSE Laszlo Kovacs (Madžarska, 1995)

LETO	DATUM	DOKUMENT	VSEBINA	OPOMBE
IZJAVE ZA MEDIJE:				
1995	4. januar	Izjava za medije: <i>Chairman-in-Office appoints Ombudsmen of the Federation of Bosnia and Herzegovina</i>	- ukvarjanje z BIH URL: http://www.osce.org/item/4955.html	
	5. maj	Izjava za medije: <i>OSCE Troika ministers condemn violence in Croatia</i>	- ukvarjanje s Hrvaško URL: http://www.osce.org/item/4982.html	
	12. julij	Izjava za medije: <i>OSCE Chairman-in-Office condemns Bosnian-Serb takeover in Srebrenica</i>	- mednarodna skupnost bi morala iskati primernejše in učinkovitejše načine za nadaljevanje aktivnosti na področju upravljanja s konflikti na območju nekdanje Jugoslavije; OVSE ponovno izrazi pripravljenost za aktivno podporo pri prizadevanjih, ki se nanašajo na gradnjo miru in pravice v regiji URL: http://www.osce.org/item/4991.html	
	9. avgust	Izjava za medije: <i>OSCE Chairman-in-Office calls for political settlement in Krajina</i>	- ukvarjanje z ZRJ URL: http://www.osce.org/item/4996.html	
	19. oktober	Izjava za medije: <i>Foreign ministers of Troika meet in Geneva</i>	- ministri potrjujejo podporo za mednarodna prizadevanja po reševanju konfliktov na območju nekdanje Jugoslavije in izrazijo pripravljenost OVSE, da sodeluje pri implementaciji URL: http://www.osce.org/item/5000.html	
	23. november	Izjava za medije: <i>Dayton peace process foresees important OSCE role</i>	- Dayton predvidi pomembno vlogo OVSE URL: http://www.osce.org/item/5003.html	
	18. december	Izjava za medije: <i>OSCE Chairman-in-Office appoints Head of Mission to Bosnia and Herzegovina</i>	- ukvarjanje z BIH URL: http://www.osce.org/item/5005.html	
	21. december	Izjava za medije: <i>OSCE Chairman-in-Office appoints Ombudsman for Bosnia and Herzegovina</i>	- ukvarjanje z BIH URL: http://www.osce.org/item/5006.html	

GENERALNI SEKRETAR

Generalni sekretar, Marc Perrin de Brichambaut (od junija leta 2005)

LETO	DATUM	DOKUMENT	VSEBINA	OPOMBE
2005	21. november	Govor Generalnega sekretarja OVSE Generala Marc	- opozori na eno izmed področji na katerih je OVSE igrala pionirsko vlogo pri uporabi mehanizma za dolgoročno zagotavljanje stabilnosti in varnosti, to so terenske misije OVSE: na Kosovu OVSE zaposluje 1200 oseb in ima vodilno vlogo na	

		Perrin de Brichambaut na simpoziju OVSE, Nato in EU ter vloga oboroženih sil v spreminjajočem varnostnem okolju	področju izgradnje demokracije in pospeševanje človekovih pravic - OVSE je najprimernejša institucija za pomoč državam ,ki so še vedno v procesu tranzicije in zahtevajo pomoč, kot se kaže na Kosovu URL: http://www.osce.org/documents/sg/2005/11/17048_en.pdf
2005	12. avgust	Izjava za medije: OSCE Secretary General visits Kosovo, urges dialogue as way forward	- razprave o prihodnji vlogi OVSE na Kosovu - OVSE je bila priča napredku na Kosovu v zadnjih šestih letih in preko svojih misij je pomagala zgraditi institucije, ki služijo članom kosovske - poudari, da OVSE namerava še naprej ostati dejavna pri demokratizaciji Kosova preko opazovanja (<i>monitoring</i>) in urjenja človeških virov - sodelovanje med OVSE in začasnimi institucijami na Kosovu ter političnimi in civilnimi voditelji se bo nadaljevalo tudi v prihodnosti - poziva k dialogu med političnimi silami in predstavniki vseh skupnosti na Kosovu, kot pogoj za razvoj demokracije in institucij - pogovori o implementaciji standardov, decentralizaciji, lokalni samoupravi, spravi, vračanju notranje razseljenih URL: http://www.osce.org/secretariat/item_1_16017.html

Generalni sekretar, Ján Kubiš (1999-2005)

LETO	DATUM	DOKUMENT	VSEBINA	OPOMBE
2005	23. maj	Govor (<i>Talking points</i>) Generalnega sekretarja OVSE, ambasadorja Jána Kubiša na mednarodni konferenci Ocenjevanje razvoja na Zahodnem Balkanu: Današnji problemi, ideje za prihodnost	- OVSE je s svojim delovanjem izredno pripomogla k ustanovitvi delujočih institucij, zaščiti človekovih pravic, še posebej manjšinskih pravic, in k procesu sprave med skupnostmi - OVSE je ustanovila številne stabilne institucije, ki sedaj neodvisno izvajajo vrsto nalog - glede vloge OVSE na Kosovu v prihodnosti: - ob pričakovanju začetka pogajanj o prihodnjem statusu Kosova, se OVSE zaveda potrebe po fleksibilnosti in da se bo ob postopnem umiku UNMIK-a ter prevzemanjem vedno več odgovornosti s strani kosovskih institucij pojavila potreba po mednarodnem izvajanju določenih nalog. Te naloge lahko izvedejo samo organizacije kot so EU, NATO in OVSE. Namreč izobraževanje in urjenje človeških virov, ustanavljanje institucij, nadzor nad policijo in državno upravo so naloge, ki jih lahko opravi le OVSE, saj je po njegovem mnenju edina organizacija, ki ohranja terensko prisotnost v vseh občinah Kosova in ima znatne izkušnje ter strokovno znanje iz drugih nadzorovalnih misij v regiji. Ker se Generalni sekretar zaveda, da bo ob odhodu OZN postal glavni akter na Kosovu EU, pozove EU k ohranitvi sodelovanja in k usklajevanju z OVSE, saj kljub temu, da imata obe potrebne izkušnje, imata tudi različne primerjalne prednosti na določenih področjih. In to mora mednarodna skupnost upoštevati, ko bo 'delila' nove odgovornosti na Kosovu. URL: http://www.osce.org/documents/sg/2005/05/14838_en.pdf	
2005	29. junij	Annual Report of the Secretary General on Police-Related Activities in 2004	- nasilje v marcu je bilo šok vsem na Kosovu in zdelo se je, da je bil napredek na poti do pregleda standardov, v trenutku izničen - pohvali delovanje kosovskih policijskih sil v času nasilja URL: http://www.osce.org/documents/cio/2005/07/15504_en.pdf	

Generalni sekretar, Giancarlo Aragona (1996-1999)

LETO	DATUM	DOKUMENT	VSEBINA	OPOMBE
1998	21. oktober	<i>Foreign Ministers of OSCE Troika meet in Oslo, press release</i>	- troika se je sestala z namenom pregleda zadev, ki so na dnevnem redu OVSE, sodeloval je tudi Generalni sekretar - osredotočili so se na ustanavljanje Verifikacijske misije na Kosovu URL: http://www.osce.org/item/5070.html	
1999	28. april	<i>OSCE Ministerial Troika ready for responsibilities in political settlement in Kosovo, press release</i>	- troika izrazi pripravljenost OVSE da služi kot usklajevalni okvir in prevzame nase znatni del odgovornosti za implementacijo političnega dogovora na ksoovu – na srečanju je sodeloval tudi Generalni sekretar URL: http://www.osce.org/item/4783.html	

URAD ZA DEMOKRATIČNE INSTITUCIJE IN ČLOVEKOVE PRAVICE

LETO	DATUM	DOKUMENT	VSEBINA	OPOMBE
2000	1. december	<i>Annual Report 2000</i>	- program za Rome in Sinte iz Kosova (<i>Action Plan for Roma in Kosovo</i>), ki se izvaja v sodelovanju z Misijo OVSE na Kosovu in vključuje aktivnosti povezane z izgradnjo človeških virov, ozaveščanjem, identifikacijo potencialnih partnerjev za politične aktivnosti, pospeševanjem pravnih pravic Romskih skupnosti, nudenjem informacij v romskem jeziku, izboljšanjem zaščite pravic beguncev in nudenjem izobraževanja o človekovih pravicah - nadzor nad volitvami na Kosovu, opozarjanje na možne prevare in kršitve pri izvajanju samih volitev, podpora urjenju osebja institucije varuha človekovih pravic na Kosovu - prevod in izdaja albanske različice Priročnika o pravičnem sojenju od Amnesty International, ki naj bi pomagal pri izobraževanju človeških virov - v podporo mednarodnega dneva Romov, ODIHR organizira številne aktivnosti in kulturne prireditve - zaveže se ohraniti svoje zmogljivosti za zgodnje in učinkovito odzivanje tudi v prihodnje, še posebej preko t. i. nadzorne enote, ki je bila na Kosovu ustanovljena 1999 in deluje preko pripravljanja poročil ter organizacije projektov URL: http://www.osce.org/documents/odihhr/2000/12/1844_en.pdf	
2002	1. december	<i>Annual Report 2002</i>	- na področju nadzora nad trgovanjem z belim blagom je ODIHR pozval k rednemu posodabljanju in ohranjanju podatkovne baze v elektronski obliki, ki omogoča pregled nad situacijo in pregled nad vpletenimi akterji, tudi za območje Kosova - ODIHR je podpiral Misijo OVSE na Kosovu pri ustanavljanju Akademije za civilno družbo, ki bo razvijala kompetence potencialnih voditeljev nevladnih organizacij, pripomogla k ustanavljanju omrežij med posamezniki in nevladnimi organizacijami, saj na Kosovu primanjkuje motiviranih in usposobljenih voditeljev, ki bi služili kot referenčna točka, gonilna sila in spodbuda za nevladne organizacije - pomagal je, s pomočjo Misije OVSE na Kosovu, ustanoviti dialog med nevladnimi organizacijami iz Kosova in Srbije - pomagal je pri urjenju Romov, pripadnikov Aškalske skupnosti in Egipčanov na Kosovu za predstavnike njihovih skupnosti v odnosu do kosovskih avtoritet, kot so policija, socialna služba ali občinski uradniki - pomagal in podpiral je institucijo varuha človekovih pravic - organiziral je delavnico o sklepanju kontaktov za Rome na Kosovu URL: http://www.osce.org/documents/odihhr/2002/12/1843_en.pdf	

2004	19. maj	Annual Report 2003	<p>- omenja Poročilo o trgovanju z belim blagom v Jugovzhodni Evropi (November 2003), v katerem je zapisano, da sta ODIHR in Misija OVSE na Kosovu sodelovala s parlamenti in civilno družbo, in organizirala konferenco o regionalni politiki civilne družbe v Prištini, na kateri so razpravljali o vlogi civilne družbe pri človeškem in ekonomskem razvoju te regije</p> <p>- delovanje ODIHR na področju ustanavljanja dialoga med akterji civilne družbe na Kosovu in v Srbiji</p> <p>- načrti ODIHR, da bo tudi v letu 2004 sodeloval z mednarodnimi partnerji, kot je Pakt stabilnosti za Jugovzhodno Evropo, in se še posebej posvečal razvoju na področju človeške dimenzije</p> <p>- na področju pospeševanja človekovih pravic za Rome in Sinte je ODIHR tudi v tem letu sodeloval z organiziranjem več različnih projektov</p> <p>URL: http://www.osce.org/publications/odihr/2004/05/12364_145_en.pdf</p>
2005	24. maj	Annual Report 2004	<p>- delovanje ODIHR na področju Romske skupnosti:</p> <p>- ODIHR opozarja, da je na Kosovu, med nasiljem marca 2004, prišlo na površje globoko ukoreninjeno nasilje in etnično sovraštvo do Romov, zato je ODIHR v sodelovanju z OZN, UNHCR, Svetom Evrope in lokalnimi nevladnimi organizacijami okrepil pomoč beguncem in notranje razseljenim ljudem</p> <p>- ODIHR je, skupaj z Misijo OVSE na Kosovu, pomagal Romskim in Aškalskim skupnostim, ki še vedno živijo na Kosovu (npr. naredili so Akcijski načrt za volitve 2004 za kosovske Rome).</p> <p>URL: http://www.osce.org/publications/odihr/2005/05/14538_351_en.pdf</p>

VISOKI KOMISAR ZA NARODNE MANJŠINE

Max van der Stoel

LETO	DATUM	DOKUMENT	VSEBINA	OPOMBE
1999	9. julij	Govor Max van der Stoela na Kraljevem inštitutu za mednarodne zadeve (Royal Institute of International Affairs)	<p>- kriza na Kosovu se je razvila zelo počasi in kljub temu, da se je mednarodna skupnost nameravala naučiti iz lekcije v Bosni, se problem ni pomaknil na vrh mednarodnega dnevnega reda, vse dokler ni bilo prepozno. In to dejstvo je mednarodni skupnosti povzročilo visoke stroške, tj. človeške žrtve, politične in materialne izgube, zato opozarja, da je drugič bolje investirati v preventivno diplomacijo</p> <p>- poudari, da si je izbral primer Kosova ravno zato, da ponazori paradoks med preventivno diplomacijo in politično voljo. Problem je namreč v tem, da je ponavadi v trenutku, ko neka kriza pridobi potrebno pozornost, že prepozno. Ampak brez pozornosti, ni krize.</p> <p>- v primeru Kosova pa imamo še drugo nasprotje, in sicer med samoodločbo in ozemeljsko celovitostjo, in ker ti dve načeli nista dosegli sprave, smo bili priča dogajanju na Kosovu.</p> <p>- opozarja, da se z vrnitvijo razseljenih in beguncev na Kosovo situacije glede med-etničnih konfliktov ne bo izboljšala</p> <p>URL: http://www.osce.org/documents/hcnm/1999/07/2913_en.pdf</p>	
2000	6. november	Govor Max van der Stoela na konferenci o Preprečevanju etničnih konfliktov v Osrednji-Vzhodni Evropi	<p>- situacija na Kosovu pokaže, da je in bo eden največjih izzivov iskanje poti, ki bi omogočale manjšinam večjo moč pri odločanju o stvareh, ki se nanašajo nanje, ne da bi to vplivalo na večanje razkolov v družbi</p> <p>- poudari, da je Kosovo pokazalo, da je normativni sistem, ki nas vodi ob primeru nasilja nad manjšinami in njihovega zatiranja še na začetku razvoja</p> <p>- mednarodna skupnost mora šele razviti potrebne mehanizme, ki</p>	

			bodo zagotavljali spoštovanje norm, ki že obstajajo, in oblikovati legitimne razloge za zunanje posredovanje v notranje zadeve držav URL: http://www.osce.org/documents/hcnm/2000/11/485_en.pdf
2000	4. december	Govor Max van der Stoela na seminarju o Pravnih vidikih manjšinskih pravic	- Kosovo je pokazalo, da je normativni sistem, ki nas vodi ob primeru nasilja nad manjšinami in njihovega zatiranja še na začetku razvoja in da imajo obstoječi mehanizmi omejitve - mednarodna skupnost mora šele razviti potrebne mehanizme, ki bodo zagotavljali spoštovanje norm, ki že obstajajo, in oblikovati legitimne razloge za zunanje posredovanje v notranje zadeve držav URL: http://www.osce.org/documents/hcnm/2000/12/484_en.pdf

Rolf Ekeus

LETO	DATUM	DOKUMENT	VSEBINA	OPOMBE
Statements of HCNM to the OSCE Permanent Council:				
2002	7. marec	Izjava Visokega komisarja za narodne manjšine, Rolfa Ekeusa, na 383. plenarnem zasedanju Stalnega sveta OVSE	omenja samo FRY in sprejetje Zakona o zaščiti narodnih manjšin; ter Hrvaško in Makedonijo URL: http://www.osce.org/documents/hcnm/2003/03/14794_en.pdf	
2002	27. junij	Izjava Visokega komisarja za narodne manjšine, Rolfa Ekeusa, na 399. plenarnem zasedanju Stalnega sveta OVSE	omenja Hrvaško, Makedonijo in FRY (Zakon o zaščiti narodnih manjšin) URL: http://www.osce.org/documents/hcnm/2002/06/14797_en.pdf	
2002	31. oktober	Izjava Visokega komisarja za narodne manjšine, Rolfa Ekeusa, na 418. plenarnem zasedanju Stalnega sveta OVSE	omenja Hrvaško, FRY (Zakon o zaščiti narodnih manjšin) in Makedonijo URL: http://www.osce.org/documents/hcnm/2002/10/14798_en.pdf	
2003	20. marec	Izjava Visokega komisarja za narodne manjšine, Rolfa Ekeusa, na 441. plenarnem zasedanju Stalnega sveta OVSE	omenja Hrvaško, FRY (Zakon o zaščiti narodnih manjšin) in Makedonijo URL: http://www.osce.org/documents/hcnm/2003/03/14791_en.pdf	
2003	1. julij	Izjava Visokega komisarja za narodne manjšine, Rolfa Ekeusa, na 459. plenarnem zasedanju Stalnega sveta OVSE	/ URL: http://www.osce.org/documents/hcnm/2003/07/14796_en.pdf	
2003	9. december	Izjava Visokega komisarja za narodne manjšine, Rolfa Ekeusa, na 486. plenarnem zasedanju Stalnega sveta OVSE	URL: http://www.osce.org/documents/hcnm/2003/12/14786_en.pdf	
2004	30. marec	Izjava Visokega komisarja za	- nedavni dogodki na Kosovu so ponovno usmerili pozornost na Balkan in poudarili, da situacija še ni stabilna, zato je potrebno	

		narodne manjšine, Rolfa Ekeusa, na 502. plenarnem zasedanju Stalnega sveta OVSE	vložiti še veliko truda v izgradnjo stabilnega in naprednega Balkana, kjer se spoštuje manjšinske pravice - poudari, da bo sam, na območju Jugovzhodne Evrope še vedno ostal aktiven in se posvečal predvsem izobraževanju, oblikovanju manjšinske zakonodaje in nujenju pomoči avtoritetam pri implementaciji le-te - ob prisotnosti vzajemnega nezaupanja med različnimi etničnimi skupinami, ne samo na Kosovu, temveč tudi drugod v regiji, in ob potencialnih negativnih učinkih na Balkan, HCNM zagotavlja, da skrbno nadzoruje situacijo in se osredotoča na vzroke problemov. URL: http://www.osce.org/documents/hcnm/2004/03/14790_en.pdf
2004	22. julij	Izjava Visokega komisarja za narodne manjšine, Rolfa Ekeusa, na 518. plenarnem zasedanju Stalnega sveta OVSE	- nasilje na Kosovu, ki se je zgodilo v marcu, je vplivalo na zavedanje o tem, da je situacija na Balkanu še vedno potrebna velike pozornosti in zavezanosti s strani mednarodne skupnosti - usmeri pozornost na pozitivne elemente razvoja v državah nekdanje Jugoslavije in ne na Kosovo URL: http://www.osce.org/documents/hcnm/2004/07/14788_en.pdf
2004	28. oktober	Izjava Visokega komisarja za narodne manjšine, Rolfa Ekeusa, na 530. plenarnem zasedanju Stalnega sveta OVSE	- pozdravlja izid razprave o vlogi misije na področju izobraževanja in mladinske politikoe, saj je ravno to področje na katerem je on ponudil svojo pomoč URL: http://www.osce.org/documents/hcnm/2004/10/14795_en.pdf
2005	12. maj	Izjava Visokega komisarja za narodne manjšine, Rolfa Ekeusa, na 555. plenarnem zasedanju Stalnega sveta OVSE	2.- 4. maj: HCNM prvič obiše Kosovo, da se seznanijo s situacijo - poudarek je na izobraževanju, procesu decentralizacije, ekonomiji in zaposlovanju oseb, ki pripadajo narodnim manjšinam URL: http://www.osce.org/documents/hcnm/2005/05/14787_en.pdf

PREDSTAVNIK ZA SVOBODO MEDIJEV

LETO	DATUM	DOKUMENT	VSEBINA	OPOMBE
2005	14. julij	Redno poročilo Predstavnik za svobodo medijev, Miklós Harasztija, v Stalnem svetu OVSE	- pozdravi napredek storjen na področju, za katerega je imenoval svojega posebnega predstavnika na Kosovu, tj. dopolnitev in sprejetje Zakona o Neodvisni komisiji za medije, pisanje in sprejetje Zakona o ustanovitvi RTK (Radio-televizija Kosovo) kot neodvisne medijske hiše, ter pospeševanje napredka na področju tiskanih medijev - pomanjkljivosti so še vedno prisotne glede delovanja RTK, a kljub temu pohvali njeno delovanje v eni izmed kritičnih situacij, tj. obtožba predsednika vlade pred Mednarodnim sodiščem za vojne zločine storjene na območju bivše Jugoslavije v Haagu - pohvali delovanje in sodelovanje drugih, domačih organizacij, saj kot pravi lahko mednarodna skupnost samo spodbuja in podpira ta proces, glavna volja pa mora priti od spodaj URL: http://www.osce.org/documents/rfm/2005/07/15699_en.pdf	
2004	14. december	Redno poročilo Predstavnik za svobodo medijev, Miklós Harasztija, v Stalnem svetu	- pozdravi napredek, ki je bil dosežen v času od marčevskega nasilja, k čemur je doprineslo tudi njegovo Poročilo o vlogi medijev pri dogodkih v marcu 2004 na Kosovu - v sodelovanju z Misijo OVSE na Kosovu je RTK postala dovzetna za zunanje nasvete in urjenja, še vedno pa so potrebne reforme, ki bi utrdile njeno odgovornost in popravile še obstoječe	

		OVSE	pomanjkljivosti. Eden od potrebnih korakov je sprejetje medijske zakonodaje in ustanovitev svobodnih medijev, ki ne vsebujejo sovražnega govora, kar je eden izmed ciljev politike 'standardi pred statusom' URL: http://www.osce.org/documents/rfm/2004/12/3994_en.pdf
2004	8. junij	Redno poročilo Predstavnik za svobodo medijev, Miklós Haraszti, v Stalnem svetu OVSE	- osredotočal se je na delovanje javnega medijskega zavoda RTK. Le-ta naj bi postal glavni zagovornik etničnega miru na Kosovu. Vendar je situacija v realnosti še precej oddaljena od tega, saj npr. ne zagotavlja novic srbskim prebivalcem Kosova URL: http://www.osce.org/documents/rfm/2004/06/3091_en.pdf
2004	22. april	Report on the Role of the Media in the March 2004 Events in Kosovo	- izpostavi vlogo medijev v družbah, ki so bile soočene z etničnim konfliktom - ponudi ideje in predloge kako izboljšati pomanjkljivosti medijev, preprečiti izbruh podobnih situacij v prihodnosti in omogočiti nastanek svobodnih, pravičnih in uravnoveženih medijev na Kosovu - opozarja, da bi se lahko situacija brez čustveno nabitih medijskih sporočil 16. in 17. marca 2004 obrnila tudi drugače. Lahko bi bili priča manjšemu nasilju ali pa do izbruha nasilja sploh ne bi prišlo. Zato opozori, da je bila to prva kriza medijev na Kosovu, a kriza z močnimi negativnimi posledicami, ki pa si vseeno ne zasluži negativnih sankcij, saj bi to le še poslabšalo situacijo. - imenuje svojega predstavnika, ki bo pomagal uresničiti njegova priporočila URL: http://www.osce.org/documents/rfm/2004/04/2695_en.pdf
2002	12. december	Redno poročilo Predstavnik za svobodo medijev, Freimuta Duveja, v Stalnem svetu OVSE	- izpostavi pomen posameznih projektov, kot so t. i. <i>mobile.culture.container</i> , za razmere na Kosovu in pozdravi odločitev, da se ta projekt izvede v Mitrovici na Kosovu. Projekt je povezal mlade kosovske Albance in Srbe s pomočjo radijske delavnice, v kateri so pripravili dvojezično radijsko oddajo <i>Radio Future</i> , in s pomočjo mladinskega časopisa <i>Future</i> , ki je doživel objavo v obeh jezikih. URL: http://www.osce.org/documents/rfm/2002/12/2286_en.pdf
2000	16. november	Redno poročilo Predstavnik za svobodo medijev, Freimuta Duveja, v Stalnem svetu OVSE	- razlog za optimizem so rezultati prvih demokratičnih volitev, na katerih so zmagale neradikalne sile Ibrahima Rugove, saj to predstavlja upanje za doseganje potrebnih sprememb na področju medijev - izrazi upanje, da bo to vodilo do prenehanja etničnega sovražstva in do preobrazbe medijev s pomočjo Misije OVSE na Kosovu, kateri še enkrat izrazi podporo URL: http://www.osce.org/documents/rfm/2000/11/2293_en.pdf
2000	13. julij	Redno poročilo Predstavnik za svobodo medijev, Freimuta Duveja, v Stalnem svetu OVSE	- njegov urad je še vedno zaskrbljen glede primerov sovražnega govora, ki se pojavljajo v kosovskih medijih, ter glede celotne situacije, ki zadeva stanje medijev na tem območju. To stanje imenuje anarhija, kar je skoraj nemogoče nadzorovati vse neavtorizirane radijske postaje. Zato poudarja pomen delovanja OVSE na tem območju in pozdravlja odločitev o ustanovitvi odbora (v katerem bo sodeloval sam skupaj s Svetom Evrope), ki bo nadziral odločitve sprejete s strani komisarja za medije, ki bo imel avtoriteto nad mediji URL: http://www.osce.org/documents/rfm/2000/07/2288_en.pdf
2000	1. junij	Redno poročilo Predstavnik za svobodo medijev, Freimuta Duveja, v Stalnem svetu	- omenja vlogo UNMIK-a na Kosovu, kjer ima le-ta dolžnost zagotoviti, da kosovski mediji nudijo javnosti dostop do aktualnih in nepristranskih informacij, ker je po njegovem mnenju še bolj pomembno kot dogajanja povezana z volitvami URL: http://www1.osce.org/documents/rfm/2000/06/226_en.pdf

		OVSE	
1999	12. maj	Redno poročilo Predstavnik za svobodo medijev, Freimuta Duveja, v Stalnem svetu OVSE	- govori o svojem obisku v Makedoniji, kjer se je sestel tudi z novinarji iz Kosova, in se pogovarjal o vlogi OVSE pri podpori neodvisnih strokovnjakov na področju medijev, ki so pobegnili iz Kosova URL: http://www1.osce.org/documents/rfm/1999/05/229_en.pdf
1999	22. april	Redno poročilo Predstavnik za svobodo medijev, Freimuta Duveja, v Stalnem svetu OVSE	- opozori, da je FRY sicer suspendirana iz OVSE, vendar je kot podpisnica Helsinške sklepne listine še vedno lahko predmet opazovanja na področju medijev - izrazi zaskrbljenost nad delovanjem srbske državne televizije, predvsem zaradi dejanj, ki bi jih v prihodnosti lahko imenovali tudi medijski vojni zločini (zloraba enega vodilnih kosovskih politikov, Rugove, kot medijskega talca). Ne samo to, temveč tudi utišanje kritik, odprtih razprav ipd. ne govori v prid medijski situaciji na Kosovu, zato poudari, da bo ob politični rešitvi na Kosovu potrebna tudi pomoč mednarodne skupnosti, še posebej OVSE, na področju demokratičnih medijev URL: http://www1.osce.org/documents/rfm/1999/04/230_en.pdf
1999	25. marec	Redno poročilo Predstavnik za svobodo medijev, Freimuta Duveja, v Stalnem svetu OVSE	- v primeru doseženega sporazuma na pogajanjih o prihodnosti Kosova, ki so se takrat odvijala v Parizu, bo potrebna vpletenost OVSE na področju medijev, in sicer predvsem v smislu, da le-ta prevzame avtoriteto nad njimi. Namreč, kot se je izkazalo v primeru Bosne, lahko le takšen pristop pripomore k omejevanju sovražnega govora in k ustanovitvi medijskega pluralizma URL: http://www1.osce.org/documents/rfm/1999/03/2300_en.pdf
1998	19. november	Redno poročilo Predstavnik za svobodo medijev, Freimuta Duveja, v Stalnem svetu OVSE	- obsoja ravnanje ZRJ nasproti medijem v času kosovskega konflikta in poudari, da je že v oktobru izdal nekaj izjav, ki se nanašajo na prepoved delovanja neodvisnih radijskih postaj, časopisov in predvajanje tujih radijskih programov. - izpostavi, da obsoja sprejetje Zakona o javnih informacijah v ZRJ, 20. oktobra (štiri dni po podpisu sporazuma o ustanovitvi Verifikacijske misije na Kosovu), ki onemogoča delovanje svobodnih medijev - za dolgotrajno mirno rešitev kosovskega konflikta bo potrebna odprta in javna razprava znotraj same ZRJ za kar so potrebi svobodni in neodvisni mediji URL: http://www1.osce.org/documents/rfm/1998/11/2295_en.pdf
1998	27. avgust	Redno poročilo Predstavnik za svobodo medijev, Freimuta Duveja, v Stalnem svetu OVSE	- izpostavi, da konflikt na Kosovu ni notranja zadeva ZRJ, zato so ravno mediji, ki pokrivajo ta konflikt temeljni vir informacij - obsoja ravnanje z novinarji na Kosovu, ki so bili izgnani, z ostalimi novinarji, katerim Beograd odreka pridobitev vstopne vize, in ravnanje Kosovske osvobodilne vojske s srbskimi novinarji, ki so ali pogrešani ali pa so z njimi slabo ravnali URL: http://www1.osce.org/documents/rfm/1998/08/234_en.pdf

EKONOMSKI FORUM

LETO	DATUM	DOKUMENT	VSEBINA	OPOMBE
2005	23.–27. maj 2005	<i>Summary of the 13th OSCE Economic Forum: Demographic Trends,</i>	- OVSE bi lahko oblikovala programe in mehanizme za spreminjanje tradicionalnih oblik življenja, ki doprinejo k nestabilni rasti populacije in nudijo ljudem boljše ekonomske, socialne in bivalne pogoje, izobrazbo in mobilnost. Te bi lahko uporabila za uravnavanje migracij, ki izhajajo iz razmer na Kosovu (<i>demographic explosion in Kosovo</i>)	

		<i>Migration and Integrating Persons belonging to National Minorities: Ensuring Security and Sustainable Development in the OSCE Area</i>	- razmere Romov in Sintov ter razmere romskih beguncev in razseljenih na Kosovu zahtevajo trajen in več-razsežnosten pristop - omenijo zdravstvene standarde v taboriščih, kjer prebivajo kosovski begunci in izrazijo potrebo po večjemu nadzoru nad temi standardi. Izboljšanje bivalnih pogojev v begunskih taboriščih ne sme postati najboljša rešitev, temveč si mora OVSE prizadevati za ustvarjanje pogojev za čim večjo vrnitev teh ljudi n avoje domove URL: http://www.osce.org/documents/eea/2005/05/15286_en.pdf
2004	31. maj – 4. junij	<i>Summary of the 12th OSCE Economic Forum: New challenges for building up institutional and human capacity for economic development and co-operation</i>	- Zahodni Balkan je primer kako je evro-atlantska integracija uspela zagotoviti stabilnost in razvoj na področju demokracije in tržne ekonomije. Kljub temu je težko govoriti o tem, v času, ko je kosovsko vprašanje še vedno nerešeno. Politika 'standardi pred statusom' očitno potrebuje jasnejši časovni okvir in jasne spodbude in zagotovila. Vsekakor pa se rešitev ne more iskati s pomočjo nasilja. URL: http://www.osce.org/documents/sg/2004/06/3265_en.pdf
2002	28.-31. maj	<i>Summary of the 10th OSCE Economic Forum: Co-operation for the sustainable use and the protection of quality of water in the context of the OSCE</i>	- rehabilitacija v ZRJ in na Kosovu je bila obravnavana kot primer, kjer je OVSE pripomogla k izgradnji zaupanja v pokonfliktni regiji URL: http://www.osce.org/documents/sg/2002/05/291_en.pdf
2000	11.-14. april	<i>Summary of the 8th OSCE Economic Forum: Economic aspects of post-conflict rehabilitation - the challenges of transformation</i>	- <i>Report of the Working Group Rapporteur:</i> - vplov konfliktov in rehabilitacijskih ukrepov na okolje: zaradi kosovskega konflikta obstajajo v Srbiji štiri krizna žarišča, ki zahtevajo mednarodno podporo pri čiščenju in implementaciji očiščevalnih projektov; ugotovili so, da kosovski konflikt sicer ni povzročil okoljske katastrofe, je pa povzročil resne probleme na samem območju Kosova in v sosednjih državah (predvsem zaradi beguncev) URL: http://www.osce.org/documents/sg/2000/04/294_en.pdf
1999	25.-28. maj	<i>Summary of the 7th OSCE Economic Forum: Security aspects in the field of the environment</i>	- predstavniki sodelujočih držav, mednarodnih organizacij in nevladnih organizacij izrazijo skrb nad ekološkimi posledicami kosovskega konflikta - po besedah gospoda Yves Berthelota, <i>Executive Secretary of the United Nations Economic Commission for Europe</i> , je Kosovo pokazalo, da so potrebni nov finančni viri, povečano sodelovanje med mednarodnimi institucijami ter ustanovitev ustreznih mehanizmov na nacionalni ravni, ki bodo omogočili ustrežnejše in učinkovitejše odgovore na krize kot je bila kriza na Kosovu. Poleg tega je Kosovo pokazalo na razhajanja v Evropi. - Geoffrey Hamilton (<i>United Nations Economic Commission for Europe</i>) je dejal, da je kosovski konflikt močno prizadel sosednje države, tako v varnostnem kot v ekonomskem smislu. URL: http://www.osce.org/documents/sg/1999/05/295_en.pdf

PARLAMENTARNA SKUPŠČINA

LETO	DATUM	DOKUMENT	VSEBINA	OPOMBE
LETNA STREČANJA				
2005	1.- 5. julij	<i>Washington, DC Declaration of the OSCE Parliamentary Assembly</i>	<ul style="list-style-type: none"> - status Kosova bo predmet razprav v letu 2005 - Parlamentarna skupščina predlaga, da naj bi rešitev temeljila na sporazumu med Kosovom, Srbijo in Črno goro ter OZN in na uresničitvi osmih standardov - poziva k večjim prizadevanjem za doseganje standardov, saj gre za pogoje, ki vodijo k miru in stabilnosti na Kosovu in v bližnji regiji - predlaga, da misija OVSE še naprej nadzira in poroča o napredku ter kršitvah na področju človekovih pravic - Predlaga, da misija OVSE ohranja prizadevanja za ustvarjanje pogojev, ki bodo omogočali vrnitve beguncev in notranje razseljenih oseb URL: http://www.oscepa.org/admin/getbinary.asp?FileID=1069	
2004	5.- 9. julij	<i>Edinburgh Declaration of the OSCE Parliamentary Assembly - Resolution on Kosovo</i>	<ul style="list-style-type: none"> - obsoja nasilje na Kosovu, ki se je zgodilo v marcu, in nasilje nad srbsko skupnostjo ter njenimi cerkvami in drugimi kulturnimi objekti - zahteva od sodelujočih držav, da raziščejo nasilje, najdejo odgovorne in jih kaznujejo; da zagotovijo dodatne sile za KFOR, da se zagotovi primerna varnost; da zagotovijo ustrezne pogoje za življenje etničnih manjšin na Kosovu; da izpostavijo, da nasilje ni sredstvo za doseganje političnih ciljev - <i>Resolution on Kosovo:</i> - politika 'standardi pred statusom' je edini način rešitve kosovske krize - ustvarjanje pogojev za vračanje beguncev in notranje razseljenih se mora nadaljevati - sodelujoče države morajo ohranjati primerno vojaško prisotnost na Kosovu - pozdravi in pohvali delovanje Misije OVSE na Kosovu na področju demokratizacije in samoupravljanja - izrazi namero za izgradnji med-parlamentarnega dialoga s kosovsko skupščino URL: http://www.oscepa.org/admin/getbinary.asp?FileID=531	
2002	6.- 10. julij	<i>Berlin Declaration of the OSCE Parliamentary Assembly - Resolution on South-East Europe</i>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Resolution on South-East Europe:</i> - pozdravi primerno izvedbo volitev na Kosovu v novembru 2001 in oblikovanje začasne vlade - obsoja ponavljajoče nasilje albanskih ekstremistov na Kosovu, ki uničujejo srbske cerkve in druge objekte - obžaluje ustanavljanje vzporednih institucij v kosovski Mitrovici in poziva k spoštovanju avtoritete OZN - poziva mednarodno skupnost, da ostane vpletena v delovanje na Kosovu - pozdravi delovanje Misije OVSE na Kosovu in implementacijo Resolucije 1244 URL: http://www.oscepa.org/admin/getbinary.asp?FileID=104	
2001	6.- 10. julij	<i>Paris Declaration of the OSCE Parliamentary Assembly - Resolution on South-East Europe</i>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Resolution on South-East Europe:</i> - kršitve manjšinskih pravic predstavljajo resno grožnjo varnosti in razvoju celotne regije - poudarijo potrebo po izpolnjevanju Resolucije 1244 za reševanje razmer na Kosovu 	

			<ul style="list-style-type: none"> - pozdravijo pomembno vlogo Misije OVSE na Kosovu in drugih organov OVSE, ki so pomembni za pospeševanje miru, varnosti in oblikovanje civilne družbe - pozdravi sodelovanje ZRJ v OVSE (znova postane sodelujoča država) - obsoja nasilje albanskih ekstremistov na Kosovu - poziva sodelujoče države k sodelovanju s Kosovom in OVSE - pozove skupnosti na Kosovu k sodelovanju na volitvah v novembru 2001 <p>URL: http://www.oscepa.org/admin/getbinary.asp?FileID=110</p>
2000	6.- 10. julij	<i>Bucharest Declaration of the OSCE Parliamentary Assembly - Resolution on South-East Europe</i>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Resolution on South-East Europe:</i> - izpostavi pomen Resolucije 1244 - obsoja nasilje na Kosovu - poudari spoštovanje suverenosti in ozemeljske celovitosti ZRJ (kot to določa tudi Resolucija 1244) - izraža zaskrbljenost nad razmerami glede pogrešanih oseb in glede albanskih zapornikov v srbskih zaporih - spodbuja člane različnih etničnih skupin, da spoštujejo človekove pravice in vladavino prava - spodbuja sodelujoče države k zagotavljanju zadostnega števila policijskih uslužbencev za mednarodne projekte v pokonfliktni obnovi Kosova <p>URL: http://www.oscepa.org/admin/getbinary.asp?FileID=116</p>
1999	10. julij	<i>St. Petersburg Declaration of the OSCE Parliamentary Assembly - Resolution on the situation in Kosovo</i>	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Resolution on the situation in Kosovo:</i> - pozdravi sprejetje Resolucije 1244 in vodilno vlogo OZN pri izvedbi mirovnega načrta - podprejo Misijo OVSE na Kosovu, kot tudi druga telesa in institucije, ki si na tem območju prizadevajo za mir, varnost in vzpostavitev civilne družbe; predlaga, da se misija pri svojem delu osredotoči na izgradnjo kosovskih institucij in demokracije - izrazi svojo pripravljenost, da pripomore k obnovi na Kosovu, in sicer z odpošiljanjem t. i. parlamentarnih demokratičnih skupin, ki se bodo srečevale s strankami, oblastmi, predstavniki raznih organizacij ipd. z namenom obnove civilne družbe, zaščite človekovih pravic, razvoja demokracije in vladavine prava - pozove k zagotavljanju pogojev za varno vrnitev in nastanitev razseljenih ljudi in beguncev - pozove ZRJ, da omogoči delovanje Mednarodnega odbora Rdečega križa - pozove kosovsko osvobodilno vojsko k demilitarizaciji - zahteva, da sodelujoče države OVSE in mednarodne institucije, kot je EU, hitro dosežejo soglasje glede načrta za psihično in ekonomsko obnovo Kosova in sprejmejo dolgoročno strategijo za doseganje ekonomske stabilizacije in razvoja - poziva k sodelovanju z Mednarodnim sodiščem za vojne zločine storjene na območju nekdanje Jugoslavije - podpira pogajanja, ki si prizadevajo za trajno rešitev kosovske krize, na podlagi spoštovanja ozemeljske celovitosti FRY in političnih in državljanskih pravic prebivalstva Kosova - pozove k zagotavljanju varnosti tudi srbski manjšini na Kosovu, z zaščito njihovih pravic in kulturne dediščine - konflikt na Kosovu je pokazal, da instrumenti, ki jih je OVSE imela na voljo, vsekakor zahtevajo izboljšanje, da

			<p>bi lahko v prihodnosti učinkovito preprečili pojav vojne na območju OVSE</p> <p>URL: http://www.oscepa.org/admin/getbinary.asp?FileID=119</p>
1998	10. julij	<i>Copenhagen Declaration of the OSCE Parliamentary Assembly</i>	<ul style="list-style-type: none"> - posebno poglavje z naslovom Kosovo: - izrazi podporo zahtevam po znatni avtonomiji Kosova in hkrati podporo načelom mednarodnega prava, ki se tičejo nedotakljivosti državnih meja in teritorialne celovitosti, kot je zapisano v Helsinški sklepni listini in nadaljnjim dokumentom OVSE - obsoja nasilje in poziva stranke v konfliktu, da se vzdržijo nasilja - izrazi prepričanje, da so potrebni odločilni ukrepi, ki bodo prisilili ZRJ k prekinitvi nasilja; pozove k uvedbi ekonomskih sankcij s strani EU in OZN - izrazi prepričanje, da lahko Nato, v skladu z Ustanovno listino OZN in mednarodnim pravom ter skupaj z resolucijo Varnostnega sveta, poduzame takšne vojaške ukrepe, kot se mu zdijo potrebni za prekinitev agresije in za zaščito prebivalstva Kosova - poziva zunanje stranke, da prenehajo dostavljati finančno, vojaško in drugo pomoč - poziva k dialogu in k sprejetju Osebnega predstavnika Predsedujočega OVSE - poziva k sprejemanju potrebnih ukrepov, ki bodo preprečili, da bodo begunci s Kosova postali največja razseljena skupnost - poziva k sodelovanju z Mednarodnim sodiščem za vojne zločine storjene na območju nekdanje Jugoslavije <p>URL: http://www.oscepa.org/admin/getbinary.asp?FileID=125</p>
1997	8. julij	<i>Warsaw Declaration of the OSCE Parliamentary Assembly</i>	<ul style="list-style-type: none"> - izrazi podporo izključitvi ZRJ iz OVSE, in sicer vse dokler se ne izboljšajo zadeve glede človekovih pravic, še posebej na Kosovu, dokler ne dovolijo vrnitve misiji OVSE, in dokler ZRJ ne začne sodelovati z Mednarodnim sodiščem za vojne zločine <p>URL: http://www.oscepa.org/admin/getbinary.asp?FileID=131</p>
1995	4.- 8. julij	<i>Ottawa Declaration of the OSCE Parliamentary Assembly</i>	<ul style="list-style-type: none"> - poziva k takojšnji vrnitvi misije na Kosovo in k odprtju neposrednega dialoga med Prištino in Beogradom, v prisotnosti tretje stranke, z namenom iskanja rešitve nastale krize na Kosovu <p>URL: http://www.oscepa.org/admin/getbinary.asp?FileID=153</p>
1994	4.- 8. julij	<i>Vienna Declaration of the OSCE Parliamentary Assembly - Chapter IV: The Former Yugoslavia</i>	<ul style="list-style-type: none"> - obžaluje pomanjkanje dialoga med Beogradom in legitimnimi predstavniki kosovskih Albancev ter med Beogradom in narodnimi manjšinami, ki živijo v njihovi državi - izrazi zaskrbljenost nad dejstvom, da varnost albanskim političnim beguncem, ki se vračajo na Kosovo, ne more biti zagotovljena - vztraja na tem, da se uporabijo vsi ukrepi, ki bodo preprečili širitev vojne na druge dele Jugoslavije, kot je Kosovo - poziva ZRJ, da sprejmejo brezpogojno in takojšnjo vrnitev misije OVSE, saj so takšne misije, med drugim, pomembne za pridobivanje zanesljivih informacij, ohranjajo nadzor nad upoštevanjem načel OVSE, pospešujejo dialog med oblastmi in etničnimi ali drugimi skupnostmi

			URL: http://www.oscepa.org/admin/getbinary.asp?FileID=155
1993	9. julij	<i>Helsinki Declaration of the OSCE Parliamentary Assembly - Chapter IV: The Former Yugoslavia</i>	<ul style="list-style-type: none"> - izrazi zaskrbljenost nad dogajanjem na tem območju, še posebej tam, kjer obstaja možnost, da se konflikt razširi, kot je Kosovo - zahteva, da se morebitna širitev konflikta na Kosovo prepreči z uporabo vseh mehanizmov preprečevanje konfliktov, ki so mednarodni skupnosti na voljo - obsoja ravnanje ZRJ, ker se je le-ta odločila končati mandat misije OVSE na Kosovu, in jo poziva, da premisli svoje dejanje in ponovno dovoli misiji, da nadaljuje s svojim delom, ki preprečuje razširitev konflikta na Kosovo in omogoča nadzor nad človekovimi pravicami - zahteva od Ministrskega sveta, da ne sprejmejo konca misije OVSE in da zagotovijo njeno nadaljnje delovanje. URL: http://www.oscepa.org/admin/getbinary.asp?FileID=156
1992	5. julij	<i>Budapest Declaration of the OSCE Parliamentary Assembly – Chapter IV: Declaration on Yugoslavia</i>	<ul style="list-style-type: none"> - priporoča, da OVSE pošlje opazovalce, tudi parlamentarce, ki so aktivni na področju OVSE, na Kosovo, v Vojvodino in v druge ogrožene regije, z namenom, da nadzirajo zaščito manjšin - poudari, da mora OVSE le-te poslati še preden konflikt izbruhne. - <i>Chapter IV: Declaration on Yugoslavia:</i> - obsoja kršitve OVSE obvez s strani Srbije in njihovo nepriznavanje temeljnih pravic in svoboščin kosovskim Albancem. URL: http://www.oscepa.org/admin/getbinary.asp?FileID=157